

เรื่องเล่าประสบการณ์
จากการถ่ายโอน
สถานีนามัย
ให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

จิ๋ม ก็จน แรก

บทเรียน
นามัยไปท้องถิ่น

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

อิฐก้อนแรก:
บทเรียนออนไลน์ไปท้องถิ่น

ISBN 978-974-299-198-2

พิมพ์ครั้งที่ 1

พฤษภาคม 2556

จำนวนพิมพ์

2,000 เล่ม

ที่ปรึกษา

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ

นพ.พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.จรรยาพร ศรีศัลักษณ์

ผู้เขียน

โอปอล์ ประภาวดี

ผศ.ดร.จรรยาพร ศรีศัลักษณ์

ประสานงาน

สุภาวดี นุชรินทร์

นิธิภา อุดมสาส์

จิตติมา นวชินกุล

ศุภกิต สนนุช

ศิลปกรรม

กรมัยพล สิริมงคลจุฑกุล

ออกแบบชุดอักษร SR Fahtalaijone

และ SR Fahthai

โรจ สยามรวย

ภาพประกอบ

นิรญา ปุณฺณโชติ

พิสูจน์อักษร

ภรณ์ทิพย์ ปิยฤทธิพงศ์

พิมพ์ที่

บริษัท ดันเงินการพิมพ์ จำกัด

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

ชั้น 4 อาคารสุขภาพแห่งชาติ ซ.สาธารณสุข 6

ถ.ติวานนท์ 14 อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ 0-2832-9200 โทรสาร 0-2832-9201

Website www.hsri.or.th

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

จรรยาพร ศรีศัลลักษณ์ โอปอล์ ประภาวดี.

อิฐก้อนแรก: บทเรียนอนามัยไปท้องถิ่น.-- นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข,
2556.

190 หน้า.

1. สถานีนอนามัย. I. ชื่อเรื่อง.

362.12

ISBN 978-974-299-198-2

คำนำ

การกระจายอำนาจทางด้านสุขภาพเป็นวิธีการหนึ่งของการปฏิรูประบบสุขภาพของหลายประเทศ ด้วยฐานความเชื่อที่ว่าอาจชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพที่ดีขึ้นในด้านคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเป็นธรรม ประเทศไทยเองก็มีการดำเนินการด้านการกระจายอำนาจเช่นเดียวกัน

โดยในปี 2550 กระทรวงสาธารณสุขได้มีการดำเนินการกระจายอำนาจในรูปแบบการถ่ายโอนสถานีอนามัย (สอ.) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นับจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาหกปี ซึ่งได้มีการถ่ายโอนสถานีอนามัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานบริการสาธารณสุขชุมชนและสุขศาลา จำนวนทั้งสิ้น 46 แห่ง ให้กับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

กล่าวได้ว่ามีความก้าวหน้าไม่มากนัก เมื่อเทียบกับสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกว่าหมื่นแห่ง แต่ก็นับว่าเป็นประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่ควรได้มีการทบทวนประสบการณ์ ถอดบทเรียน และบันทึกไว้ให้ผู้คนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไข

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ได้มีการติดตามประเมินผลในช่วงการดำเนินการถ่ายโอนและหลังถ่ายโอนในบางพื้นที่ ทำให้ทราบถึงอุปสรรคต่างๆ ของกระบวนการถ่ายโอนปัญหาในการดำเนินงานของสถานีนามัย ปัญหาเรื่องความก้าวหน้าของบุคลากร สิทธิสวัสดิการต่างๆ ของเจ้าหน้าที่สถานีนามัย วิธีคิดและมุมมองการพัฒนางานด้านสุขภาพของผู้บริหารอปท. และประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ที่มีการถ่ายโอน

หนังสือเล่มนี้ได้จารึกกรณีศึกษาในพื้นที่ถ่ายโอน 5 จังหวัด ได้แก่ อบต.ฝายแก้ว จ.น่าน อบต.พระเพลิงและอบต.คลองหินปูน จ.สระแก้ว อบต.วังหมัน จ.ตาก อบต.บ้านปรก จ.สมุทรสงคราม และเทศบาลตำบลบ้านฆ้อง จ.ราชบุรี ซึ่งผู้อ่านจะเห็นบริบทในพื้นที่ วิธีคิด วิถีชีวิต บทบาทที่เปลี่ยนแปลงของหมอนามัยที่ย้ายโอน วิสัยทัศน์ของผู้บริหารท้องถิ่นที่รับโอน และมุมมองทางด้านสุขภาพของประชาชนหลังการถ่ายโอน ซึ่งได้เขียนเรียบเรียงเรื่องราวไว้ด้วยอรรถรสทางภาษา

อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาทำให้ไม่สามารถบันทึกกรณีศึกษาที่น่าสนใจในอีกหลายพื้นที่ที่มีการถ่ายโอนไว้ได้ทั้งหมด

แต่อย่างน้อยที่สุด หนังสือเล่มนี้ก็ถือเป็นเอกสารที่รวบรวมคำพูด ความรู้สึกนึกคิดของผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายโอนที่สามารถทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและได้เรียนรู้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้จะเป็นแรงบันดาลใจ และก่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการถ่ายโอน ตลอดจนช่วยสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างราบรื่น เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นต่อไป

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
พฤษภาคม 2556

สารบัญ

คำนำ	4
สารบัญ	8
ปฐมบท	10
ไม่นานที่...นาน	18
: เรื่องเล่าจากการถ่ายโอน รพ.สต. สถานบริการสาธารณสุขชุมชนใน จ.น่าน	
มนต์รักแม่กลอง	64
: เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานอนามัยบ้านปรก ต.บ้านปรก อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม	

ยาใจคนจน 86

: เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีอนามัยบ้านห้อย
ต.บ้านห้อย อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อย่ากั้นขอบน้ำ อย่าขวางแดนดิน 104

: เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีอนามัยบ้านวังหวาย
ต.วังหมัน อ.สามเงา จ.ตาก

บุรพาวีถิ 126

: เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีอนามัยใน จ.สระแก้ว

**Facebook ชมรมหมออนามัยถ่ายโอน
แห่งประเทศไทย 160**

คนทางทาง 168

: บทสัมภาษณ์ นพ.พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

ปัจฉิมบท 180

รายชื่อสถานีอนามัยถ่ายโอน 186

ปรุ่หมบท

พุทศักราช 2550 กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้เริ่มมี การถ่ายโอนสถานืออนามัย (สอ.) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามเจตจำนงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทศักราช 2540 ซึ่งได้ให้ควมสำคัญกับการกระจายอำนาจ การปกครองไปสู่ท้องถิ่น

และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มีการ กำหนดขอบเขตควมรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะ ของรัฐและ อปท. โดยในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่ อปท. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สธ. กำหนดให้ มีการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณการบริการสาธารณสุข

ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การฟื้นฟูสภาพและการรักษาพยาบาลเบื้องต้น พร้อมสถานีอนามัยและบุคลากรถ่ายโอนให้ อปท. ที่มีความพร้อมดำเนินการ

แต่ที่ผ่านมามีข้อขัดข้องในการถ่ายโอน สอ. อยู่หลายประการ ทำให้มี อปท. เพียงไม่กี่แห่งที่ได้รับโอน ซึ่งเกณฑ์ในการถ่ายโอนมีสามเงื่อนไข คือ

หนึ่ง ถ่ายโอนให้ อปท. ที่ได้รับรางวัลบริหารจัดการที่ดี หรือมีธรรมาภิบาล เพื่อเป็นหลักประกันว่า อปท. นั้นมีความโปร่งใส

สอง ถ่ายโอนให้ อปท. ที่ร่วมดำเนินโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล เพื่อเป็นหลักประกันว่า อปท. นั้นสนใจในการดำเนินงานด้านสุขภาพ

สาม ถ่ายโอนเฉพาะ สอ. ที่เจ้าหน้าที่สมัครใจโอนย้ายไป อปท. อย่างน้อยร้อยละ 50 ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริงใน สอ. นั้น เพื่อให้เป็นการดำเนินการที่มีความยินยอมพร้อมใจจากเจ้าหน้าที่

โดยในปี 2550 มติคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ให้กระทรวงสาธารณสุขถ่ายโอน สอ. 35 แห่ง ไปให้ อบต. และเทศบาล รวม 30 แห่ง ใน 23 จังหวัด สธ. จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดกลไกกระบวนการ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและการประเมินความพร้อมของ อปท. เพื่อรองรับการถ่ายโอน สอ. และได้จัดทำคู่มือการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจสาธารณสุขให้แก่ อปท.

แต่ในระหว่างการดำเนินการในช่วงการถ่ายโอน มี อบต. กำลังดำเนินการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลและเทศบาลเมือง รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่นบางแห่งหมดวาระ จึงทำให้การถ่ายโอนล่าช้า โดยมีการถ่ายโอน สอ. 22 แห่ง เมื่อพฤศจิกายน 2550 และอีก 6 แห่ง ในเดือนตุลาคม 2551 รวมถ่ายโอน สอ. 28 แห่งใน 19 จังหวัด โดยถ่ายโอนไปให้เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 10 แห่ง และ อบต. 12 แห่ง ส่วน สอ. อีก 7 แห่งที่อยู่ในเป้าหมายบุคลากรของ สอ. เปลี่ยนใจไม่สมัครใจจะถ่ายโอน เนื่องจากกระบวนการถ่ายโอนมีความล่าช้าทำให้ขาดความมั่นใจ ประกอบกับขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารระดับจังหวัด

ส่วนในปี 2555 มีกระบวนการดำเนินการถ่ายโอน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) 11 แห่ง สถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) 5 แห่ง และสุขศาลา 2 แห่ง ให้แก่ อบท. ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ดังนั้น จนถึงปัจจุบันได้มีการถ่ายโอนสถานีนามัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานบริการสาธารณสุขชุมชน และสุขศาลา จำนวนทั้งสิ้น 46 แห่ง ให้กับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นสัดส่วนที่น้อย หากกลับพบว่า สอ. รพ.สต. และ สสช. ที่ได้มีการถ่ายโอนไปแล้วนั้นสามารถดำเนินการทั้งคน งาน เงิน ของ เพื่อให้บริการกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างดีเยี่ยม จึงเป็นที่น่าสนใจว่า เหตุ เจริญใจ ปัจจัย หรือกระทั่งสิ่งละอันพันละน้อยอันใดบ้างที่กลายมาเป็นปัจจัยผลักดันให้ อบท. และ สอ. เหล่านั้นสามารถ

ทำการถ่ายโอนได้ เปรียบเป็น “อิฐก้อนแรก” ที่กำลังเริ่มต้น
“ก่อเจดีย์ทางด้านสุขภาพ” ที่สวยงามให้กับประเทศไทย

นพ.มงคล ฒ สงขลา

•

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

“เราเป็นอิฐก้อนแรก
ที่กำลังก่อเจดีย์ในสังคมใหม่
เราอาจถูกกระแทก อาจจะถูกกร่อน
หรือว่าแตกสลายได้
แต่ขอให้ภาคภูมิใจว่าเราเป็นอิฐก้อนแรก
ในการก่อเจดีย์ที่สวยงาม
ให้กับประเทศชาติ”

อิฐ ก้อน แร่ ก

บทเรียน
อนามัยไปท้องถิ่น

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

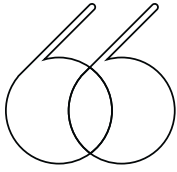

พระธาตุแช่แห้ง จ.น่าน

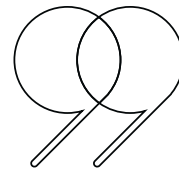
ไม้نانที่...น่าน

เรื่องเล่าจากการถ่ายโอน รพ.สต.
และสถานบริการสาธารณสุขชุมชน
ใน จ.น่าน

ไม่ได้คิดปฏิวัติอะไรที่ยิ่งใหญ่
แต่ที่ผมคิดคือผมอยากปฏิวัติระบบ
การให้บริการ การเข้าถึงการดูแลสุขภาพ
ของชาวบ้านเท่านั้นเอง

วุฒิไกร ดวงพิกุล
นายก อบต.ฝายแก้ว
จ.ภูเพียง จ.น่าน

1. ประชาคมน่าน ทูนทางสังคมและฝ่ายก้นการทำลาย

“...ดอกไม้หอมดอกสุดท้ายแห่งล้านนา...” น่านมักถูกเปรียบเปรียบด้วยความหมายในนัยนี้เสมอ ด้วยคำว่าสองสามปีที่ผ่านมาธุรกิจการท่องเที่ยวที่น่านกำลังได้รับความนิยมอย่างสูง เพราะแต่เดิม น่านเป็นจังหวัดที่เสมือนเป็นจังหวัดปิดจากทำเลที่ตั้งที่มีภูเขาล้อมรอบและการสัญจรไม่ใคร่สะดวกนัก ทำให้จังหวัดน่านถูกเปรียบเป็นดอกไม้ที่ยังคงความบริสุทธิ์ไว้ตามมายาคติของคนที่ยึดเอากรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางและเสกสรรให้ต่างจังหวัดเป็นแดนดินอันแสนวิเศษ

แต่เมื่อปัจจุบันการสัญจรทำได้สะดวกขึ้น การไปเยือน

น่านจึงสามารถทำได้ง่ายดาย และถึงบางทีจะไม่สะดวก ไม่ง่าย ก็กลายกลับเป็นต้นทุนทางการท่องเที่ยวอีกทาง ในคำที่ว่า มันอาจเป็นดินแดนที่ยากต่อการพิชิตและยังบริสุทธิ์ไม่ถูกเหยียบ ย่ำจากรอยเท้าคนอื่น กลายเป็นคุณค่าให้การท่องเที่ยวของน่าน ได้อีกทาง

น่านทุกวันนี้จึงมีโรงแรมที่พักเกิดขึ้นมากมาย มีนักธุรกิจ ระดับประเทศเข้าไปลงทุน มีคนโอนย้ายไปพำนักร มีร้านรวงก๊ิบเก๋ ตอบโจทย์คนที่ไปเยือน มีประเพณีประดิษฐ์ (The Invention of Tradition) เกิดขึ้นมากมาย

เอ่อ...ประเพณีประดิษฐ์หมายถึงอะไร หลายคนคงงงกับชื่อเรียกที่ชวนงงเช่นนี้ อธิบายอย่างหยาบและตื้นเขินที่สุด อาจกล่าวได้ว่า ประเพณีประดิษฐ์ คือแนวคิดในการวิพากษ์สังคม วัฒนธรรมที่เกิดมาจากนักสังคมวิทยา นาม Eric J. Hobsbawm

ฮอบบอล์มวิพากษ์ว่าสังคมในปัจจุบันนี้นั้น มักนิยามคุณค่าความหมายของตัวเองด้วยวัฒนธรรมอันเก่าแก่กับบริสุทธิ์ สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มักนำความเก่าแก่ดั้งเดิมมาเป็นจุดขาย ทว่าความเป็นจริงแล้ว ความจริงแท้หาได้มีจริงไม่ ทุกสิ่งล้วนผ่านการประดับเสริมแต่งเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตหรือค่านิยมในแต่ละยุคสมัย ไม่มีอะไรหยุดนิ่ง

ทว่าวัฒนธรรมคือพลวัตที่แปรผัน และมันจำเป็นต้องตอบสนองมนุษย์ แต่ปัจจุบันมนุษย์มีการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต วัฒนธรรมที่เกิดใหม่จึงไม่ได้มีไว้เพื่อตอบสนองคนในอย่างเดียว แต่มีไว้ตอบสนองคนนอกที่มาเยือนด้วย จึงเกิด

เป็นประเพณีประติษฐ์ เป็นการประติษฐ์สร้างขึ้นใหม่

ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ มีการประติษฐ์ ฟันคืนขึ้นใหม่ เพื่อตอบสนองคนในสังคมนั้นๆ อาทิ ประเพณีสงกรานต์ที่ เชียงใหม่ ดั้งเดิมหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ แต่ถูกปรับเปลี่ยนประยุกต์ วิถีเล่นเพื่อให้สนุกกันทั้งคนในและคนนอก

ประเพณีประติษฐ์ไม่ใช่สิ่งเลวร้ายหรือนำมาหลอกลาย นักท่องเที่ยว แต่แนวคิดประเพณีประติษฐ์บอกให้เรารู้เท่าทัน สังคมว่า สังคมที่ถูกนิยามด้วยวัฒนธรรมต่างๆ ประเพณีต่างๆ นั้น มีการเลื่อนไหลปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา ดูแต่คำว่า วัฒนธรรม ที่ใช้ด้วยภาษาอังกฤษว่า Culture เกิด

Culture ในอีกนัยหนึ่งถูกใช้ถึงการเพาะปลูก วัฒนธรรม ก็เหมือนกับการเพาะปลูกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มันไม่หยุดนิ่งตายตัว แต่ เติบโตงอกงาม หรือเหี่ยวเฉาได้ไม่ต่างจากการปลูกต้นไม้

เอ...เรานอกเรื่องนานนานเกินไปแล้ว

แม้ความเปลี่ยนแปลงจะไหลบ่าถาโถมกับเมืองนาน นานจะเสกสรรประเพณีประติษฐ์ต่างๆ มาล่อตาล่อใจนักท่องเที่ยว สักเพียงไหน

แต่ดูเหมือนว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบต่อ ชีวิตผู้คนจะถูกชะลอช้ากว่าเมืองท่องเที่ยวที่อื่น ไม่ว่าจะเป็น ปาย เชียงใหม่ เชียงคานฯ

หรือหากมีการเปลี่ยนแปลง อย่างน้อยที่สุดคนท้องถิ่น ก็ยังมีส่วนตัดสินใจในการเลือกจะรับหรือปฏิเสธได้อยู่บ้าง “ประชาคมนาน” อาจเปรียบได้ดังฝ่ายที่ชะลอผลกระทบนั้น

น่านเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นเรื่องประชาคมมานาน ประชาคมที่มีการรวมตัวกันของคนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นหมอ ข้าราชการ ตำรวจ ชาวบ้าน เยาวชน ผู้ทรงภูมิปัญญา และผู้คน อีกมากมายหลายกลุ่ม

ประชาคมจึงเป็นเหมือนพื้นที่สาธารณะที่เชิญชวนให้ ใครต่อใครมาร่วมกันคิดอ่านเรื่องบ้านเรื่องเมืองมาประมาณกว่า ยี่สิบปีแล้ว ตัวอย่างที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนที่สุดคือ การฟื้นคืน ของช่วงเมือง หน้าวัดภูมินทร์ ที่แต่เดิมมีกำแพงกันและเป็นพื้นที่ ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ต่อเมื่อมีการทำประชาคม มีการรื้อกำแพงที่ กันกลางออก กลายเป็นลานกว้างที่ใช้ทำกิจกรรมได้หลากหลาย อีกทั้งยังเปิดภูมิทัศน์ให้วัดภูมินทร์โดดเด่นสวยงามกว่าเคย

นั่นเป็นเพียงรูปธรรมจากประชาคมที่ยกตัวอย่างมา เพื่อให้เห็นง่ายและชัดเจนที่สุด

แม้ปัจจุบันเรื่องราวและความเข้มข้นของประชาคมน่าน อาจไม่สร้างความฮือฮาดังในอดีต หากวิธีคิดและกระบวนการ เทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่สั่งสมมาจากการทำประชาคม ได้กลายเป็น ทุนทางสังคมที่ช่วยต่อยอดไปสู่การเคลื่อนไหวเรื่องอื่นๆ ตามมา ไม่เว้นแม้แต่เรื่องของการถ่ายโอนสถานีนอนาภัย จากสังกัด กระทรวงสาธารณสุขมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือที่ เข้าใจกันง่ายๆ ว่าโอนนอนาภัยมาอยู่ใต้สังกัดของ อบต.

เปล่า นี่ไม่ใช่เรื่องของการจับแพะชนแกะ แต่สิ่งที่ได้รับรู้มา มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ

ในจังหวัดน่านนั้น มีกรณีที่น่าสนใจคือการถ่ายโอน

รพ.สต. และสถานีน่านมัยในพื้นที่ความรับผิดชอบของ อบต. ฝ่ายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน ซึ่ง อบต.ฝ่ายแก้ว เป็น 1 ใน 11 อบต. ที่ได้รับโอน รพ.สต. รอบ 2 และเป็น อบต. เพียงแห่งเดียวที่รับการโอนสถานพยาบาลมากถึง 3 แห่ง คือ รพ.สต. บ้านบุปผาราม รพ.สต.ฝ่ายแก้ว และสถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) บ้านดงป่าสัก

โดยมีการจัดทำแผนงานประจำปี และมีความพร้อมต่อการบริการประชาชนได้อย่างน่าทึ่ง เรียกว่าเป็นน้องใหม่ที่มาแรง แฉงทางโค้งก็ว่าได้

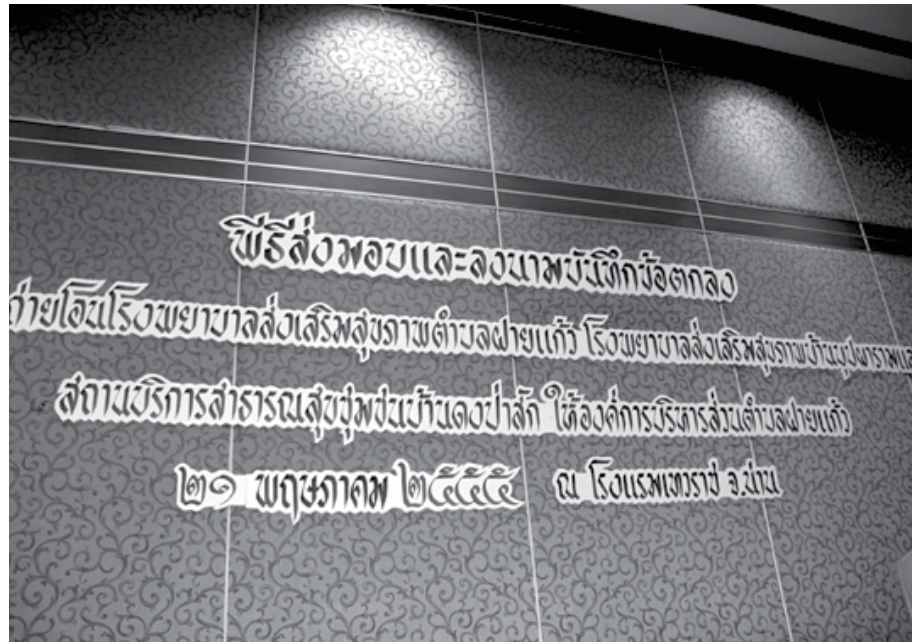
อะไรที่ทำให้ อบต.ฝ่ายแก้ว เป็นดาวรุ่งพุ่งแรงกันเล่า...
เห็นที่ต้องข้ามขุนเขาไปรู้จักรู้ใจคนในพื้นที่ด้วยตนเอง

2. อบต.ฝ่ายแก้ว แก่นแกนของงานถ่ายโอน

แม่น้ำน่าน ยามอย่างเข้าฤดูแล้งงวดต่ำลงจนน้ำไหลยั้ง หากคนในส่วนกลาง คนใน กทม. ควรรู้ด้วยว่าในบรรดาน้ำดิบที่นำไปใช้ในการทำประปาใน กทม. นั้น ปริมาณน้ำน่านที่ไหลรวมเป็นเจ้าพระยาเป็นปริมาณมากที่สุด มากกว่า ปิง วัง และยม

หากมาเห็นปริมาณน้ำในหน้านี้คงตื่นตกใจกันไม่น้อย แต่คนในพื้นที่เล่าว่านี่คือความธรรมดา ทุกปีน้ำน่านจะงวดต่ำลงอย่างนี้เสมอยามเข้าแล้ง แต่กระนั้นก็ยังพอสำหรับใช้ทำเกษตรกรรมและหล่อเลี้ยงเผ่าเผ่าไปสู่ชาวกรุง

ข้ามจากเมืองด้วยสะพานกลางเมืองเพียงอึดใจ อีก

ภาพพิธีวันถ่ายโอน

ฟากฝั่งตะวันออกของลำน้ำก็กลายเป็นพื้นที่ของ อ.ภูเพียง หากเดินทางจากสะพานข้ามฟากทางไปสู่วัดพระธาตุแช่แห้ง ก็จะเห็น อบต.ฝ่ายแก้ว ตั้งอยู่ระหว่างทาง

เป็น อบต. ขนาดกะทัดรัด แต่ใครลองมีโอกาสได้ไปเยือน และสนทนากับ “มดงาน” ที่นี่แล้ว อาจสูบซับเอาพลังและความกระตือรือร้นในการทำงานกลับมาชาร์ตแบตเตอรี่ตัวเองได้โดยปริยาย

“สิ่งที่ผมให้ความสำคัญและอยู่ในความคิดมาตลอดคือ ผมคิดเสมอว่า トラバใดที่คนยังสุขภาพไม่ดี ยังทุกข์ร้อนจากการ

อบต.ฝายแก้ว

เจ็บไข้ได้ป่วย ตราบนั้นการพัฒนาเรื่องอื่นๆ จะไม่มีวันทำสำเร็จได้
เลย” วุฒิไกร ดวงพิกุล นายก อบต. หนองแห่ง อบต.ฝายแก้ว กล่าวย้ำ
ด้วยน้ำเสียงจริงจังและมุ่งมั่น

มันอาจจะเป็คำพูดดาดๆ ฟั่นๆ แต่มันเป็นเสมือน
คติประจำใจที่นำพาให้เขาพยายามทุกทาง ทางใดที่จะทำให้คน
สุขภาพดีขึ้น เขาพิจารณาตัวเองว่าจะทำ เขาเล่าว่าเขามีความคิดนี้
มาตั้งแต่ยังเป็นผู้ใหญ่บ้านต่อมาจนเป็นกำนัน

เพราะตลอดชีวิตที่ผ่านมาของการทำงานที่ต้องออก
ไปพื้นที่ ประสบพบเจอกับความทุกข์ทนต์และโอกาสอันน้อยนิด

วุฒิไกร ดวงพิกุล

จากการได้รับบริการด้านสุขภาพของคนยากคนจนในท้องถิ่น
สิ่งนั้นเหมือนยิ่งตอกย้ำให้เขาบอกตัวเองว่านี่คือ “อุดมการณ์ของ
ชีวิต”

“อุดมการณ์” ถ้อยคำนี้ดูเหมือนจะแผ่วเบาและไร้พลัง
เหลือเกินแล้วในสังคมยุคดิจิทัลที่ฟุ่มเฟือยด้วยถ้อยคำพร่ำบ่น
กันท่าโลก สถาปนาอาหารสวยๆ การเดินทางท่องเที่ยวดี ๆ ไว้
แปะสเตตัสเฟซบุ๊ก

แต่สำหรับเขา วุฒิไกร ดวงพิกุล แววตาของคนเจ็บไข้
ได้ป่วย แววตาของคนยากไร้ ยังติดตรึงแน่นอยู่ในห้วงลึกของ
จิตใจ

“ที่ผ่านมามีโอกาสได้ไปร่วมทำยุทธศาสตร์ต่างๆ กับชาวบ้านมาโดยตลอด และผนวกกับโอกาสที่ผมได้ไปเรียนเพิ่มเติมทางด้านการบริหารจนถึงระดับปริญญาโท มันทำให้ผมพอจะมองเห็นหนทางที่ชัดเจนในการปฏิวัติ!” กล่าวจบ หัวเราะร่วน

“เปล่าหรอกครับ ไม่ได้คิดปฏิวัติอะไรที่ยิ่งใหญ่ แต่ที่ผมคิดคือผมอยากปฏิวัติระบบการให้บริการ การเข้าถึงการดูแลสุขภาพของชาวบ้านเท่านั้นเองฮะ เพราะถ้าชาวบ้านสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง เขาจะได้ไปทำมาหากิน ไปคิดเรื่องอื่นได้มากขึ้น แหม... ศาสนาพุทธยังย้ำกับเราอยู่เสมอว่าการไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐใช้ไหมฮะ” นายกข หน่อมย้มละมุน ความเป็นคนอารมณ์เย็นและทำที่เป็นมิตรและถ่อมตัว ออกจะต่างจากบุคลิกและท่าที ของนายก อบต. ที่คนอื่นๆ มักมีภาพว่ามีรูปลักษณ์แบบเจ้าพ่อหรือนักเลงบ้านนอก หากใครได้พบเจอจะเห็นว่านายกข วุฒิไกรท่านนี้ต่างจากที่คนอื่นๆ คิดอย่างสิ้นเชิง

“ถือเป็นต้นทุนส่วนตัวของผมด้วยที่ผมมีพรรคพวกเยอะ โดยเฉพาะได้รับโอกาสจากพัฒนาชุมชนให้ไปอบรมเรื่องการทำงานพัฒนาโน่นนี่นั่นในหลายเวที ประกอบกับได้เรียนปริญญาโท ได้รับความรู้จากสถาบันพระปกเกล้า และได้รับความเมตตาเป็นพิเศษจากท่านวุฒิสาร ตันไชย ซึ่งเป็นผู้บริหารอยู่ที่นั่น ท่านเปิดโอกาสให้ผมได้ไปอบรมรับความรู้ต่างๆ นอกจากนี้ยังมีโอกาสจากการไปดูงานที่ต่างประเทศ ซึ่งได้เห็นชัดเจนว่าหลักพื้นฐานของประชาธิปไตยคือการกระจายอำนาจ ล้ำสุดไป

อินโดนีเซีย เขาก็พัฒนาไปมาก ท้องถิ่นดูแลเองแทบทุกอย่างเลย เราไปดูไปเห็นแล้วก็เอามาปรับประยุกต์ในการทำงานของเรา...”

จากปากคำที่บอกเล่า อาจทำให้เราสามารถคะเนได้ว่า ส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการถ่ายโอนสถานีนอนมัยนั้น ความสามารถและต้นทุนเฉพาะตัวของนายกฯ ท่านนี้ก็เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ

“จะว่าอย่างนั้นก็ได้ (หัวเราะ) เพราะกล่าวตามจริงแล้ว หากผมไม่มีโอกาสเดินทางออกไปโน่นนี่นั่น ไม่มีโอกาสทำงานในส่วนกลางระดับประเทศ บังเอิญผมได้รับเลือกเป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนของ อบต. ด้วย ผมคงไม่รู้เรื่องนี้เลย อันนี้ผมไม่ได้มากล่าวโทษหรือโจมตีอะไรกันนะฮะ แต่ผมอยากให้ทางกระทรวงสาธารณสุขมีความจริงใจต่อการถ่ายโอนมากกว่านี้ เพราะหากไม่รับรู้จากการออกไปข้างนอก ผมไม่รู้เลยว่ามี การถ่ายโอนนี้ขึ้น อ่อนประชาสัมพันธ์ไปหน่อยไหมฮะ...” ถ้ามาร่วม บ่นตัดพ้อในทันที

3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบุปผาราม ทพหน้าในการถ่ายโอน

ชอกชอนไปตามถนนที่เลาะเลียบไปตามคดเคี้ยวของ ลำน้ำน่าน ผ่านบ้านเรือนชุมชนในตำบลบุปผารามไปไม่นานนัก ก็จะมองเห็นอาคารอันสวยงาม สะอาด เรียบร้อย เตะตา และต้นไม้ดอกไม้ปลูกไว้อย่างเป็นระเบียบ สถานที่แห่งนี้คือ

ยุพิน แสนะนิย์

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบุปผาราม อบต.ฝายแก้ว
ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นสถานบริการด้านสุขภาพในท้องถิ่นของ
ต.ฝายแก้ว ที่มีความพร้อมสูงสุดสำหรับการถ่ายโอน

“เริ่มต้นเลย เราอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ดีไม่ดีไม่รู้
พื้นฐานธรรมชาติของเราเป็นคนอย่างนี้ด้วย” พี่ยุพิน แสนะนิย์
ผู้อำนวยการ รพ.สต. บุปผาราม กล่าวด้วยน้ำเสียงจริงจัง

เธอเล่าว่าพื้นเพของเธอเป็นคนน่านมาแต่อ่อนแต่ออก
ผู้คนไม่ว่าจะเป็นฟากชาวบ้านหรือนักการเมืองในท้องถิ่น เธอ
มักคุ้นเป็นอย่างดี ฉะนั้นหากเกิดอะไรขึ้นจากการตัดสินใจ

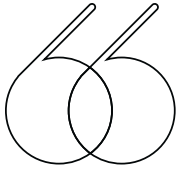
ถ่ายโอน เธอสามารถใช้ต้นทุนนี้เป็นการเข้าไปต่อรองหรือ
เสนอแนะด้วยวิธีพูดคุยแบบไม่เป็นทางการได้

เธอมองว่ามันง่ายกว่าการเดินเรื่องและเสนอผ่านโน้ต
แบบทางการ อีกทั้งเธอยังประหลัดมากในฐานะที่เป็น รพ.สต.
ต้นแบบที่มีคนมาดูงานไม่ขาดสาย เธอยังประหลัดกับคำว่า “ได้ผล”
หรือ “สำเร็จ” เพราะเธอคิดว่าที่นี้ยังไม่ใช่คำนั้น และการเอ่ยคำนั้น
เท่ากับว่าทุกอย่างเสร็จแล้ว จบแล้ว ไม่มีอะไรให้เรียนรู้แล้ว
ที่เธออยากบอกคือ กระบวนการถ่ายโอนคือกระบวนการที่ต้อง
ปรับเปลี่ยนพัฒนาไปเรื่อย ๆ

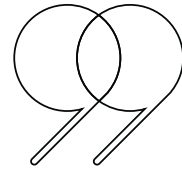
อืม...แปลกดี เราได้ยืมคำนี้จากคนที่ทำงานในที่เดิมมา
เกือบทั้งชีวิต ได้ยืมคำพูดเช่นนี้จากปากคำของคนที่เป็นผู้หญิง
วัยกลางคนที่ดูแล้วน่าจะพอใจกับอะไรที่แน่นอน มันคง เสถียร
ตายตัว ไม่อยากเรียนรู้อะไรใหม่ๆ และรังเกียจความเปลี่ยนแปลง
แต่จู่ๆ แค่นี้ได้ยืมประโยคแรก เธอก็ออกตัวแรงแล้วว่าเธอชอบ
เรียนรู้และชอบความเปลี่ยนแปลง

“พูดก็พูดเถอะ ใหนๆ ก็ใหนๆ พี่ชอบการทำงานแบบมี
ส่วนร่วมด้วย เราทำงานในระบบสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข
มันค่อนข้างเป็นการรับคำสั่งจากเบื้องบน แต่การทำงานกับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มันเปิดโอกาสให้เราได้เสนอความคิด
ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย เราชอบอย่างนี้มากกว่า
ด้วย” เธอยิ้มเจือรอยยิ้ม

ถึงอย่างไรก็ตาม นายก อบต.ฝ่ายแก้ว ย้ำเสมอว่า
การทำงานเรื่องการถ่ายโอนในระยะแรกนี้เป็นการทำงานที่มาก

เราทำงานในระบบ ในสังกัดของ
กระทรวงสาธารณสุข มันค่อนข้างเป็นการ
รับคำสั่งจากเบื้องบน แต่การทำงาน
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มันเปิดโอกาสให้เราได้เสนอความคิด
ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย

ยุพิน แสนะนิย์
ผู้อำนวยการ รพ.สต.บุปผาราม
ต.ฝายแก้ว จ.ภูเพียง จ.น่าน

ด้วยอุปสรรค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน งาน คน แต่ทั้งหมดนี้ไม่เก็น กำลังในการจัดการบริหาร ที่สำคัญในระยะแรกปัญหาเรื่องเงิน ที่ทางส่วนกลางโอนมาล่าช้าในทุกๆ ส่วน

โชคดีที่ทางฝ่ายแก้วเป็น อบต. ที่มีเงินสะสม มีเงินสำรองไม่ต่ำกว่าปีละ 10 ล้าน เขาจึงสามารถทำประชาคมเพื่อนำเงินมาใช้ในส่วนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานด้านการถ่ายโอนนี้ได้ เขาย้ำเสมอว่าเงินที่นี้ไม่ใช่ไม่มี สามารถที่จะเบิกจ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์หรือว่าจ้างคนได้

ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ในการทำพื้นที่เขาและชาวบ้านตั้งใจ แต่กลับติดขัดกับข้อระเบียบที่มหาดไทยไม่อนุญาติให้จัดการสิ่งนี้สามารถสนับสนุนและเบิกจ่ายสะดวกได้แค่เรื่องอาคารสถานที่ หรือแม้ในเรื่องของการว่าจ้างคน ทางกระทรวงสาธารณสุขกลับไม่จัดหาให้ เขาจึงต้องอาศัยทักษะในการบริหารจัดการ นำเงินจากกองทุนต่างๆ มาเช่าใช้และชดเชยออกไป แต่ทั้งหมดถูกทำอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ที่สำคัญนี้ไม่ใช่การคอร์รัปชัน

4. ยากก็ง่าย ง่ายก็งาม

หลายปีมานี้ชื่อของน่านโด่งดังในฐานะเมืองท่องเที่ยว มีนักธุรกิจจากเมืองกรุงมาลงหลักปักฐานที่นี่ โดยเฉพาะโรงแรมเก่าแก่ถูกรื้อฟื้นกลายเป็นแอนด์ไฮเทลที่เลื่องชื่อ นักธุรกิจรายนั้นชื่นชอบเมืองน่านจนถึงขนาดย้ายสำเนารั้วมาเป็นพลเมืองของจังหวัดที่เคยได้ชื่อว่า “ไกลปืนเที่ยง” แห่งนี้

อย่างไรก็ดี น่านยังคงเอกลักษณ์บางอย่าง ยังไม่มีโรงแรมใหญ่หรือเป็นสวรรค์ชั้นฟ้าอย่างที่ก่อเกิดในเชียงใหม่ ปาย หรือเมืองท่องเที่ยวที่กำลังบูมอื่นๆ ทว่าสิ่งที่ผุดงอกคือเกสต์เฮาส์เล็กๆ ที่เกิดจากคนพื้นถิ่น กระจายซุกซ่อนอยู่ทั่วๆ

อาจไม่ใช่คำกล่าวที่เกินจริงเลย หากจะกล่าวว่าระหว่างแอนทีคโฮเทลชื่อดังกับเกสต์เฮาส์แบบบ้านๆ ในเมืองน่านมีคุณค่าและศักดิ์ศรีแทบไม่ต่างกัน

ระหว่างมาเยือนที่นี่เราเลือกพักที่เกสต์เฮาส์เล็กๆ มากถึงมากที่สุด ทว่าคุณค่าของสถานที่แห่งนี้กลับมีคุณค่ามากถึงมากที่สุดสำหรับความรู้สึกของผู้มาเยือน

“บ้านๆ น่านๆ ห้องสมุดและเกสต์โฮม” คือที่แห่งนั้น

ที่จำเป็นต้องนำมากล่าวถึง เพราะคิดว่าอย่างน้อยมันสะท้อนความเป็นน่านได้อย่างน่าสนใจ ห้องสมุดและเกสต์โฮมแห่งนี้ไม่ธรรมดาตรงที่นำคุณค่าจากเรือนเดิมมาใช้ดัดแปลงเป็นห้องพักสะอาด ราคาถูก แต่ที่มากกว่านั้นคือส่วนหนึ่งถูกเปิดเป็นห้องสมุดขนาดย่อม หากมีหนังสือที่ทันสมัยกว่าห้องสมุดของสถานที่ราชการที่โอ่อ่าใหญ่โตหลายๆ แห่ง

คนทำมีเจตนาให้คนที่มาเยือนได้พำนักและอ่านหนังสือเล่นอย่างสบายใจเหมือนอยู่บ้านตัวเอง กำไรกำไรอาจไม่มากนัก แต่เธอเล่าว่ามันอยู่ได้และมันสร้างความหมายกับชีวิตเธอ

นี่กระมังคืออัตลักษณ์ของความเป็นน่านและคนน่าน

ไม่ทิ้งของเดิมและมักชอบริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างเท่าทัน ไม่หวือหวา สุ่มเสี่ยง แต่เรียนรู้ไปช้าๆ และทดลองทำ

บ้านๆ นานๆ ห้างสมุดและเกสต์โฮม

เหมือนการพยายามถ่ายโอนสถานีอนามัยที่ อบต.ฝายแก้ว พยายามทำ พวกเขาพยายามจัดสรร “คน เงิน ของ งาน” ให้เข้าที่ เข้าทาง ลงตัวและคุ้มค่าที่สุด มีการวางแผนงานมีการจัดทำ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไว้อย่างชัดเจน

ที่ผ่านมา อบต.ฝายแก้ว ได้เงินจากข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี เพียงแค่ปีละ 27-28 ล้านบาท ซึ่งถือว่าไม่มาก แต่ จะมียกงบประมาณส่วนอื่นเพิ่มเติมคือ เงินอุดหนุน 30 กว่าล้านบาท และหลังจากถ่ายโอนแล้วมีเงินงบประมาณพัฒนาพัสดุครุภัณฑ์ จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอีก รพ.สต. ละ 4,200,000 บาท ซึ่งเป็นงบประมาณคนละก้อนกับเงินอุดหนุน 2 ล้านบาท ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจะให้กับ ท้องถิ่นในปีแรกของการถ่ายโอน รพ.สต.

ดังนั้นเงิน 4,200,000 บาท ต่อ รพ.สต. ที่ อบต.ฝายแก้ว ได้มานั้น เมื่อรวมกันทั้ง 3 รพ.สต. แล้ว อบต.ฝายแก้ว จะได้ งบประมาณในการพัฒนาพัสดุครุภัณฑ์จากกรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 12,600,000 บาท

ซึ่งงบประมาณตรงนี้ อบต.ฝายแก้ว จะนำไปพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ต่างๆ ใน รพ.สต. ทั้ง 3 แห่ง ให้มีความพร้อม ต่อการให้บริการประชาชนมากยิ่งขึ้น

ส่วนเรื่องการจัดจ้างบุคลากร อบต.ฝายแก้ว มีการ วางแผนจัดจ้างบุคลากรด้านการเงินและการบัญชีมาช่วยงาน เจ้าหน้าที่ รพ.สต. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ รพ.สต. ได้มีเวลาดูแลสุขภาพ ของประชาชนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังมีการวางแผนที่จะจ้าง

หมอมาดูแลสุขภาพประชาชนด้วย แต่การจ้างหมอนั้น ระเบียบ กฎเกณฑ์ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าจะสามารถจ้างได้แบบเป็น ครั้งคราวเท่านั้น ซึ่งต้องมาดูความเป็นไปได้อีกที่ว่าหมอจะ สามารถมาได้หรือไม่

ส่วนเงินงบประมาณอีกส่วน อบต.ฝายแก้ว จะนำเงิน ไปจัดสรรเป็นค่าสาธารณูปโภคให้แก่ รพ.สต. ทั้งสามแห่ง 150,000 บาท และจะนำเงินที่เหลืออีกส่วนไปสมทบทุน “กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล” เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ กับชุมชน

ส่วนเรื่องการทำงานร่วมกันกับ รพ.สต. ด้าน อบต. ฝายแก้ว มีแผนในการบูรณาการงานของทั้ง 3 รพ.สต. เพื่อให้ เจ้าหน้าที่ให้กลายเป็นหนึ่งองค์กร เพื่อทำงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน อาทิ การตรวจคัดกรองสุขภาพของประชาชน

นอกจากนี้ อบต.ฝายแก้ว ยังมีแผนพัฒนา อสม. และ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดย อบต.ฝายแก้ว ได้มีการ พุดคุยเพื่อหารือกับผู้บริหาร รพ.สต. ทั้งสามแห่ง ในการพัฒนา อสม. ร่วมกัน โดยได้ข้อสรุปว่าจะมีการประเมินผล อสม.ตาม เกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหาก อสม. คนใดไม่ผ่านเกณฑ์ ก็จะมีการ ค้นหาและคัดเลือก อสม. รุ่นใหม่เข้ามาแทนที่ แต่ถ้า อสม. คนใด ผ่านเกณฑ์ก็จะได้รับการอบรมในหลักสูตรการพัฒนา อสม. ที่ หมู่บ้านจัดการสุขภาพ จะมีการให้รางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ เช่น พาไปเที่ยว พาไปดูงาน ให้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น หรือให้รางวัล ต่างๆ เมื่อสิ้นปี

ส่วนการพัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุขณะนี้ อบต. ฝายแก้ว มีผู้สูงอายุประมาณ 1,480 คน แต่มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ อยู่แค่ 36 คน เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อย อบต.ฝายแก้ว จึงต้องการหาอาสาสมัครเพิ่มเติม เพื่อมาดูแลสุขภาพกายและใจ ของผู้สูงอายุในชุมชน

และแผนงานสุดท้ายของ อบต.ฝายแก้ว ก็คือจะมีการ ดำเนินงานขยายผลเรื่องหมู่บ้านจัดการสุขภาพให้มากยิ่งขึ้น

5. หลุดร่วง แตกกอ เติบโต

น่านน้ำแล้ง เหมือนธรรมชาติจะมอบสีน้ำตาลเหลือง มาเป็นสีหลักในการมองเห็น ไม่ว่าจะเป็นป่าสักที่ทิ้งใบร่วงสู่ ราง เหลือไว้เพียงลำต้นและกิ่งก้านที่เป็นสีน้ำตาล ยังไม่รวมทุ่ง ราบกว้างที่มีพื้นที่เพียงน้อยนิดทิ้งซากซังข้าวไว้

บนภูสูงที่ลดหลั่นไปตามความชันก็เป็นทุ่งสีน้ำตาลสุด หูสุดตาจากกอทุ่งและซังข้าวโพด ยิ่งยามแล้ง ฟ้าไร้เมฆหมอก ตะวันได้ฉายแสงเต็มที่ แสงที่สาดส่องก็จะเหลืองทาบทาให้น้ำตาล ของผืนดินน่านยิ่งเด่นชัดเข้าไปอีก

ธรรมชาติบอกเราอยู่ทุกวันว่า ความเปลี่ยนแปลงคือ นิรันดร์

อีกไม่นานเพียงฝนแรกโปรยปราย สีเหลืองเหล่านี้ก็จะ ระเบิดไป พลิวไหวไปด้วยสีเขียวอ่อนและแก่ จากหลุดร่วงก็จะ แตกกอดอกกอเพื่อเติบโตไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม ไปสู่วงปีที่

ด้านโรคแมลง แดงหนาว ลมร้อน และพายุฝนได้มากกว่าเดิม
การเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนทุกสิ่งไม่หยุดนิ่ง
สังคมมนุษย์ก็เช่นกัน

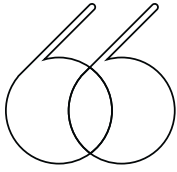
อดีต เราอาจเดินทางออกจากถ้ำด้วยเปลวไฟ ด้วยความ
กระหายใคร่รู้ อาศัยเพียงคบจากเปลวไฟเพียงเลือนราง ปัจจุบัน
เราสามารถส่งผ่าน เปิด ปิด กระแสไฟได้ด้วยปลายนิ้ว ตามเวลา
ที่ใจต้องการ

และเราก็สามารถเชื่อมโลกทั้งโลก ส่งผ่าน ข้อมูลข่าวสาร
ความรู้และความไม่รู้ ความรักและความชัง ความพอใจและ
ไม่พอใจให้ปรากฏแพร่กระจายไปทั่วโลกด้วยหน้าจอสังคม
โซเชียลมีเดีย

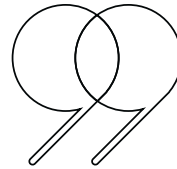
ทว่าพลังในโลกจริงก็ยังคงเดินหน้าคู่ขนานกันไป
หลายแห่งหนตำบลไกล ผู้คนเลือกที่จะจุดไฟแทนการ
ก่นด่าความมืด เหมือนที่นี้...รพ.สต.ฝายแก้ว
“ไม่เปลี่ยนวันนี้วันหน้าก็ต้องเปลี่ยน คิดอย่างนี้ถึง
ออกมา”

นี่เป็นคำกล่าวของมนุษย์อีกผู้หนึ่ง ที่เปรียบไปอาจคล้าย
ความรู้สึกของบรรพบุรุษมนุษย์ผู้เลือกจะออกจากถ้ำในครั้ง
บรรพกาล

“จริงอยู่ ออกมาเราก็ไม่รู้ว่าดีหรือไม่ดี แต่เราคิดว่า
ทุกอย่างมันต้องเริ่มและต้องมีการลอง ใคร่ครวญดูก็ไม่เห็นมีอะไร
เสียหาย และที่สำคัญท้ายที่สุด ประโยชน์ทั้งหลายทั้งมวลล้วนตก
อยู่กับชาวบ้าน จึงไม่รีรอจะออกมา” เป็นสำเนียงอ่อนน้อมเนิบช้า

ทุกอย่างมันต้องเริ่มและต้องมีการลอง
ใคร่ครวญดูก็ไม่เห็นมีอะไรเสียหาย
และที่สำคัญท้ายที่สุด
ประโยชน์ทั้งหลายทั้งมวล
ล้วนตกอยู่กับชาวบ้าน

บัวพิศ ณะจักร์
นักวิชาการสาธารณสุข รพ.สต.ฝายแก้ว
ต.ฝายแก้ว จ.ภูเพียง จ.น่าน

ปัทม พิศ ณะะจักร์

ทว่าหนักแน่นของพี่ปัทม พิศ ณะะจักร์ นักวิชาการสาธารณสุข
แห่ง รพ.สต.ฝายแก้ว

ระริกแดดยามส่องประกายให้หมู่ไม้หน้าอาคารเล็กๆ
แห่งนี้ ทำให้สีสดๆ ของมวลดอกไม้แจ่มกว่าเดิม น้ำเย็นถูกเสิร์ฟ
และผู้คนหรือมดงานทยอยวนเวียนเข้าออกมาให้ข้อมูล มาเพิ่ม
เสริมส่วนที่ยังขาดและส่วนที่ยากเสนอ

ในนามของมดงานตัวเล็กๆ อาจกล่าวสั้นๆ ให้เข้าใจง่าย
ได้ว่าพวกเขาพึงพอใจที่จะออกมาเป็น รพ.สต. ที่ถ่ายโอนมาสู่
อปท. ด้วยเล็งเห็นมรรคผลที่สำคัญคือประโยชน์ที่จะตกเป็นของ
ชาวบ้าน

ทว่าการถ่ายโอนนี้หาใช่ผ้าไหมที่เรียบนุ่มไร้รอยต่อ หากเปรียบเชกเช่นผ้าฝ้ายผิวหยาบทอมือหลากสีที่นำมาต่อกัน อาจมีริ้วลายแตกต่างกัน อาจมีร่องรอยตะเข็บ แต่เมื่อถักทอออกมาแล้ว ชาวบ้านร้านตลาดสามารถใช้ห่มคลุมกาย บรรเทาร้อนหนาวได้อย่างทั่วถึง

“โอ้ย...สำหรับเราจะเรียกว่าสะบักสะบอมพอสมควรนะ มันไม่่ง่ายเลย ใช้อุดมคติ อุดมการณ์คือสิ่งที่พุงเราไว้ได้ไว้เพื่อชาวบ้าน แต่ระยะแรกๆ ของการปรับเปลี่ยนมันเต็มไปด้วยสิ่งละอันพันละน้อยที่เป็นอุปสรรค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่กระทบโดยตรงกับพวกเราเจ้าหน้าที่เอง

เช่นการไม่มีตำแหน่งนักบริหาร การถูกตัดสิทธิโอกาสในการเบิกค่ารักษาพยาบาลที่ต้องจ่ายไปก่อน ถึงจะมาตั้งเบิก และการตัดสิทธิคนในครอบครัว พ่อ แม่ ที่อาศัยเบิกจ่ายจากสิทธิของเรา การตั้งเรื่องไว้เพื่อกู้เงินจากสิทธิสวัสดิการต่างๆ ถูกตัดไปหมดเลย แต่เราก็พยายามเข้าใจว่านี่คือระยะแรกๆ ท้องคาถาไว้ว่า เดี่ยวทุกอย่างต้องดีกว่าเดิม” ณัฐกิตต์ สุทธหลวง นักวิชาการสาธารณสุขอีกท่านกล่าวตัดพ้อ

ข้างนอกลมร้อนพัดมาผะผ่าว พากลิ่นบางของดอกคูณ นอกหน้าต่างร่วงผล็อย น้ำเย็นถูกนำมาเสิร์ฟ ทำให้ผู้มาเยือนคลายความร้อนที่เริ่มรุกราน

จากการเดินทางไปเยือนอนามัยและ รพ.สต. หลายๆ ถิ่น หลายๆ ที่ มักได้ยินเสียงพร่ำบ่นทำนองนี้ “หินก้อนแรก” ผู้มาเยือนบอกตัวเองว่าย่อมมีแรงปะทะมากเป็นธรรมดา

กล่าวสำหรับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ซึ่งอาจเปรียบได้ว่า

เป็นเพียงข้าราชการชั้นผู้น้อยที่ทำงานใหญ่ แทบตลอดยี่สิบสี่ ชั่วโมงของชีวิตที่ต้องจมกับภาระหน้าที่การงาน พ้นจากเวลางาน ชาวบ้านก็มาเรียกมาตามประสา “หมอของคนยาก” จะปฏิเสธยากี่ใช้ที่ เพราะมากกว่าหน้าที่คือมนุษยธรรม สิ่งที่น่าสนใจคือการช่วยชาวบ้าน และนอกนั้นสิทธิสวัสดิการเล็กๆ น้อยๆ ที่พวกเขาได้ยึดไว้เป็นหลักประกันให้กับชีวิต และครอบครัว กลับมาสะดุด จึงยอมทอดทิ้งเป็นธรรมดา

“เรื่องเหล่านี้เราไม่โทษ อบรม. ในพื้นที่นะ เราก็เห็นอยู่ว่า เขาพยายามช่วยเราทุกทาง แต่บางที่ข้อติดขัดมาจากโครงสร้าง มาจากระเบียบจากเบื้องบน แต่เราโทษความไม่จริงใจของ กระทรวงมากกว่า คือถ้าอยากให้การถ่ายโอนเกิดขึ้นมากและมี ประสิทธิภาพจริง ต้องมีการออกแบบระบบเตรียมไว้รองรับ ไม่ใช่ ปล่อยให้ถูกลู่ถูกกันไปอย่างนี้...” ฌ์ฐกิตต์ ตัดพ้ออย่างน้อยใจ สุดขีด

“นี่โชคดีนะคะ ที่เรามีนายก อบรม. และ อบรม. ที่จริงใจกับเรา และพยายามช่วยเราทุกทาง หลายเรื่องพยายามเร่งรัดจัดสรรจาก อบรม. เอง ล่าสุดก็มีการว่าจ้างพนักงานทางด้านการเงินมาดูแล เรื่องเบิกจ่ายให้เรา ก่อน แล้วถ้าในพื้นที่ที่ อบรม. ไม่กระตือรือร้น หรือจริงใจอย่างนี้ละ ข้าราชการชั้นผู้น้อยอย่างพวกเราไม่ถูกลอยแพหรือ” พิทยา เวียงนาแก้ว พยาบาลวิชาชีพ กล่าวส่าย

จบประโยค วงสนทนาเงียบกันไปชั่วคราว

ลมร้อนพัดผ่านเข้ามาในอาคารจนบรรยากาศทั้งนอก และในใจอบอ้าว...

คณะทำงาน รพ.สต.ฝายแก้ว

6. ภูบ่สูง แต่ว่าห้วยมันลึก: สถานบริการสาธารณสุข บ้านดงป่าสัก

ภูบ่สูง แต่ว่าห้วยมันลึก ภูบ่ลึก แต่ว่าเมืองมันไกล
ภูบ่เล็ก แต่ว่าฟ้ามันใหญ่ นกเขาไฟ ดวงใจชาวดอย

เพลงนกเขาไฟ

โดยพงษ์เทพ กระโดนชำนาญ

ดัดแปลงจากเพลงพื้นบ้านของชาวลัวะ จ.น่าน

สถานบริการสาธารณสุขชนบทป่าสัก

เนื้อเพลงท่อนดังกล่าวเป็นการเปรียบเปรยว่า สิ่งใดจะมีความหมายเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับข้อเปรียบเทียบ ที่จริงแล้วภูเขาไม่ได้สูงด้วยตัวมันเอง แต่สูงเพราะห้วยลึกต่างหาก ภูเขาไม่ได้อยู่ไกล แต่ไกลเพราะมันห่างเมือง ภูเขาไม่ได้เล็ก แต่ที่เล็กเพราะแผ่นฟ้ากว้างต่างหากเล่า

น่านเป็นจังหวัดที่เต็มไปด้วยเทือกภูเขานับร้อยนับพันเทือก จึงมีผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่อิงอาศัยอยู่ในป่าในดอย ในอดีตผู้คนที่อาศัยตามป่าลึก ตามภูสูงแต่ละที่ จึงเข้าถึงบริการสาธารณสุขยากเย็น แต่ปัจจุบันนี้นับว่าดีกว่าอดีตกาลนานมา

เจ้าหน้าที่ที่ศูนย์อนามัยในที่กั้นตารจึงเปรียบคล้ายเทพเจ้าที่มาโปรดชีวิตของพวกเขา เขาให้การเคารพนับถือเช่นเดียวกับที่ สสช.ดงป่าสัก ต.ฝ่ายแก้ว แห่งนี้ก็เช่นกัน กว่าจะเดินทางไปถึงต้องเลาะเลี้ยวไปตามคดโค้งของทะเลภู สถานที่ตั้งของสถานบริการสาธารณสุขก็อยู่ท่ามกลางชุมชน และเป็นเพียงอาคารเล็กๆ ทว่าพวกเขาารู้สึกเหมือนเป็นที่ฝากฐานที่มั่นของชีวิต

วันที่เดินไปถึง ในห้องด้านข้างของอาคารหลังย่อม คล้ายเป็นห้องตรวจผู้ป่วยนอก มีเตียงตรวจโรควางเรียงอยู่ประมาณสองเตียง ทว่ามีชาวชุมชนมาใช้บริการไม่ขาดสาย

ยี่งหน้านี้หน้าเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่จะมีอาการปวดข้อปวดกระดูก ด้วยเพราะทำงานในนาไร่ หากเป็นอดีต หมออนามัยที่นี่เล่าว่าพวกเขามักมาขอยาแก้ปวดแก้เมื่อยจนติดเป็นนิสัย หากปัจจุบันทัศนคติเช่นนั้นเริ่มแปรเปลี่ยนไปแล้ว พวกเขาเรียนรู้ทำกายภาพ รู้จักหันมาใช้บริการนวดแผนไทย และพวกเขาก็เริ่มตระหนักว่าคำตอบในการดูแลสุขภาพไม่ได้อยู่ที่ยาเพียงอย่างเดียว

ฟากหนึ่ง ผลสำเร็จจากการทำงานน่าจะเป็นลมเย็นชวนชื่นใจ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมไม้ร่วมมือจากชาวบ้าน การดูแลสุขภาพที่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

แต่อีกฟาก เหมือนลมร้อนที่ผ่านผืน เจ้าหน้าที่ที่นี่กลับยังต้องจ้องจ้องกับสถานะและตำแหน่ง เพราะถูกตามมาช่วยทำงาน ทว่ายังไม่ได้รับการระบุเป็นคำสั่งว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ถ่ายโอนเรียบร้อยแล้ว ด้วยเหตุผลจากต้นสังกัดทางจังหวัดว่ายังไม่

สามารถลงตำแหน่งให้ได้ เพราะไม่มีระเบียบรายละเอียดการถ่ายโอนไปยังสถานบริการสาธารณสุข

แน่ละ ในส่วนของเงินเดือนพวกเขายังได้รับเป็นปกติ เหมือนที่เคยอยู่สังกัดเดิม ทว่าเวลาตำแหน่งของพวกเขายังคาบเกี่ยว ไม่บรรจูลงที่ไหน จะเป็นพนักงานของ อบต. หรือเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดสาธารณสุขกันแน่

“ผมอยากให้จริงใจ ที่ผ่านมามีการออกเอกสารข้อมูลจะเป็นสิบครั้งแล้วเรื่องถ่ายโอน แต่ก็ต้องมารีستาร์ทใหม่ทุกครั้ง ผมเหนื่อยและเบื่อ ผมว่าปัญหาคือพญาช้างสารชนกัน หนูแพรกอย่างผมก็แหลกลาญ” เอกสุวัชร ธาริยะวงศ์วานิช นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ แห่งสถานบริการสาธารณสุขบ้านดงป่าสัก ดัดพ้ออย่างน้อยเนื้อดำใจ

พวกเขาแอบกระซิบหลังไมค์ว่าพญาช้างสารนั้น หมายถึงระดับกระทรวงสาธารณสุขกับกระทรวงมหาดไทย ที่บางครั้งบางหนไม่เอื้อระเบียบ หรือจัดสรรให้พวกเขาได้รับการถ่ายโอนอย่างสะดวกจริงๆ เสียที

“มัวแต่ยี้กยี้กันไปมา ฝ่ายโน้นว่าอย่างนี้ ฝ่ายนี้ว่าอย่างนั้น บอกตรงๆ ตอนนี้เราเบื่อกับการกรอกเอกสารมาก นี่เราไม่โทษ อบต.ฝ่ายแก้ว เลยนะ อบต. ช่วยเราทุกทาง แต่ส่วนกลางนี่สิไม่รู้จะเอาอย่างไร ตอนนี้เท่ากับว่าสิทธิโอกาสที่นับจากวันทำงานของเราก็ตายไปเฉยๆ เพราะเรายังไม่มีต้นสังกัดที่ชัดเจน... เฮ้อ...” รัตน์มณี ศิริ นักวิชาการสาธารณสุขสาวบ่นพร้อมระบายลมหายใจแห่งความท้อแท้ให้ลอยล่องไปในมวลอากาศ

เจกส์วัชร ธาริยะวงศ์วานิช

เป็นตลกร้าย แปลกดีใหม่เล่า คนทำงานหนักแต่กลับไม่ได้
รับการให้คุณค่า ด้วยเหตุผลที่ว่าระเบียบและโครงสร้างในการ
ถ่ายโอนสถานบริการสาธารณสุขนั้นไม่ชัดเจน และไม่เหมือนกับ
การถ่ายโอน รพ.สต. หรือสถานีนอนมัย

ใช่! ไม่ต้องสงสัย นี่คือเหตุผลแปลกๆ ตรรกะแปลกๆ ที่
ถูกใช้กันจนเป็นธรรมดาในประเทศสารพัดนี้

ยามนี้ บุคลากรสาธารณสุขสองท่านของสถานบริการ
สาธารณสุขบ้านดงป่าสักที่ยังไม่ได้รับการถ่ายโอน (ส่วนพยาบาล
วิชาชีพหนึ่งท่านได้รับการถ่ายโอนเรียบร้อยแล้ว ด้วยเหตุผลว่ามี

รัตน์มณี ศิริ

ตำแหน่งพยาบาล มีระเบียบบอกไว้ สามารถถ่ายโอนได้ง่ายกว่า) นักวิชาการสาธารณสุขสองท่านที่ยังกว้างบอกว่า ยามนี้คล้ายชีวิตถูกลอยแพ ยังดีที่ทาง อบต. เข้าใจ และพยายามทุกทางในการดำเนินเรื่องให้เร็วขึ้นและให้การช่วยเหลือในทุกด้าน ทว่าหลายเดือนมาแล้ว นับรวมก็เกือบจะเป็นปีที่พวกเขาถูกลอยแพ ตั้งเป็นขามูไรไร้สังกัดอยู่อย่างนี้ สิ่งเดียวที่ยึดโยงและหล่อเลี้ยงหัวใจพวกเขาไว้ได้คือชาวบ้าน รอยยิ้มและกำลังใจจากชาวชุมชนทำให้พวกเขาไม่หวั่นต่อการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคที่ถาโถม

“ไม่ได้พูดให้ดูดีนะคะ แต่เมื่อเจอปัญหาอย่างนี้จะให้เรา
ทิ้งที่นี่ไปเลือกความสบายในเมือง คิดง่าย ๆ แค่ว่า เรื่องมากก็คืนสู่
สังกัดเดิมเสียสิ อย่างที่ใครบางคนมักกล่าวประชดกับเราอย่างนั้น
คิดอย่างนั้นมันง่ายและจบไว แต่เสียใจค่ะที่เราไม่เลือกทำ”
นาฏนภา กุศล พยาบาลวิชาชีพกล่าว พร้อมหันไปยิ้มกับชาวบ้าน
ที่มารอทำการตรวจรักษาอยู่

อือ...ใช่ ลำพังเงินเดือนที่ไม่มากมาย ผนวกกับการเดินทาง
รอนแรมออกมากกลางป่ากลางดอยไกลปืนเที่ยง คงไม่คุ้ม แต่
รอยยิ้มเหล่านั้น กำลังใจเหล่านั้น แววดาผู้เฒ่า แววดาเด็กน้อย
ในชุมชนแห่งนั้นที่รัตรึงพวกเขาไว้ไม่ให้ถอยหนี พวกเขาบอกว่า
แม้จะช้า จะไม่เป็นดังหวัง แต่พวกเขาก็เชื่อและยืนหยัดที่จะยืน
ข้างพลังแห่งความเปลี่ยนแปลง เพราะว่ามันพาไปสู่สิ่งที่ดีกว่า
และสิ่งที่ดีกว่านั้นเขาไม่หวังให้ตกไปที่ใคร นอกจากชาวบ้านที่
พวกเขารัก

ภูบ่สูง แต่ว่าห้วยมันลึก ภูบ่ลึก แต่ว่าเมืองมันไกล
ภูบ่เล็ก แต่ว่าฟ้ามันใหญ่ นกเขาไฟ ดวงใจชาวดอย

คล้ายๆ จะได้ยินเสียงเพลงพื้นบ้านของชาวลัวะเพลงนี้
แว่วมาในหัวใจ ทว่า “นกเขาไฟ” อันเป็นดวงใจของชาวดอยนั้น
ปรากฏให้เห็นรูปธรรมอยู่ตรงหน้า

นางนภา ฤๅล

๗. เอาฝ้ายเป้นกำ มาฝั้นเป้นเกลียว

"เอาฝ้ายเป้นกำ มาฝั้นเป้นเกลียว แต่งกันวันเดียว
อยู่กันกุมเฒ่า"

เป็นถ้อยคำที่ชาวเหนือนิยมใช้อวยพรในวันแต่งงาน
ความหมายก็คือเอาฝ้ายเป็นก้อนมาฝั้นเป็นเกลียวเชือก...
แต่งงานกันครั้งเดียวอยู่กันจนแก่เฒ่า

เจ้าหน้าที่บุคลากรทางสาธารณสุขหลายๆ ท่านใน

จังหวัดน่านที่อยู่ใต้อาณานิคมที่ถ่ายโอนกล่าวว่า มาถึงวันนี้ การถ่ายโอน รพ.สต. หรือสถานอนามัยไม่ต่างอะไรกับการที่คนสองคนตัดสินใจมาแต่งงานกัน

แน่นอนเราทุกคนต่างรู้กันดีว่าอุปสรรคมีแน่ ขวากหนามมีแน่ ยิ่งเป็นคู่แต่งงานแรกๆ ในแบบใหม่ที่ยังไม่มีระเบียบหรือบทบาททางสังคมกำหนดไว้ชัดเจน ยิ่งทำให้การประกอบชีวิตคู่ยากกว่าปกติ หากรักกันไม่มากพอก็อาจพังได้ง่ายๆ แต่รักในที่นี้คือ “รัก” ในการให้บริการประชาชน รักในประโยชน์ที่จะตกอยู่กับประชาชนหมู่มาก

การแต่งงานในอดีตมีผู้หลักผู้ใหญ่มาเป็นคอยให้ความช่วยเหลือ (เมืองไทยน่าจะใช้คำนี้มากกว่าอบอุ่น เพราะเป็นเมืองร้อน) กล่าวคือช่วยให้พร ให้คำแนะนำ และคอยสอดส่องดูแลยามที่หนุ่มสาวเบาะแว้งกัน คอยประคับประคองพยุงให้ชีวิตคู่เดินไปได้

การถ่ายโอนของสถานอนามัยสามแห่งของ อบต. ฝายแก้ว หรือเรียกได้ว่าเป็นการถ่ายโอนของ จ.น่านนั้น ก็มี “ผู้ใหญ่” คอยเป็นร่มไม้บังเงาให้คู่บ่าวสาวครองคู่ชีวิตกันไปอย่างยั่งยืน เป็นเกลียวเชือกที่พันผูกกันไปตราบนานเท่านาน

ผู้ใหญ่ที่ว่าการแต่งงานตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นมาเป็นที่ปรึกษาในการดูแลการถ่ายโอน โดยมีหัวเรือใหญ่คืออาจารย์ประทีป อินแสง ผู้ทรงภูมิปัญญาประจำจังหวัด

และอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ส่วนหนึ่งของวิธีคิดในการแต่งตั้งกระบวนการสรรหา

ที่ปรึกษาเช่นนี้ มาจากฐานของวิธีคิดจากการทำงานร่วมกันใน รูปแบบของประชาคมนาน

กล่าวคือ การจะดำเนินการเรื่องใดๆ ก็ตามแต่ จะมี การระดมความคิดเห็นจากภาคประชาสังคม และเพื่อให้การ ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมีความต่อเนื่อง ก็มักจะมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคอยช่วยกำกับดูแล

“ที่สำคัญ การมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ยังช่วยสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับการถ่ายโอนและบุคลากรที่ ถ่ายโอนด้วยนะครับ เพราะว่านักการเมืองมาแล้วไป อาจขัดแย้ง ขัดขานกันไม่ดำเนินตามนโยบายเก่าที่วางไว้ เราก็จะได้ช่วยดูแล นี่เป็นข้อดีเบื้องต้นของการมีคณะกรรมการที่ปรึกษา

ที่ผมพูดอย่างนี้ไม่ใช่เพราะผมเป็นหนึ่งในที่ปรึกษา การ เป็นที่ปรึกษาไม่มีเงินเดือน ไม่มีประโยชน์อื่นใดนะครับ แต่เรา เล็งเห็นแล้วว่าการถ่ายโอนนี้ดีและเกิดประโยชน์กับชาวบ้าน กับประชาชนจริงๆ เราเลยเลือกมาเป็น ส่วนตัวผมไม่สนว่าใคร เป็นฝ่ายไหนสีอะไรใดๆ ทั้งสิ้น ผมสนแค่ว่าการงานอันไหนมัน ตอบโจทย์ให้ประชาชน อันนี้นะผมกระโจนลงไปทำเลย” อาจารย์ ประทีป อินแสง ผู้ทรงภูมิปัญญาประจำจังหวัดน่านและเป็น คณะกรรมการที่ปรึกษาฯ กล่าวด้วยสำเนียงสดใสมีพลัง และจบ ท้ายด้วยรอยยิ้มและแววตาเป็นประกายราวกับคนในวัยแรกรุ่น

“การมีอาจารย์ประทีปมาคอยช่วยเราอย่างนี้ดีนะฮะ เพราะอาจารย์ผ่านงาน ผ่านการเดินทางไปร่วมกับเวทีประชาคม ภาคประชาชนในพื้นที่ต่างๆ มาแล้วทั่วประเทศ ยาวไกลไปถึง

จ.ประทีป อินแสง

การดูงานระหว่างประเทศ ทำให้อาจารย์ได้ทำหน้าที่เป็นเข็มทิศ คอยชี้ทิศบอกทางเราด้วยอีกทางหนึ่ง ผมเบาแรงไปเยอะเลย ะกับเรื่องนี้ เพราะมีคณะกรรมการที่ปรึกษานี้ล่ะฮะ” วุฒิไกร ดวงพิกุล นายก อบต. หนองกล่าวด้วยใจจริง

พวกเขาเล่าว่าระหว่างที่ปรึกษาและนายก อบต. นั้น เจอกันบ่อยมาก ไม่ใช่เฉพาะเรื่องการถ่ายโอน เรื่องงานพัฒนา ด้านอื่นๆ ก็คอยเล่าสู่หรือกันฟังอย่างต่อเนื่อง จุดประเล็ก ๆ ที่ แต่ละคนเห็น แต่ละคนรู้ ถูกนำมาต่อกันและฉายชัดเป็นเส้นที่ ชัดเจน คอยนำทางไม่ให้เขว

ใครหรือพื้นที่อื่นใด ถ้าทราบแล้วจะลองไปสรรหา
คณะกรรมการที่ปรึกษาไว้คอยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
อย่างที่น่าทนทำบ้าง น่าจะเกิดประโยชน์ไม่น้อย พวกเขาบอกว่า
ไม่สงวนลิขสิทธิ์หรือห้ามลอกเลียนแบบแต่อย่างใด

“ที่ผ่านมาที่การถ่ายโอนมันล่าช้า ผมคิดว่ามีสาเหตุสำคัญ
ดังนี้คือ หนึ่ง เรื่องเงิน อบต. เองไม่มีเงินพอจะรับผิดชอบงาน แต่
บางที่ยากโอน เรียกว่าไม่ดูตัวเอง กลายเป็นเตี้ยอุ้มค่อม อย่างนี้
การถ่ายโอนก็เกิดกันไม่ได้ ผมพูดเรื่องเงินก่อน คนอื่นอาจว่า
ทำไมให้ความสำคัญกับเรื่องเงินก่อน เอ้า นี่มันเรื่องจริงนะครับ
ถ้าลองไม่พิจารณาจัดสรรจากฐานของเงินที่ อบต. มีอยู่แล้ว
จะทำได้ยังงัยละครับ มีปัญหาจุกจิกกังวลตามมาอีกมากมาย
กายกองแน่นอน

สอง ฝ่ายการเมืองที่เป็นทีมบริหาร อาทิ นายก อบต.
เข้าไปล้วงลูก ทำเป็นผู้ยิ่งใหญ่ วางก้าม กลายเป็นนายของหมอ
อนามัย สั่งการโน่นนี่นั่น ฝ่ายข้าราชการประจำปลัด อบต. ก็คิดว่า
ฉันคือหัวหน้าสูงสุด ใหญ่กว่าหมออนามัย ใหญ่กว่าใครๆ โอ...
ต้องเข้าใจใหม่ะครับ แต่เดิมปลัดที่อยู่那儿เป็นนักปกครอง ต้อง
สั่งการ แต่ปลัดที่มาประจำการที่ อบต. ต้องเป็นนักพัฒนา ไม่ใช่
นักสั่งการนะครับ การพยายามจะเป็นนักสั่งการ นักปกครอง
นักวางก้าม เหล่านี้แหละครับที่คอยฉุดรั้งการพัฒนาให้เดินต่อ
ไม่ได้

แล้วพูดตรงๆ เลยตรงนี้ว่า ที่สำคัญคือระดับกระทรวง
ก็ไม่หารูปแบบที่เหมาะสมในการถ่ายโอน นี่คือจุดอ่อนของ

กระทรวง ส่วนใหญ่มักเลือกวิธียกให้ไปเลย จะไปก็ไปเลย ให้อำนาจ
ที่ไปก็ เอา ลุยกันเอง ไปตายเอาดาบหน้ากันเอง ซึ่งอันที่จริงต้อง
วางแผนโครงไว้แต่ต้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอย่างนี้ ต้องคิดไว้ว่า
อย่างน้อยต้องเท่าเดิมหรือดีกว่าเดิม แต่สำหรับที่นั่นเราไม่
เอาละ เท่าเดิมไม่เอา ต้องดีกว่าเดิมเท่านั้น...” อ.ประทีป พุดจบ
หัวเราะร่วนตามสไตส์ของคนอารมณ์ดี

8. ตัวจิตตินั่น

สายน้ำน่านยามหน้าแล้งไหลเอื่อยราวกับคนเกียจคร้าน
กำลังนอนทอดหุ่ย ตรงข้ามกับเบื่องบนสองฟากฝั่งที่กำลังคึกคัก
ร้านรวงก๊ิบแก๊งออกผุดงอกขึ้นมามากมาย ภายในชั่วระยะเวลาไม่
ถึงสิบปี

คนหนุ่มคนสาวจำนวนมากที่ออกไปศึกษาหาความรู้จาก
โลกภายนอก ออกไปเห็นวิถีชีวิตที่ต่างไปจากเคย พวกเขากลับมา
ปรับประยุกต์เอาความเก่ากับความใหม่ผสมกันอย่างลงตัว อาทิ
ปรับเปลี่ยนบ้านเก่าๆ มาทำเป็นที่พักขนาดย่อม เป็นกันเอง
ราคาไม่สูงและน่าพัก ทำเป็นร้านกาแฟเก๋ๆ หรือร้านอาหารเล็กๆ
รสชาติดีที่นำเอาอาหารเมืองและอาหารสมัยใหม่ขายคู่กัน

คนรุ่นใหม่โชคดีที่ได้มีชีวิตคาบเกี่ยวยุคสมัยใคร่รู้ก็
สามารถดักตวงเอาสิ่งเก่าและสิ่งใหม่มาสร้างคุณค่าให้กับตัวเอง
และแผ่นดินถิ่นเกิด

ไม่ต่างจากเขา จรินทร์ สารทอง หัวหน้าส่วนสาธารณสุข

จรินทร์ สารทอง

และสิ่งแวดล้อมแห่ง อบต.ฝายแก้ว

ในขณะที่น่านมีคณะกรรมการที่ปรึกษาคอยเป็นร่มไม้ใหญ่ที่ช่วยให้การถ่ายโอนเป็นไปอย่างมั่นคง น่านยังมี “ตัวจิ๋ว” ที่เป็นเสมือนคนหลักไม่หยุดนิ่งที่คอยกระตุ้นให้การถ่ายโอนไม่อืด เกิดได้อย่างราบรื่นไม่ติดขัด คอยวิ่งไปโน้มนำนาคอยดูแลอำนวยความสะดวกและประสานสืบทิศเพื่อให้ข้อติดขัดให้การทำงานระหว่าง อบต. และ รพ.สต. และสถานบริการสาธารณสุขทั้งสามแห่งไปอย่างสะดวก ด้วยความที่เขายังเป็นเด็กหนุ่มพีๆ ไม่ว่าจะเป็นฝั่ง อบต. หรือฝั่งสถานีนอนมัย จึงสามารถเรียก

หาเรียกใช้ รวมไปถึงระบายข้อข้องขัดอย่างสะดวกใจ

“ผมจบปริญญาตรีมาก็มีโอกาสได้กลับมาทำงานที่บ้านเลย แต่ก่อนนี้ทำงานอยู่ที่โรงพยาบาล เป็นฝ่ายวิชาการ ทำได้ไม่นานก็ย้ายมานี่ ยิ่งรู้สึกว่านี้แหละใช่ ตรงกับจริตของผม ผมชอบงานพัฒนา ตอนนี้ก็ีโอกาสเรียนต่อโทต่อเอก ด้านการบริหาร การปกครอง มีทฤษฎีความรู้ทางวิชาการมาช่วยทำให้ผมทำงานง่ายขึ้น” หนุ่มน้อยที่ทำงานใหญ่เกินตัวเล่าอย่างสดใส

“ผมทำงานแทบตลอดเวลาอะ ใครมีอะไรก็โทรหาผมได้ตลอด โชคดีด้วยมั้งที่ผมเป็นคนใจเย็น ไม่ค่อยโกรธหรือใจร้อนกับอะไรง่าย”

คงเป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะตลอดเวลาที่เรามาเยือน นาน หนุ่มน้อยคนนี้คอยเป็นไกด์และเป็นผู้พาไปพบคนโน้น คนนี้อย่างสนุกสนาน ระหว่างที่ร่วมทางกันเห็นเขารับโทรศัพท์จากฝ่ายโน้นฝ่ายนี้ดูซุกซมๆ คุ้ยๆ ประสานๆ เสร็จเขามักหันมามืออย่างสนุกสนานราวกับว่าความยุ่งชิงตรงหน้าเป็นเกมสนุกที่น่าท้าทาย

“สิ่งหนึ่งที่ทำให้ผมไม่ท้อคือ ผมรู้สึกว่านี้เป็นโอกาสดีของชีวิต ผมเห็นคนมีความรู้ความสามารถหลายคนที่เป็นคนน่าน ตอนเป็นหนุ่มออกไปข้างนอก ไปทำประโยชน์หรือทำธุรกิจเลี้ยงตัวเองข้างนอก เมื่อร่ำรวยหรืออยู่ตัวแล้วจึงค่อยกลับมาน่าน และถึงคราวมีอายุแล้วจึงจะร่วมโอกาสในงานพัฒนาบ้านพัฒนาเมือง แต่ที่ผมว่าผมโชคดีมาก ได้เริ่มเลย ได้ทำเลย และผู้ใหญ่ต่างก็ให้โอกาส ผมรับผิดชอบงานยากๆ มากมาย เป็นช่วงเวลา

ที่ดีของชีวิตที่ผมบอกตัวเองว่าผมจะทำให้ดีที่สุด ทำงานเพื่อ
แผ่นดินถิ่นเกิดของตัวเอง ไปไหนยังเห็นความเปลี่ยนแปลงใน
ทางที่ดีขึ้นยิ่งอีกเหิม ผมว่าผมโคตรโชคดีเลยนะฮะ” หนุ่มน้อย
พูดเสียงกระตือรือร้น พร้อมด้วยดวงตาเป็นประกายตามสไตล์
หนุ่มอารมณ์ดี

สีน้ำตาลยามหน้าร้อนของน่านแจ่มชัดเหลือเกิน ป่าทั้งป่า
แปรเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เขาทั้งลูกเหลือเพียงสีน้ำตาล

กลางทุ่งกลางภูเจียบเขียบแน่นิ่ง ร้างไร้ผู้คน นี้อาจถือเป็น
ช่วงเวลาแห่งการผ่อนพัก ของคนที่ทำงานตรากตรำมากับการ
เพาะปลูก

ใบไม้ร่วงสู่ราก รอให้ผืนดินดูดซับไปสร้างการก่อเกิด
ใหม่ ๆ ต่อเมื่อฝนแรกโปรยปรายหรือกระทั่ง ผืนดินจะค่อย ๆ
เปลี่ยนเป็นสีเขียว แต่งแต้มให้ป่าและเขาเปลี่ยนสีอีกหน

ทุกอย่างต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลง

เปลี่ยนเพื่อพานพบกับสิ่งที่ดีกว่า

อีกไม่นานกระมังหรือหนาน ไม่นานที่ป่า ฟา นา น้ำ
จะแปรเปลี่ยนไปสู่ความเขียวสด และไม่นานที่สุขภาพอนามัย
ของผู้คนจะได้รับการดูแลที่ตอบสนองให้ชีวิตได้ดีกว่าเดิม ดีกว่า
ที่เคยเป็นมา

ดีเพราะพวกเขาได้มีส่วนร่วมในการคิด กำหนด อนาคต
ในการดูแลชีวิตตนเอง

คงอีกไม่นานหรือหนาน

อีกไม่นานเกินรอ...

แม่น้ำแม่กลอง จ.สมุทรสงคราม

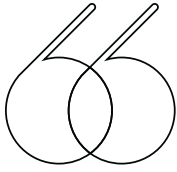
มนต์รักแม่กลอง

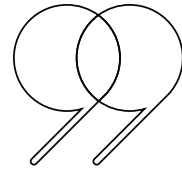
เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีอนามัยบ้านปรก

ต.บ้านปรก อ.เมืองสมุทรสงคราม

จ.สมุทรสงคราม

ผมไม่เคยพูดแทนตัวเองว่า “หมอ”
คำว่าหมอมันก็บ่งบอกสถานะทางชนชั้นอาชีพ
และนำมาซึ่งอภิสิทธิ์อะไรบางอย่าง
ผมแทนตัวเองว่าพี่ว่าน้อง เพราะผมรู้สึกที่เรา
เหล่านามัยกับชาวบ้าน
ต่างก็เท่าเทียมกัน

ชัชชัย ฉันทรัตนโชค
เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน
สถานีอนามัยตำบลบ้านปรก
จ.เมืองสมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม

ถึงไม่มีใครเปิดเพลง*มนต์รักแม่กลอง* แต่บรรยากาศใน
คำคืนนี้ก็กลายเป็นภาพประกอบเพลงๆ นั้นก็มีปาน

พระจันทร์ดวงกลมโตที่ลอยเด่นอยู่เหนือทิวมะพร้าว
เสียงพายเรือสวบسابของคนหาปลาผสมผสานกับกริتر้องของแมลง
น้อยใหญ่ คล้ายเป็นสรรพสำเนียงเฉพาะตัวของพื้นที่แม่กลอง

แม้หลายปีมานี้ สวนมะพร้าวจำนวนมากถูกโค่นลงเพื่อ
ทำรีสอร์ทรองรับนักท่องเที่ยว แต่ยังคงมีคนของต้นมะพร้าว
จำนวนไม่น้อยเช่นกันที่ยืนยันจะหาอยู่หากินกับแผ่นดินผืนเดิม
ที่อยู่กันมาครั้งปู่สังกะสา ย่าสังกะสี

ในบางวันและคืนค่า หากใครช่างสังเกตและลองเงี่ยหู
ฟัง จะยังได้ยินเสียง “กู” อันหมายถึงเสียงตะโกนให้รู้ว่ายามนี้คน

ปาดวงมะพร้าวกำลังปฏิบัติภารกิจงานของพวกเขาอยู่
ส่งเสียงกู่ร้องเพื่อเป็นหมายเหตุว่าขณะนี้มีคนทำงาน และ
บางครั้งาก็ใช้เป็นสัญญาณส่งไปปลายทางที่ไม่อาจรู้ผู้รับ
อย่างน้อยก็เพื่อคลายเหงา เขาอธิบายกันอย่างนั้น

เสียง “กู” นี้เองว่ากันว่าเป็นที่มาในการฝึกออกเสียงของ
“นักร้องมีชื่อเสียง” หลายคนที่มีพื้นถิ่นหรืออาศัยอยู่แม่กลอง โดย
เฉพาะนักร้องนัยน์ตาเศร้าคนโปรดของเรา ศรีคีรี ศรีประจวบ
ผู้ถ่ายทอดเพลงลาสาวแม่กลอง และมนต์รักแม่กลองได้อารมณ์
ทะลุหัวใจคนฟัง

มีจารึกไว้ว่าในอดีต จังหวัดเล็กที่สุดในประเทศไทยแห่งนี้
เคยส่งภาษีได้สูงที่สุด ด้วยว่าผู้คนมีเศรษฐกิจดีจากการทำสวน
มะพร้าว ทำสวนผลไม้ มีทำเลอยู่ใกล้บางกอก เจ้านายชั้นผู้ใหญ่
ต่างๆ มีที่ทางเป็นเรือกสวนไว้ จนมีคำกล่าว “บางช้างสวนนอก
บางกอกสวนใน” (แขวงบางช้าง เดิมมีศูนย์กลางอยู่ที่ ต.บางช้าง
อ.อัมพวา)

นี่คือที่มาเพียงเบื้องต้น และเป็นเกร็ดเล็กน้อยพอให้คนที่
ไม่เคยไปเยือนแม่กลองได้รู้จักแผ่นดินนี้อย่างคร่าวๆ

1. ตอบโจทย์ ตอบชีวิต

อ้น หรือ ชัชชัย ฉันทรัตนโชค เจ้าพนักงานสาธารณสุข
ชุมชน สถานีอนามัยตำบลบ้านปรก องค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านปรก อ.เมืองสมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม คือเจ้าบ้าน

ชัชชัย จันทรัตนโชค

คนแรกที่ยื่นมือมาต้อนรับผู้มาเยือน อันจึงกลายเป็น “เหยื่อ” ให้ผู้มาเยือนสัมภาษณ์โดยไม่ทันตั้งตัว

อันเล่าว่ามีเพื่อนเดิมเป็นคนอัมพา แต่มาทำงานที่บ้านปรก คนโบราณอาจเปรียบระยะทางที่ห่างกันระหว่างสองที่นี้ว่าห่างกันชั่วเคี้ยวหมากเหล็ก ด้วยเป็นคนในพื้นที่มาแต่ก่อนแต่ออก จึงอาจทำให้่ง่ายต่อการทำงานในแง่ที่ว่าเพื่อนฝูงที่เขาคุ้นเคยก็เห็นกันมาตั้งแต่ยามเยาว์ที่แก้ผ้าโดดน้ำแม่กลองมาทั้งนั้น

เย็นวันนี้ก็เช่นกัน เลิกจากการงานที่อนาถแล้ว

เขาจัดแจงแปลงกายเป็นนักฟุตบอลหนุ่ม ลงสนามอวดลีลา กับ
สมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชนอย่างสนุกสนาน

ด้วยความเป็นคนรุ่นใหม่ ด้วยความที่มีสายสัมพันธ์ที่ดี
ทำให้เมื่อห้าปีที่แล้วเขาตัดสินใจร่วมกับพี่ๆ เพื่อนๆ หันเห
นาวาให้สถานีอนามัย โดยเข้ารับการถ่ายโอนออกจากกระทรวง
สาธารณสุขมาสู่กระทรวงมหาดไทย

แต่ อ๊ะ อ๊ะ!

อย่าเพิ่งด่วนคิดว่าทุกอย่างมันราบเรียบสมมุติเหมือน
ผ้าไหมแบบก๊อปปี้คำโฆษณาการบินไทย มีเพื่อน มีพ้อง มีผู้คน
มีถิ่นฐานเป็นธรรมชาติสวยงามสดดงามแล้ว จะทำให้ฉันและเพื่อนๆ
โอนย้ายที่ทำงานกันอย่างลื่นไหลปราศจากอุปสรรค

ในทางกลับกัน มันเริ่มมาจากเขาติดหนาระอาใจกับระบบ
เดิม เหนื่อยกับการต้องรอเวลาอันเนิ่นช้าในการช่วยเหลือและทำ
ประโยชน์ให้ชาวบ้านในสังกัดเดิมๆ เขาอยากทำงาน เขาไฟแรง
และอยากเห็นพี่ป้าน้าอาอันเปรียบเสมือนญาติของเขาทั้งนั้น
ได้รับการบริการสาธารณสุขที่ดีกว่าเดิม

เขากล่าวอย่างเสียงดังฟังชัดว่า “จุดเด่นของที่นี่คือพอรู้ว่า
มีการเปิดโอกาสให้ถ่ายโอนเราเลือกจะเปลี่ยนทันที ไม่มีรีรอ
(หัวเราะร่วน) ที่อื่นๆ อาจรั้งๆ รอๆ เปลี่ยนดี ไม่เปลี่ยนดี แต่
สำหรับผมและพี่ๆ ที่นี่ เลือกเปลี่ยนอย่างไม่มีรีรอ เพราะบอก
ตัวเองได้เต็มร้อยว่าถึงเวลาต้องเปลี่ยนแล้วจริงๆ พุดเวอร์ๆ ก็ได้
ว่าหัวใจและวิญญาณมันไปเต็มๆ แล้ว

เพราะที่ผ่านมาเราติดขัดกับการทำงานที่ต้องเสียเวลา

กับการทำเอกสารมากมาย โดยเฉพาะการทำงานเพื่อตอบสนอง ส่วนกลางมากกว่าคนในพื้นที่ เพราะส่วนกลางมักมีคำสั่งลงมา และให้เราต้องทำเรื่องที่ไม่ควรทำ เช่น เขาระบุกำหนดว่าให้ทำ เรื่องมะเร็งปากมดลูก ทั้งที่คนในพื้นที่ไม่ได้เป็นโรคนี้นักมาก เขา เป็นเบาหวาน ทว่าเราต้องมุ่งไปทำรายงานในเรื่องมะเร็งตาม คำสั่งจากบนลงล่าง นี่ล่ะอะ มันเสียเวลา เสียประโยชน์ ฉะนั้น เมื่อเห็นเป็นโอกาสดี ทุกอย่างพอดีลงตัว เราตัดสินใจกันอย่าง ไม่รีรอ ไม่เสียเวลาคิดนานเลยอะ...” กล่าวจบหัวเราะอย่าง อารมณ์ดี

2. ปาจิอบส์ หนังสือลึกลับ และกระต่ายนายจั่น

ความเป็นหนุ่ม ความเป็นคนรุ่นใหม่ กล้าได้กล้าเสีย เหล่านี้ก็อาจเป็นอีกเงื่อนไขที่ทำให้พวกเขาเหล่าเจ้าหน้าที่ สถานีอนามัยบ้านปรก ยินดีกับการถ่ายโอนสถานีอนามัยมาสังกัด อบต. และบางครั้งการเปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดมาจากการสั่งสม ประสบการณ์ผ่านสิ่งละอันพันละน้อย

ดังที่ สตีฟ จ๊อบส์ บัณฑิตผู้เปรียบได้ว่าเป็นศาสดาแห่ง คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร เขาได้ปฏิวัติการใช้คอมพิวเตอร์อัน เข้าถึงยากและมีราคาแพงสำหรับคนทั่วไป ให้กลายเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ในการสื่อสารในครัวเรือนในชีวิตประจำวัน และมากกว่า นั้นมันนำมาซึ่งการปฏิวัติทางวัฒนธรรมของโลกทั้งโลก โลกที่ เชื่อมกันได้ด้วยปลายนิ้วสัมผัส

จ๊อบส์กล่าวคำยากๆ แต่จริงเหลือเกินไว้ว่าไม่มีใครเชื่อม
ปัจจุบันไปหาอนาคตได้ เราทำได้เพียงเชื่อมปัจจุบันไปหาอดีต
เขากล่าวเช่นนี้เพราะเขาเล่าว่า ส่วนหนึ่งที่ทำให้เขาสามารถ
คิดค้นเครื่องคอมพิวเตอร์แมคอินทอชมาได้เป็นเพราะเขา
มีสิ่งละอันพันละน้อยจากอดีต เมื่อครั้งที่เขาเดินออกจาก
มหาวิทยาลัย

หากใครเคยอ่านประวัติ สตีฟ จ๊อบส์ คงพอทราบว่า
เขาไม่ได้เรียนจบปริญญา ตัดสินใจออกจากมหาวิทยาลัย
กลางคันเพราะอยากใช้ชีวิตตามสัญชาตญาณ

ออกมาจากมหาวิทยาลัยแล้ว เขาไปเรียนการคัดลายมือ
เป็นคอร์สสั้นๆ (พ่อแม่ผู้ปกครองชาวไทยคงอกแตกหากลูกเลือก
จะทำแบบนั้นบ้าง) จ๊อบส์บอกว่าวิชานี้ดูเหมือนจะไม่มีอะไรที่เอา
มาใช้ในชีวิตจริงได้ แต่เมื่อเขาออกแบบคอมพิวเตอร์แมคอินทอช
รุ่นแรก ความรู้เหล่านั้นย้อนกลับมาใหม่และเขาใส่มันลงไปใน
เครื่องแมคอินทอชทั้งหมด

แมคอินทอชจึงเป็นคอมพิวเตอร์แบบแรกที่มีตัวพิมพ์
สวยงาม เขากล่าวเพิ่มว่าหากเขาไม่ได้เรียนวิชานั้น ปานนี้
แมคก็คงไม่มีตัวพิมพ์หลายรูปแบบหรือตัวพิมพ์ที่เว้นช่องไฟ
สวยงามอย่างนี้

เอ...แล้วอันเกี่ยวอะไรกับ สตีฟ จ๊อบส์ เนี่ย

ใช่ อัน กับ สตีฟ จ๊อบส์ ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกัน และมีอาจ
เปรียบเทียบกันได้

แหมๆ เฮียจ๊อบส์ออกจะสร้างคุณูปการระดับโลก นายอัน

ของเราคงมีอาชญากรรมไปเปรียบอะไรด้วย

แต่กำลังจะชี้ให้เห็นว่าบางครั้งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ก็
เกิดมาจากความสนใจในสิ่งละอันพันละน้อยในชีวิต

เรื่องนี้แหละที่ฉันกับ สตีฟ จ๊อบส์ มีเหมือนกัน

ด้วยความเป็นคนหนุ่มรุ่นใหม่ ชอบดูหนัง ฟังเพลง อัน
บอกว่าหนังฝรั่งที่เขาชอบดูนั้น ดูก็ทีก็ทีก็เห็นการกระจาย
อำนาจแฝงอยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจอส์หรือหนังคาบอยหลายๆ เรื่อง
เขาสังเกตเห็นว่าเวลาเกิดปัญหาขึ้นในชุมชนท้องถิ่น จะเห็นภาพ
ประชาชนหรือชาวชุมชนในท้องถิ่นของเขาแจ้งและทำงานร่วมกัน
กับนายอำเภอได้ทันทีทันใด มีพักรอส่วนกลางจากที่ใดมาอนุมัติ
เหมือนในเมืองไทย อันดูแล้วก็แอบเก็บความประทับใจเหล่านี้เข้า
มาเก็บขังไว้ในใจเงียบๆ

ต่อเมื่อเติบโตมาทำงาน ปะเหมาะเคราะห์ดี โอกาสเปิด
ให้เขาทำงานกับท้องถิ่น อันจึงไม่รอช้า

“(หัวเราะร่วน) จริงๆ นะครับ ผมดูหนังฮอลลีวูดทีไรก็
เห็นว่าชาวบ้านทำงานร่วมกับนายอำเภอ ซึ่งอาจจะจะเป็นเจ้าหน้าที่
อื่นๆ ด้วย แต่ในเมืองไทยเอามาแปลเป็นนายอำเภออย่างเดียว
ผมขอใช้คำนายอำเภอตามนะฮะ ชาวบ้านสามารถเรียกหา
นายอำเภอมาแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทันทีทั่วๆ ไป ผมดูแล้วก็ได้แต่คิดว่า
ทำไมบ้านเมืองของเราไม่เป็นอย่างนั้นบ้าง เมื่อมีโอกาสผมจึงทำ

อย่างไรก็ตาม ผมก็ไม่ได้ผลิผลาม ผมทำงานกับ อบต.
มานานรู้ว่าเขาจริงใจ หรือไม่จริงใจ เขาอยากทำงานเพื่อชาวบ้าน
เพียงไร ที่ผ่านมาเขาให้เกียรติพวกเรามาก ไม่ก้าวก่าย ไม่ล้วงลูก

ทำงานคู่กันตลอด และเอ่อ อยากย้ำตรงนี้กันความเข้าใจผิด อย่าเข้าใจผิดนะครับว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดมันเกิดจากผม คนเดียว ยังมีพี่ๆ น้องๆ เจ้าพนักงานอนามัยที่นี้หลายคนที่ลงแรง ร่วมใจไปด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นคุณอัญชลี คุณพรทิพย์ คุณอดิสร คุณอัญญารัตน์ และน้องๆ อีกหลายคน เราต่างคุยกัน แลกเปลี่ยน และเห็นไปในทางเดียวกัน เสียหายที่วันนี้พวกเขาไม่อยู่ ติดงาน ที่อื่น ไม่งั้นได้คุยกันหลายคน สนุกแน่ๆ” อันกล่าวทิ้งท้าย

แล้วต่อข้อกังวลถึงวาทกรรมที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่น แบบถ้อยคำที่ว่า “เอานักเลงบ้านนอกมาใส่ชุดกาก็” ที่ใครต่อใคร ชอบประทับตรานั้นเล่า เขาไม่ยี้หระหrokหรือไร เมื่อถูกถามอัน บอกด้วยความมั่นใจว่าอยู่ที่มุ่มมอง

“...อย่างนี้สียิ่งดี เขาอาจเป็นนักการเมือง ใช้ ทักษะคติ ของคนไทยต่อนักการเมืองไม่ค่อยดี แต่อย่าลืมนักการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยนั้น หากทำไม่ดี ทำงานไม่สนองตอบต่อ ความต้องการของชาวบ้านร้านถิ่น เราก็สามารถเลือกคนอื่น มาแทนที่ได้นี่อะ มันแฟร์อยู่นะ ฉะนั้น ทั้งการกระจายอำนาจและ ประชาธิปไตยมันสอดคล้องกันก็ตรงนี้พอดีปะ...”

กล่าวจบก็ยิ้มตาหยี

3. เวลาเปลี่ยน ใจคนเปลี่ยน

“แต่ก่อน อสม. ไปไหน ไม่มีใครรู้จัก ถูกมองเป็นพวกจู้จี้ พวกชอบยุ่งเรื่องชาวบ้านโดยไม่ได้รับเชิญ แต่เดี๋ยวนี้เราเดินไป

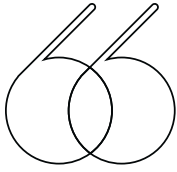

ฉวีวรรณ ทองเปลว

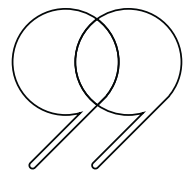
ชาวบ้านตะโกนก่อนเลยว่า อสม. มาแล้ว”

เสียงพูดดังฟังชัดแบบผู้หญิงชาวบ้านของคุณฉวีวรรณ ทองเปลว ชาวบ้านหมู่ 4 ต.บ้านปรก กล่าวขึ้นเมื่อเราถามถึงความเปลี่ยนแปลงทางทัศนะที่มีต่อการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนบ้านปรก

“แม่กลองใช้จะเปลี่ยนแต่เพียงที่ดินหรือกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเท่านั้นนะ แต่ความคิดของคนก็เปลี่ยนตามนะ ชาวบ้านเดี๋ยวนี้เขาไม่ได้เกรงกลัวเจ้าหน้าที่ดังแต่ก่อน เขารู้ว่าอะไรเป็นสิทธิที่เขาควรได้รับ อะไรที่เขาจะเข้าถึงได้ โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ

ส่วนเรื่องการถ่ายโอนนั้น บอกตรงๆ
บางทีชาวบ้านก็ 모르ไม่สนหรอก
รู้แต่ว่าโครงการต่างๆ ที่ช่วยกันคิด
ช่วยกันเสนอในเวทีชาวบ้าน วาระต่างๆ มันเร็วขึ้น
คิดๆ กันไปเสนอกันไปแล้วก็ออกมาให้เห็นเลย
ระบบมันทำให้เราสามารถได้รับบริการ
อะไรต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

มันก็ผันเปลี่ยนไปตามเวลา อย่างแต่ก่อนกลัวยุ่ง กลัววันโรค กลัวมาลาเรีย เดี่ยวนี้เรื่องเหล่านี้จืดๆ เรามากลัวเรื่องความอ้วน กลัวเบาหวาน กลัวความดัน กันแทน ส่วนเรื่องการถ่ายโอนใครไป สักกัใดไหนอย่างไรวั้น บอกตรงๆ บางทีชาวบ้านก็กลัวไม่รู้ไม่สนหรอก เขารู้แต่จะทำไม่พักหลังโครงการต่างๆ ที่ช่วยกันคิด ช่วยกันเสนอ ในเวทีชาวบ้าน วาระต่างๆ มันเร็วดีจัง คิดๆ แล้วก็ออกมาให้เห็น จากการทำงานของเจ้าหน้าที่เลย (ยิ้ม)

ระบบมันทำให้เราสามารถให้บริการอะไรต่างๆ ได้ง่ายขึ้น อย่างกับอัน มีอะไรก็โทรคุยกันเรียกหากันได้ตลอด อีกเรื่องที่ช่วยได้เยอะคือเรื่องที่มีกองทุนประกันสุขภาพประจำตำบลขึ้นมาด้วย พอมีกองทุนฯ นี้ขึ้นมาทำให้เรา อบต. และ อนามัยได้พบปะกันบ่อยขึ้น คิดหาหรือเรื่องงานกันง่ายขึ้น...” ป้าหยกเล่าอย่างออกรสออกชาติ ก่อนที่จะชักชวนเราดื่มน้ำหวาน จากตาลมะพร้าวสดจากต้น

4. สายน้ำสามรส คนทำงานสามประสาน

ยามเย็นย่ำริมน้ำแม่กลอง แสงตะวันตกลับอาบผิวน้ำจนน้ำ ทั้งสายแปรเปลี่ยนเป็นสีทอง คนเรือเริ่มออกเรือไปลอยลำเพื่อ ตกกุ้งแม่น้ำ ก็เดือนปีจะเวียนผัน อะไรจะเปลี่ยนไป แต่ชีวิตเขา หลายคนก็ยังคงฝากไว้กับสายน้ำแห่งนี้ ดินแดนแห่งน้ำสามรส วัฏจักรชีวิตวนเวียนอยู่กับสายน้ำ ร่องสวน และภูมิปัญญาที่สั่งสม มาจากบรรพชน

จ.บ.บ้านปรก

หลายปีที่ผ่านมาธุรกิจการท่องเที่ยวเข้าโหมบ่า แต่
อย่างน้อยพวกเขามีทุนทางสังคม มีเครือข่ายภาคประชาสังคม
ไว้คอยกลั่นกรองจนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์

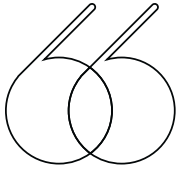
ไม่ว่าจะเรื่องประตูเขื่อน รูปแบบการจัดการน้ำในลำคลอง
ต.แพรทนามแดง อันลือลั่น ที่ต่างช่วยกันระดมภูมิปัญญาในการ
จัดการน้ำสามรส กร่อย เค็ม จืด ภายใต้งานวิจัยของชาวบ้าน
ร่วมกับนักวิชาการ หรือเรื่องการทำทางเลาะสวนไว้สำหรับ
จักรยาน การกำหนดโซนสำหรับการท่องเที่ยว ไข่ ฟังดูแล้ว
สิ่งเหล่านี้อาจไม่เกี่ยวกับการถ่ายโอนอนามัยแต่อย่างใด

แต่ประสบการณ์ในเวทีต่าง ๆ ช่วยหล่อหลอมบ่มเพาะให้

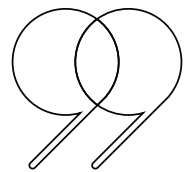
คนแม่กลองกล้าคิด กล้าทำ กล้าเสนอความคิดเห็นของตัวเองใน
เวทีสาธารณะ ในขณะที่หากเปรียบเทียบกับเมืองติดกันอย่าง
สมุทรปราการ ผันแปรกลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมเต็มรูปแบบ
แต่คนแม่กลองหรือสมุทรสงคราม กลับใช้พลังอำนาจในการ
ต่อรองผ่านเครือข่ายรักษาเมืองอันน่าอยู่ไว้ได้ตามรูปแบบที่
คนแม่กลองต้องการจะเห็นและเป็นไป

มองเผินๆ คนภายนอกอาจมองไม่เห็นว่าย่อกว้างอย่างไร แต่
ความจริงอย่างที่ว่าเป็นคือ หลายสิ่งอย่างในโลกใบนี้เปลี่ยนแปลงได้
เพราะสิ่งละอันพันละน้อย เวทีการต่อสู้เรียกร้องในเรื่องต่างๆ
บ่มเพาะสั่งสมให้พวกเขาคนแม่กลอง กล้าที่จะทวงสิทธิและ
เลือกเอง

“คนชอบพูดกันถึงเรื่องบูรณาการ เรื่องการผนวกรวม
สำหรับผมเรื่องนี้ มันไม่ใช่แค่การกล่าวลอยๆ แต่ต้องทำให้เกิด
ขึ้นจริงในเชิงปฏิบัติ ง่ายๆ ในเรื่องการถ่ายโอนสถานีนอนมัยเนีย
ทั้งคน งาน ของ เรามีการจัดการ เรามีการกระจายอำนาจ
จริงๆ เรามีการแบ่งแชร์ทรัพยากร อย่างไรก็ตามทำให้เห็นจริง
โดยเฉพาะเรื่องบุคลากรเนี่ย เราไม่เคยคิดว่าเอาเขามาเป็น
ผู้ได้บังคับบัญชาเรา กลับกันเรามองว่าเขาจะมาช่วยเราด้วยซ้ำ
แน่นอนแรกๆ มีปัญหาเยอะเอากการ โดยเฉพาะเรื่องเงิน เรื่อง
การจัดการ เราสามารถยืดหยุ่นได้ไหม เงินนอนมัยออกซ้ำ เราก็
จัดการโดยเอาเงิน อบต. สำรองออกไปก่อน ขอเพียงทำทุกอย่าง
ให้โปร่งใส ชัดเจน ก็ไม่ยาก ทุกอย่างมีความชัดเจน ไม่มีปัญหา
สามารถตรวจสอบได้ทุกกระบวนการ

จากบ้านคนละหลังมาอยู่หลังเดียวกัน
นี่ไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมันง่ายนะครับ
ที่สำคัญเรื่องอย่างนี้ไม่ได้เกิดภายในวันสองวัน
พวกเราทำงานกันมานาน ก่อนที่จะมีการถ่ายโอน
เสียอีก เรามีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมานานอะ
เราทำงานแบบระบบสามประสานมาตลอด
อบต. หนาม้อย และตัวแทนชาวบ้าน

มาโนช ตรีรัตนยนต์
ปลัดอบต. บ้านปรก
ต.บ้านปรก จ.เมืองสมุทรสงคราม
จ.สมุทรสงคราม

มาโนช ตรีรัตนยนต์

ซึ่งการทำอย่างนี้ดีด้วยซ้ำครับ จากบ้านคนละหลัง
มาอยู่หลังเดียวกัน อ้อ...ผมกล่าวเล่าสั้นๆ นี้ไม่ได้หมายความว่า
สิ่งที่เกิดขึ้นมันง่ายนะครับ ที่สำคัญเรื่องอย่างนี้ไม่ได้เกิดภายในวัน
สองวัน พวกเราทำงานกันมานาน ก่อนที่จะมีการถ่ายโอนเสียอีก
เรามีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมานานอะ เราทำงานแบบระบบสาม
ประสานมาตลอด อบต. อนามัย และตัวแทนชาวบ้าน ก็เลย
ง่ายหน่อย ทางอนามัยและชาวบ้านเขารู้ว่าเราจริงใจหรือไม่
อย่างไร ของพวกนี้มันเห็นกันไปเองครับ..."

มาโนช ตรีรัตนยนต์ ปลัด อบต.บ้านปรก เล่าให้ฟังจน
ทำให้ผู้มาเยือนเห็นภาพที่นำไปของการถ่ายโอนได้ดียิ่งขึ้น

5. หมอชาวบ้าน

รายงานวิจัยเรื่อง *Why Equality is Better for Everyone* โดย Richard Wilkinson & Kate Pickett ผู้เชี่ยวชาญด้านระบาดวิทยาและสาธารณสุขจากประเทศอังกฤษ รายงานว่านี่เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์โลกที่โดยเฉลี่ยคนจนอ้วนกว่าคนรวย ด้วยสาเหตุเพราะการไม่รู้เท่าทันบริโภคนิยม และเข้าไม่ถึงความรู้ทางโภชนาการ

ใช่เพียงเฉพาะอังกฤษ ที่ไหนๆ ในโลกก็กำลังเป็นเช่นนี้ ความอ้วนกำลังคุกคามมนุษย์อยู่ทุกวัน ไม่เว้นแม้แต่ชุมชนกึ่งเกษตรกรรมอย่างแม่กลอง

“โลกเปลี่ยน ปัญหาเปลี่ยน หากเราไม่ตั้งรับให้เท่าทันจะแก้ได้อย่างไรเล่าครับ” ปลัดมานิชกล่าว

“แต่เราโชคดีที่เราทำประชาคม หาหรือกันบ่อยเลยค่อนข้างเท่าทันกับปัญหา”

ปลัดมานิช อัน และคุณฉวีวรรณ ยังกล่าวตรงกันว่า การก่อเกิดของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบลได้เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้พวกเขาได้พบปะแลกเปลี่ยนกันบ่อยกว่าที่เคยเป็นมา รวมไปถึงได้เรียนรู้ถ่ายทอดข่าวสารและทุกข์สุขของกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

สถานีอนามัยบ้านปรกยังคงอยู่อย่างนั้น อยู่ที่เดิม แต่ที่เปลี่ยนไปคือรอบๆ มีรีสอร์ทสวยๆ เก๋ๆ มากมาย แม้อาคาร

ของสถานื่อนามัยจะไม่สวยเท่ารีสอร์ท แต่ก็ยังคงเป็นอาคารที่ชาวบ้านสามารถเดินเข้าออกได้อย่างสะดวก ไม่เก้อเขินหรือถูกทำให้ตัวลีบเล็กแบบสถานที่ราชการทั่วไป

ใครที่ผ่านไปทางนั้นอาจไม่สังเกตเห็นว่าอาคารเก่าในพื้นที่ไม่กี่ตารางเมตรตั้งอยู่ริมทางลัดเลี้ยวของสวนมะพร้าว อาจไม่ชวนเตะตา ไม่น่าสนใจ ไม่มีอะไรหวือหวา

แต่อย่างน้อยๆ ไม่กี่ปีมานี้ สิ่งที่แปรเปลี่ยนไปคือวิถีดูแลสุขภาพของผู้คน ตัวอย่างง่ายๆ เช่น การตรวจฟันที่เคยเป็นเรื่องของคนมีฐานะ มีเวลา มีเงิน ได้กลายเป็นเรื่องปกติในวิถีประจำวัน เพราะที่นี่มีหมอฟันมาอยู่เวรทุกวัน ชาวบ้านสามารถเข้าตรวจได้อย่างสะดวก

นอกจากสุขภาพฟัน สุขภาพกายแล้ว หากผู้มาเยือนได้มีโอกาสเฟื่องมองไปในดวงหน้าของผู้คนในที่แห่งนี้ เขาจะแลเห็นถึงความเท่าเทียมทางศักดิ์ศรีที่ปรากฏในนัยน์ตา

ความเท่าเทียมนั้นมีส่วนหนึ่งมาจากการถ่ายโอนอำนาจและการถ่ายโอนอาจนั้นกระจายอยู่แล้วในชีวิตของผู้คน

“ผมไม่เคยแทนตัวเองว่าหมอ คำว่าหมอมันก็บ่งบอกสถานะทางชนชั้นอาชีพ และนำมาซึ่งอภิสิทธิ์อะไรบางอย่าง ผมแทนตัวเองว่าพี่ว่าน้อง เพราะผมรู้สึกที่เราต่างเท่าเทียมกัน”
อันกล่าวทิ้งท้าย

บางทีประโยคเล็กๆ จากคำพูดของคนหนุ่มคนนี้ อาจไม่มีความหมายหากฟังผ่านเลย แต่มันอาจสะท้อนถึงความหมายอันชัดเจนถึงการถ่ายโอนที่เกิดขึ้นว่ามันไม่ได้มีความเหลื่อมล้ำ

ทั้งกับเพื่อนร่วมงานและกับชาวบ้าน

การถ่ายโอนเกิดขึ้นแล้วจริงๆ ที่บ้านปรก ทั้งการถ่ายโอนอำนาจความเท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ และการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขของชาวบ้าน ที่สุดแล้วคนบ้านปรกได้หวนคืนสู่ปกติสามัญที่รับรู้ ว่า ศักดิ์ศรีและคุณค่าของคนทุกคนไม่ต่างกัน

นี่อาจเป็นมรรคและผลที่สำคัญของการถ่ายโอนสถานiohamยที่หลายคนอาจคาดไม่ถึงหรือมองข้ามไป

ภาพกิจกรรมร่วมกับชุมชน

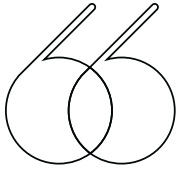

ห้องแถวเรือนไม้ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

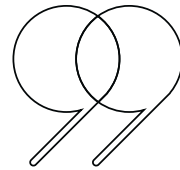
ยาใจคนจน

เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีอนามัยบ้านห้อย
ต.บ้านห้อย อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อนามัยไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่สังกัดใคร
เราอยู่กับใครอย่างไรก็ได้ แต่สิ่งที่จริง
และใช้ที่สุดคือ เราต้องอยู่กับชาวบ้าน
เราต้องทำงานให้ชาวบ้าน
ชาวบ้านได้ประโยชน์สูงสุด นั่นคือคำตอบ
ฉะนั้น สังกัดเราคือสังกัดชาวบ้านต่างหาก

โสภา สาลียงพวย

นักบริหารงานสาธารณสุขสถานียอนามัยบ้านฆ้อง

ต.บ้านฆ้อง จ.โพธาราม จ.ราชบุรี

1. ยาและชีวิต

ดอกกลมแล้งสีเหลืองน้ำไหวระริกไปตามลมร้อนที่พัดผ่าน
ละอองฝุ่นสีส้มบางๆ ผุดพวยพลิวขึ้นมาจากลูกรังสีแดงริมถนน
ถัดจากต้นลมแล้ง ยังมีต้นจันทน์ที่ส่งดอกสีแดงเพลิงบานสะพรั่งมา
ทำประชันแข่งสีสน

หน้าร้อนสวยอย่างนี้เอง...

ถึงจะมีอากาศให้ชวนชุ่มฉ่ำ แต่ธรรมชาติก็ซัดเซยให้ด้วย
สีสนแห่งพันธุ์ไม้ มาให้ได้เชยชมคลายชุ่มฉ่ำจากสายลมร้อน

สองข้างทางในย่านชุมชนบ้านผ้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
ถูกเติมแต้มประดาประดับไปด้วยทิวไม้หลากสี

สุวัฒน์ สาลีติด

จากถนนใหญ่สู่ซอยเล็กซอยน้อย ต้นไม้เหล่านี้เผยโฉม
เติบโตงอกงาม อยู่ท่ามกลางดินแห้งและลมร้อนอย่างไม่พริ่น

“โอ้ย แต่ก่อนมีมากกว่านี้อีก เดี่ยวนี้มันถูกโค่นทิ้งไป
ซะเยอะ” ลุงสุวัฒน์ สาลีติด ประธาน อสม.บ้านฆ้อง กล่าวเสียงดัง
ฟังชัดตามสไตร์หนุ่มลูกทุ่ง เมื่อได้ยืนดูไปเยือนเอ่ยชมความงาม
ของไม้ดอกหน้าร้อนในบ้านฆ้อง

หลังจากโอภาปราศรัยได้ไม่เพียงก็ประโยค น้ำมะพร้าว
เย็นๆ ในขันทองเหลืองใบใหญ่ ถูกยกมาเสิร์ฟให้คนผ่านทางได้
ชื่นใจ

ลุงสุวัฒน์เล่าต่อว่า ชุมชนบ้านฆ้อง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี เป็นเหมือนชุมชนในภาคเกษตรชนเมืองทั่วไป ที่ผู้คนเคลื่อนไหวมาทำงานรับจ้างยามหมดฤดูกาลเกษตร

กล่าวสำหรับที่นี่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานรับช่วง คือรับงานมาทำที่บ้าน แนนอนว่าย่อมไม่มีสิทธิโอกาสใดๆ จากการประกันสุขภาพจากผู้ว่าจ้าง ไม่ว่าจะเป็น โรงงานผักกาดดอง โรงงานทอผ้า โรงงานทำที่นอน ทำตุ๊กตา นั่งทำงานนานๆ ทำงานวันละหลายชั่วโมง ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ทานยาแก้ปวดเมื่อยกันมาก เหมือนเป็นอาหารประจำมือดังที่นักวิชาการได้เสนอไว้ในงานวิจัยอย่างน่าสนใจว่า

“ในยุคปัจจุบัน คนพึ่งยามากขึ้นไม่ต่างกับการพึ่งสินค้าวัตถุอื่นๆ สังคมเดินไปถึงจุดที่ไม่รู้ตัวว่ากำลังมองคำว่า “ยา” กับคำว่า “สุขภาพ” เป็นสิ่งเดียวกัน” ความเชื่อที่ว่าโรคไม่มีทางหายได้ ถ้าไม่กินยา (No Cure of Disease is Possible unless Drugs are Taken) ได้แพร่กระจายกลายเป็นสามัญสำนึกของคน

การแพทย์เชิงพาณิชย์และธุรกิจยามีส่วนสำคัญมากในการก่อให้เกิดกระแสความคิดดังกล่าว ด้วยการทำให้สังคมเกิดมายาคติ (ทั้งที่จงใจและไม่จงใจ) ว่ายา (และบริการสุขภาพ หรือเทคโนโลยีทางการแพทย์) สามารถไขคำตอบให้กับทุกๆ ปัญหาของชีวิต โดยเฉพาะกับอาการเจ็บป่วยทั้งหลาย ซึ่งแท้ที่จริงแล้วความเจ็บป่วยต่างๆ อาจเป็นเพียงอาการวิกฤติของสังคม การเมืองเศรษฐกิจที่ไม่อาจอาศัย “ยา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาได้ (Hardon 1991: 8)

ชาวชุมชนบ้านหม่องก็ตกอยู่กับมายาคตินี้ พวกเขายังเชื่อว่ายาแพงดีกว่ายาถูก ยามากดีกว่ายาน้อย ระหว่างที่ไปเยือนสถานือนามัยเราจึงเห็นชาวบ้านเดินวนเข้าเวียนออก เพราะต้องการ “ยา” มาบรรเทาความไข້ปวยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

“พี่รับรู้และเข้าใจวิธีคิดเช่นนี้ของชาวบ้านนะ ไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องไร้เหตุผล เพราะเขาต้องต่อสู้ดิ้นรนเอาตัวเองให้รอดในเชิงเศรษฐกิจ ทำให้เขาใช้ยาด้วยเหตุผลของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ป่วยขึ้นมากก็อดทำงาน อดได้ค่าแรง ฉะนั้นการใช้ยาจึงหมายถึงอื่นๆ ที่ตามมา หมายถึงปากท้องของครอบครัว แต่เราในฐานะบุคลากรทางสาธารณสุข มีทางเลือกอื่นที่ไปเคาะความเชื่อนี้ของเขาได้ไหมละ พี่กับทีมก็พยายามคิด เราจึงร่วมมือกับเทศบาลทำงานเรื่องอื่นๆ เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตเขาเพื่อฟื้นฟูสุขภาพไปในตัว เช่น การรณรงค์เรื่องจักรยาน เรื่องการออกกำลังกาย

นี่พรุ่งนี้จะมีการเปิดแคมเปญเรื่องจักรยานเป็นงานใหญ่เลยนะ ถ้าว่างก็ขอเชิญนะคะ”

พี่โสภา สาतीयพวย นักวิชาการสาธารณสุข ผู้เห็นความเปลี่ยนแปลงตั้งแต่การเริ่มต้นถ่ายโอนสถานือนามัยบ้านหม่องมาสู่สังกัดของเทศบาล กล่าวด้วยใบหน้าเปื้อนยิ้ม

โสภา สาสียงพวย

2. เหล้าเก่าและขวดใหม่

ใครเคยผ่านไปถนนสายราชบุรี ปากท่อ ก็อาจมีโอกาสดึงดูดเห็นอาคารเทศบาลบ้านฆ้องตั้งโดดเด่นอยู่ข้างทางหลวงสายเอเชีย ภายในมีแผนกแยกย่อยมากมาย และส่วนหนึ่งของงานด้านสาธารณสุขก็ถูกผนวกเข้าและมีห้องทำงานที่ชัดเจนในตึกหลังใหญ่นี้ พี่โสภาและคณะทำงานส่วนหนึ่งได้ย้ายมานั่งประจำการที่นี่

ส่วนที่สถานีอนามัยเดิมก็ยังคงอยู่ที่เดิม และมีเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งประจำการอยู่ เป็นการแยกกันให้บริการประชาชนให้

สถานีอนามัยบ้านฆ้อง

ตรงจุด ในส่วนของเทศบาลเป็นคณดูแลนโยบาย ระเบียบและวางแผนงานต่างๆ ในส่วนของอนามัยก็ยังคงให้บริการประชาชนในพื้นที่ตามปกติ และมีการจัดสรรเจ้าหน้าที่รวมถึงเพิ่มอัตราจ้างงานไปประจำการอีกหลายตำแหน่ง

แม้ว่าการเริ่มต้นของเรื่องราวในการถ่ายโอนที่บ้านฆ้อง จะไม่ได้เกิดจากฐานรากของคนในพื้นที่ เพราะเป็นพื้นที่ต้นแบบที่ทางกระทรวงมหาดไทยต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเลือกให้ประเมินธรรมาภิบาล ได้มีการถ่ายโอนสถานีอนามัยในสังกัดมาทำงานร่วมกัน ทางองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ซึ่งในขณะนั้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฆ้อง
ก็ “รับลูก” และได้พยายามดำเนินการต่ออย่างแข็งขัน

แต่การ “รับลูก” ง่ายถึงเพียงนั้นหรือ?

วันนี้ผู้มาเยือนเข้ามาสังเกตการทำงานของบุคลากร
ที่นี้อย่างเจียบๆ ตั้งแต่สาย เมื่อตกปายว่างเว้นจากกิจธุระแล้ว
พี่โสภณเอ่ยปากยกห้องทำงานให้มาทำงานและนั่งพูดคุยวิสาสะ
อย่างเป็นกันเอง

ระหว่างนั้นมีน้องๆ ยกโถ่น้ำสมุนไพรมาสิร์ฟ ก่อนที่
พี่โสภณจะรินและเทใส่แก้วพร้อมเชิญชวนให้ผู้มาเยือนดื่ม

“เริ่มแรกก็มีแต่หนังสือแจ้งมา ทั้งจากมหาดไทยและ
สาธารณสุข เหมือนแจ้งให้ทราบว่าจะมีการถ่ายโอนอนามัย
ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้ประสานกับทาง
สาธารณสุขให้เจ้าหน้าที่ตัดสินใจเอง เช่นว่าจะมาหรือไม่มา แค่นี้
(หัวเราะร่วน) เราก็แทบไม่รู้รายละเอียดอะไรมาก แต่เขาให้ข้อมูล
เรื่องสิทธิประโยชน์ว่าไม่ต้องเสียสิทธิ์อะไร และมีแนวโน้มจะดีกว่า
เพราะมีโบนัส มีโน่นนี่ ลองไปดูก่อนไหม ถ้าไปแล้วไม่ดี ภายใน
สองปีสามารถกลับมาได้เหมือนเดิม ใจเราก็ค่อนข้างง่าย ๆ นะ และก็คิด
ว่าไม่น่าจะเสียหายอะไรเลย ประกอบกับเราทำงานร่วมกับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นมาโดยตลอด กับนายก อบต. คนนั้นก็สนิทกัน
ท่านก็ดูแลเราดี ถ้าเราไปไม่น่าจะมีปัญหาอะไร เป็นเรื่องใหม่
อีกเรื่องที่เราคิด คือเขาต้องการคนนำร่องนะ ถ้าเราไม่น่าแล้วจะ
มีใครที่ไหนเป็นต้นแบบให้จังหวัด เราก็ยินดีที่จะเป็นคนนำร่องให้
สำคัญเพราะเรามีเงื่อนไขรองรับว่าถ้าไปแล้วไม่ดีก็

สามารถกลับมาได้ทุกเมื่อ ตรงนี้ทำให้เราสบายใจ เราก็ตัดสินใจมา
แน่ละ ปีสองปีแรกไม่มีอะไรที่ง่ายเลย มีอะไรที่ต้องมาปรับ มาเช็ด
กันใหม่เยอะเยอะมากมาย ร้องให้กันมั่ง ท้อๆ กันมั่ง เดินเรื่องเอง
เรื่องโน้นเรื่องนี้ไม่รู้จะกี่ครั้งกว่าจะเข้าที่เข้าทาง มันอาจจะยาก
ในระยะแรก แต่ที่สุดแล้วมันก็เข้าที่เข้าทางจนได้ สำหรับเรานะ
สิ่งที่สำคัญที่สุดที่เราคิดกันมาตลอดคือ อนาคตไม่ใช่ของใคร
ไม่ใช่สังกัดใคร เราอยู่กับใครอย่างไรก็ได้ แต่สิ่งที่จริงและใช้ที่สุด
คือเราต้องอยู่กับชาวบ้าน เราต้องทำงานให้ชาวบ้าน ชาวบ้าน
ได้ประโยชน์สูงสุด นั่นคือคำตอบ สังกัดเราคือสังกัดชาวบ้าน
ต่างหากค่ะ” พี่โสภากล่าวจบก็โปรยยิ้มละไมมาเต็มไว้บนใบหน้า
คมขำ

น้ำสมุนไพรร่องไปจนเกือบหมดแล้ว ก่อนหน้านี้มันเคย
อยู่ในโก ตอนนี้นั้นมาอยู่ในแก้ว เราถามตัวเองว่ามันยังคงเป็น
น้ำสมุนไพรมีเหมือนเดิมหรือเปล่า คุณค่าและสมุนไพรออยู่ที่ไหน
ในโกหรือในแก้ว หรืออยู่ที่ตัวยา ส่วนผสม อยู่ที่ความเป็นสมุนไพรร
ในตัวมันเองไม่ใช่หรือ

อืม...บางทีก็คงไม่ต่างจากที่พี่โสภากล่าวถึงอนาคต
ที่ว่าเราจะย้ายไปสังกัดไหนไม่สำคัญ สำคัญที่เราได้สังกัดชาวบ้าน
เหมือนเดิมไหม

หันไปมองคนทำงานข้างนอกที่นั่งทำงานกันอย่างแข็งขัน
แล้วยกสมุนไพรรสชาติดีนั้นมาดื่มต่อจนหมดแก้ว

สมุนไพรรยังคงเป็นสมุนไพรรไม่ได้กลายเป็นอย่างอื่นไป
ตามภาชนะที่บรรจุ

3. สูตรใครก็สูตรใคร

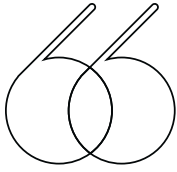
“เรื่องการถ่ายโอนเรื่องการย้ายสังกัด พวกเราชาวบ้านไม่ค่อยรู้เรื่องหรอกครับ รู้แต่ว่าพักหลังเราได้รับบริการที่ดีขึ้น มีการให้ความรู้เรื่องการกินอาหาร การออกกำลังกายมากขึ้น มีกิจกรรมโน่นนี่นั่นทำกันไม่ขาดสาย ชาวบ้านก็ให้ความสำคัญกับเรื่องการกินอาหาร การออกกำลังกายมากกว่าเดิมนะครับ

ส่วนเรื่องยานั้น ห้ามกันไม่ได้ แต่ผมว่าถ้าเขาลองกินอาหารที่มีประโยชน์และออกกำลังกายมากขึ้นแล้ว การใช้ยาก็น่าจะลดลงไปด้วยนะครับ” ลุงสุวัฒน์ สาเล่ติด ประธาน อสม. คนเดิมกล่าวด้วยเสียงสดใส

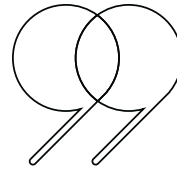
บ้านม่วงก็เหมือนชุมชนกิ่งเมืองกิ่งชนบทอื่น ๆ ทั่วประเทศ ผู้คนมีการเคลื่อนย้ายแรงงานและการทำงานมากกว่าในอดีต

ต้องทำงานรับจ้างแข่งกับเวลามากกว่าการพึงพาการทำเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว พวกเขาจึงมักจะเลือกใช้จ่ายจนเกินความจำเป็นด้วยเพราะเกรงว่าหากอาการเจ็บไข้ได้ป่วยมาเยือนแล้วจะทำให้พวกเขาเสียค่าแรงเสียรายได้

การดิ้นรนหาเงินมาเลี้ยงปากท้องย่อมสำคัญและน่ากลัวกว่าการมัวแต่จะตระหนักรถึงอันตรายของยา กระนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่ลุงสุวัฒน์เล่าถึง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ให้ลดหวาน การรณรงค์ให้ออกกำลังกาย อาจเป็นทางเลือกหนึ่งในการกระตุ้นให้การใช้ยาของชาวบ้านลดลง และกิจกรรมสร้างสรรค์ในเชิง

ผมคิดว่าการถ่ายโอนสถานีนีอานามัยนี้
ไม่ได้เกิดประโยชน์กับคนทำงานอะไรนะ
แต่ประโยชน์มหาศาลตกอยู่กับชาวบ้าน
เพราะชาวบ้านได้ประโยชน์ตรงๆ
มันตอบเจตย์ให้พวกเขา

จำเอนกสนิท ศรีจุ่นศรี
ปลัดเทศบาลตำบลบ้านฆ้อง
จ.โพธาราม จ.ราชบุรี

จำเอนกสนธิ ศรีอู่่นศรี

สังคมเหล่านี้อาจเกิดไม่ได้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
องค์กรทางด้านสาธารณสุขทำงานแยกสายกันดังในอดีต

“ในทัศนะของผม ผมคิดว่าการถ่ายโอนสถานีนอนามัย
ไม่ได้เกิดประโยชน์กับคนทำงานอะไรนะ”

เสียงประกาศกร้าวนั้นๆ แล้วนิ่งไปของจำเอนกสนธิ
ศรีอู่่นศรี ปลัดเทศบาลบ้านหม้องทำเอาคนฟังตกใจ แต่ก็ค่อยๆ
ผ่อนคลาย เมื่อได้ยินประโยคต่อมาว่า

“แต่ประโยชน์มหาศาลตกอยู่กับชาวบ้าน เพราะชาวบ้าน
ได้ประโยชน์ตรงๆ มันตอบโจทย์ให้พวกเขา แต่เดิมเราในฐานะ
คนทำงานทางด้านมหาดไทยก็จะทำแต่เชิงบริหารปกครอง แล้ว

ส่งนโยบายไปยังสาธารณสุขบ้าง เขาจะร่วมมือไม่ร่วมมือก็ไปว่าไม่ได้ แต่พอมารวมกันแล้วงานไปทิศทางเดียวกัน มันก็ตอบโจทย์ใหญ่เดียวกันคือทำเพื่อประชาชน มันไม่ต้องเสียเวลาไปกับการสะเปะสะปะจากคำสั่งที่มาจากข้างบน แต่ทำงานเพราะฟังคำสั่งจากคนข้างล่าง จากฐานล่างคือประชาชนในพื้นที่ การให้บริการง่ายขึ้น สะดวกรวดเร็ว ทั้งเรื่องงาน คน งบประมาณ เพราะมันลดบันไดคำสั่งไปไม่รู้ตั้งกี่ขั้น ทั้งสายงานสายเงินสั้นกว่ากันเยอะ แต่เดิมหากอนามัยอยู่สังกัดกระทรวงฯ ช้ามากกว่าจะได้รับเงินมาทำงาน และต้องทำงานตามโจทย์ส่วนกลาง มันไม่ตอบโจทย์ชาวบ้าน”

เมื่อถูกถามถึงเทคนิควิธีการที่เป็นกุญแจสำคัญ ที่นำพาให้พื้นที่บ้านหม้อสามารถถ่ายโอนสถานีนามัยได้สำเร็จและไม่เกิดความขัดแย้งขึ้น ปลัดหนุ่มตอบด้วยเสียงดังฟังชัดว่า

“อัย ไม่มี สูตรใครก็สูตรใคร (หัวเราะ) พุดเล่นอะ ผมคิดว่าสิ่งที่ทำให้ง่ายคือเราต่างวางใจซึ่งกันและกัน และให้อิสระในการคิดงานคิดโปรเจกต์เอง นายกเทศมนตรีท่านย้าเสมอว่าคุณคิดเองได้เลย อยากจะทำอะไรแบบไหน คิดเองเลย ขอแค่ประโยชน์ตกอยู่ที่ชาวบ้าน

อีกอย่างคือต้องบอกเลยว่าเทศบาลที่นี่จะให้ความสำคัญกับงบประมาณทางด้านสาธารณสุขมากกว่าเรื่องอื่นๆ ในการบริหารอะไรต่างๆ เราจะเอาเรื่องสุขภาพนำ ฉะนั้น บุคลากรทางด้านสาธารณสุขจึงเป็นบุคลากรด้านที่เราให้ความสำคัญมาก เพราะเทศบาลเรา เราถือว่าการพัฒนาด้านสาธารณสุข

คือจุดแข็งที่สุดของเราครับ...”

4. คุณค่าและความหมาย

ดอกลมแล้งไหวพะเยิบพะยาบอยู่หน้าสถานีอนามัยเล็กๆ
ชั้นเดียวติดดินแห่งนี้ดูสดสวยขึ้น ยิ่งเวลาที่ดอกของมันโปรยปราย
ลงบนลานดินข้างหน้าสถานีอนามัยด้วยแล้ว ดูราวกับพื้นที่แห่งนี้
จะได้รับการเติมสีสันจากวันปกติ ส่วนอีกฟากฝั่งของถนน
ห่างกันราวสองถึงสามกิโลเมตรคืออาคารเทศบาลอันโดดเด่น
ชาวชุมชนบ้านฆ้องคุนเคยกับทั้งสองสถานที่

สำหรับสถานีอนามัยแห่งนั้น เขาสะดวกใช้และเวียน
เข้าออกในการรักษา รับยา ส่วนเทศบาล เขารู้ว่าหากติดต่อกิจธุระ
หรือมีงานประชุมระดมความคิดเห็น

สองที่ล้วนมีความหมายกับพวกเขาไม่ต่างกัน ต่างกัน
แค่หน้าที่

อีกที่หนึ่งไปเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย อีกที่หนึ่งไปเพื่อร่วม
วางแผน ร่วมเสนอความคิดความเห็น

แม้จะแยกห่างกัน แต่เขาพอจะรับรู้ห่างกันแค่หลังคา
และทางกangkั้นเท่านั้น ทว่าเรื่องราวและโอกาสในการดูแลสุขภาพ
ของพวกเขาขยับมาใกล้กันแล้ว จากบ้านคนละหลัง ผนวกมาเป็น
หลังเดียวกันดังที่ปลัดเทศบาลได้กล่าวไว้

น้ำสมุนไพร ดึกหลังใหญ่ของเทศบาล อาคารเล็กๆ สถานี
อนามัย ทั้งหมดนี้สร้างความหมายบางประการในใจคนมาเยือน
ไม่สำคัญว่าจะอยู่ในภาชนะไหนแบบใด ไม่สำคัญว่าตัวอาคาร

สถานที่จะเป็นแบบไหน

หากสิ่งสำคัญคือ “คุณค่า” จากข้างในนั้นต่างหาก
คุณค่าที่ความหมายคือการรับใช้และตอบเจตน์ให้ชีวิต
ชาวบ้านพึงทุกคน

.....
ภาพกิจกรรมร่วมกับชุมชน

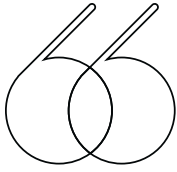

พระบรมธาตุ วัดพระบรมธาตุ จ.ตาก

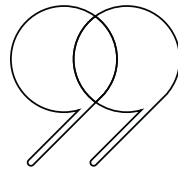
อย่ากั้นขอบน้ำ อย่าขวางแดนดิน

เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีอนามัยบ้านวังหวาย
ต.วังหมัน อ.สามเงา จ.ตาก

ผมสามารถเป็นเครื่องมือของใครก็ได้
องค์กรใดก็ได้ ถ้าใครคนนั้น องค์กรนั้น
ทำงานแล้วเกิดประโยชน์กับชาวบ้าน

ธีรศักดิ์ มุลงาม
นักบริหารงานสาธารณสุข
สถานีอนามัยบ้านวังหวาย
ต.วังหมัน จ.สามเงา จ.ตาก

ระหว่างการสัญจรชอกซอนไปตามทางเลาะน้ำยม
สองข้างทางเป็นทุ่งข้าวโพดสลับกับทุ่งนา หน้าหนาวคาบเกี่ยว
หน้าร้อน อากาศแห้งและต้นไม้เฒ่า น้ำยมแห้งขอด ทุกอย่างเงียบงัน
ราวร้างไร้ชีวิต เห็นเพียงวัชว์แก่ๆ และเล็มหญ้าอย่างคร้านๆ

ฟ้ายังกว้าง ทางยังไกล คนเดินทางแวะพักเหนื่อยล้าพัก
เงียบๆ ริมน้ำยม มีร่มไผ่บังใบให้คลายร้อน นั่งมองดูสายน้ำไหล
และฟังเสียงไผ่เสียดสีซบกล่อมอยู่เนิ่นนาน

จู่ๆ สำนวน เราไม่ควรปิดกัน "ขอบน้ำแดนดิน" อันเป็น
สำนวนของชาวไทดำชนเผ่าหนึ่งในเวียดนาม ก็ลอยผ่านเข้ามา
ในความคิด

หลักกิโลจำลอง อ.วังหาว

หลายปีมานี้ เมืองไทยมีความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ทั้งแรงกดดันจากโลกภายนอก ด้วยกระแสโซเชียลมีเดียโดยเฉพาะเฟซบุ๊ก ประเทศเล็กๆ และกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย กลับมียอดผู้สมัครเฟซบุ๊กมากถึงอันดับที่ยี่สิบเอ็ดของโลก ความรู้จริงความรู้เทียมหลังไหลหมุนเวียนกันอยู่ในนั้น

นอกจากพลังภายนอกแล้วพลังการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองภายในก็สะท้อนไม่แพ้กัน ชาวบ้านร้านตลาดต่างติดตามดาวเทียม ดูข่าวสาร นอกเหนือจากที่เคยรับรู้มานานโลกและเมืองไทยกำลังจะเปลี่ยนไป และสำนึกของพลเมืองไทย

ไม่มีวันจะเหมือนเดิมอีกแล้ว

ขบ่นน้ำและแดนดินมีอาชานด้วย “กำแพง” ใดๆ อีกแล้ว
อำนาจไม่ควรกระจุกอยู่ที่ใดหรือใครคนใดคนหนึ่ง
อีกต่อไปแล้ว ตราบเท่าที่เราคงอยู่ในระบอบการปกครองที่เรียกว่า
“ประชาธิปไตย” การกระจายอำนาจเกิดขึ้นแล้วในหลายๆ
องคาพยพของสังคม

ขบ่นฟ้าและแดนดินควรถูกเปิดกว้างด้วยพลังและเสียง
ของประชาชน!

ริมน้ำยมทำให้เราเผลอคิดอะไรไปไกลได้ถึงเพียงนั้น...

นั่งเงิบๆ อยู่ไม่นาน คลายเหนื่อยเมื่อยล้าก็ถึงคราเดิน
ทางต่อ ทว่าจุดหมายบนทางแล้งไร้ดูจะไม่ใกล้สักที รถกระบะ
บรรทุกแดงโมเรมา จึงแวะถามพ่อค้าแดงเร่ “บ้านวังหวาย” แห่ง
อ.สามเงา ที่เห็นป้ายอยู่หลังๆ แต่เหมือนเมืองลับแล บนทาง
คดเคี้ยว มีทางแยกทางโค้ง พาเอาคนเดินทางหลงวนจนเหนื่อย
หวังจะได้คำตอบจากพ่อค้าเร่ก็เปล่า “*บ่ฮู้ เรามาจากลำปาง*” เอา
แดงโมจากลำปางมาขายที่ตาก! พลเมืองไทยมีอาชีพที่น่าสนใจ
และหลากหลายดีเหลือเกิน

ขับรถวนอยู่พักใหญ่ ถนนฝุ่นที่บังตาจางลงกระมังจึงเจอ
อาคารเตี้ยๆ สีเหลืองเด่นอยู่กลางชุมชน มีป้ายใหญ่ชัดเจนว่า
“สถานีอนามัยบ้านวังหวาย” ภายในมีเจ้าหน้าที่สองสามคนกำลัง
ทำงานอย่างคร่ำเคร่ง

คนมาเยือนมียากขัดจังหวะการทำงาน จึงนั่งนิ่งๆ พลา
ถือวิสาสะสังเกตและสำรวจความเป็นไปในสถานแห่งนี้

ผลิตเพลิน ภายในสะอาดเรียบร้อย มีอุปกรณ์ทางการแพทย์
ชั้นพื้นฐานวางอยู่พอสมควร อีกทั้งชั้นวางยานั้นก็ถูกจัดเรียง
อย่างเป็นระบบ

พวกเขาเล่าว่าอย่างเข้าหน้าร้อนอย่างนี้ งานตรวจโรคชาลง
เพราะชาวบ้านออกไปทำงานรับจ้างนอกหมู่บ้านกันเป็นส่วนใหญ่
พวกเขาเลยมีเวลาทำเอกสาร ทำโครงการอื่นๆ ได้สะดวกกว่าเดิม

หากชีวิตชาวบ้านไทยๆ กำลังหมุนวนเป็นวัฏจักร คือ
เสร็จงานในนาไร่ในสวนก็เคลื่อนย้ายอพยพไปทำงานรับจ้าง
วัฏจักรของมนุษย์งานประจำอนามัยแห่งนี้เป็นวัฏจักรที่เสร็จจากการตรวจ
รักษาชาวบ้านก็ต้องหมุนตัวเองให้เคลียร์งานเอกสาร ตามความ
คืบหน้าของโครงการ และไปประชุมหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ความเคลื่อนไหวกับ อบต. และชาวบ้าน

นี่คืองานของเจ้าหน้าที่ระดับล่างๆ

งานของคนที่อยู่ในพื้นที่ คนที่ต้องเอาเวลาของชีวิต
เกาะเกี่ยวโยงไปกับความเป็นไปของคนในชุมชน

งานที่พวกเขาเปรียบว่าต้องทำทั้งสากกะเบือยันเรือรบ
กับเงินเดือนที่ต่ำเตี้ยเรี่ยดิน ทว่าเมื่อพิศมองใบหน้าก็เห็น
พวกเขายังยิ้มขึ้น

เพราะมีรางวัลที่มากกว่าเงินเดือน นั่นคือ “ความสุข”

แม่น้ำยม

อาจเป็นคำพูดด่าๆ เชยๆ แต่พวกเขาบอกว่ามัน “จริง”

1. จุดมการฌจากจวนข้าว

“บ้านเดิมผมอยู่ที่ตาก ไม่ได้เป็นคนที่นี้ แต่ทราบข่าวว่า
ที่นี่มีการถ่ายโอนสถานีอนามัยไปยัง อบต. ผมรีบสมัครเข้ามาเลย
เพราะผมประทับใจการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนอยู่ที่เดิมผมทำงานคู่กับ อบต. มาตลอด และรู้สึก
ชอบเพราะมันเหมือนสิ่งที่เราคิด สิ่งที่เราฝันอยากจะทำบริการ
ชาวบ้าน มันถูกตอบสนองทันที” ชีรศักดิ์ มูลงาม

ธีรศักดิ์ มุลงาม

นักบริหารงานสาธารณสุขหนุ่ม แห่งสถานีอนามัยบ้านวังหวาย
อ.สามเงา จ.ตาก ตอบพร้อมรอยยิ้ม

เมื่อธีรศักดิ์ย้ายมาทำงานที่นี่ เขาก็ย้ายมาพำนักยัง
บ้านพักของอนามัยที่ตั้งอยู่หลังอาคารใหญ่ของอนามัย ต่อเมื่อ
เสาร์ อาทิตย์ หรือมีวันหยุดเท่านั้นจึงจะกลับไปอยู่กับครอบครัว

“เวลาของชีวิตจึงถูกใช้ไปกับที่นี่มากกว่าเรื่องอื่นๆ
อีกอะ ย้ายมาตอนแรกผมไม่รู้จักใครที่นี่เลย รู้ข่าวก็สมัครมาเลย
ตั้งแต่วันแรกที่ผมมาอยู่จนถึงตอนนี้ก็ปาเข้าไปห้าปีกว่าแล้ว
ก็สบายสะดวกใจดีมากอะ ทั้งการทำงานและการปรับตัวกับ

ชาวบ้าน ที่จริงไม่น่าจะเรียกว่าปรับเลย เพราะไม่ต้องปรับอะไร ตกเย็นก็แทบไม่ต้องหุงหาอาหารเอง เขาเห็นเป็นผู้ชายมาอยู่ ลำพังก็มีคนส่งข้าวส่งน้ำให้ตลอด และบ่อยครั้งมากที่ผมอาศัยไปฝากท้องบ้านของชาวบ้าน ที่อยู่ข้างๆ เขาชวนผมอยู่เรื่อยอะ”

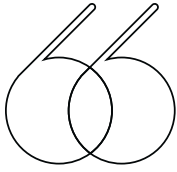
เล่าเสร็จไปรอยยิ้มอย่างมีความสุข

หรือนี้กระมังที่มากกว่าเงินเดือน มากกว่าการงาน มันคือความสุขที่เขาได้รับ ความสุขที่เกิดจากการรู้ว่าการงานที่เขาทำมีคุณค่ากับคนอื่น และคนอื่นก็ให้ค่ากับมันมาก

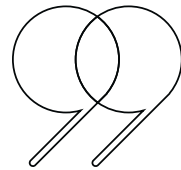
บางทีคำว่า “อุดมการณ์” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ล้าสมัยและอาจไร้พลังสำหรับสังคมยุคนี้ยังมีความหมายกับเขา เพราะบรรดาข้าวในจานเหล่านั้นกระมัง...

“แต่เดิมผมอยู่แม่สอด มีงานเยอะแยะเลย มีโครงการที่มีประโยชน์เยอะแยะเลย แต่กว่าจะผ่านขั้นตอน กว่าเงินงบประมาณจะออกมันเป็นเรื่องยากมาก สำหรับคำถามที่ว่ามาทำงานกับองค์กรที่ย้ายมาสังกัด อบต. ไม่กลัวตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองหรือ ตอบตรงๆ ว่าไม่กลัวเลยครับ ผมสามารถเป็นเครื่องมือของใครก็ได้ องค์กรใดก็ได้ ถ้าคนนั้นองค์กรนั้น ทำงานแล้วเกิดประโยชน์กับชาวบ้าน

ผมมาเพราะผมอยากทำงานอะ และก็ทำได้ทำสนใจจริงๆ มาอยู่ที่นี่ก็เข้าปีที่หก ที่ผ่านมามีทั้งนายก อบต. ทั้งปลัด อบต. ให้เกียรติผมมาก ไม่เข้ามายุ่งให้เกิดความลำบากใจ มีแต่ประชุมหารือเพื่อทำโครงการร่วมกัน โดยเฉพาะส่วนงานวิชาการ เขามอบหมายให้ผมทำเต็มๆ เลย ทาง อบต. ก็ช่วยเรื่อง

โรงพยาบาลและทางสาธารณสุขจังหวัด
ก็ให้ความร่วมมือดีมาก
ไม่ได้คิดว่าไม่อยู่ในสังกัดตัวเองแล้วก็ไม่
สนใจ ตรงข้ามเขาเอาใจช่วยด้วยซ้ำ
และในส่วนของการทำงานก็ยังคงประสาน
และร่วมมือกันดีเหมือนเดิมทุกอย่าง

ธีรศักดิ์ มุลงาม
นักบริหารงานสาธารณสุข
สถานีอนามัยบ้านวังหวาย
ต.วังหมัน อ.สามเงา จ.ตาก

มวลชนสัมพันธ์ ช่วยเรื่องงบประมาณและอำนวยความสะดวก
ด้านต่างๆ

ส่วนเรื่องเงินที่เพื่อนๆ บุคลากรสถานีอนามัยหลายคน
กลัวและไม่กล้าเข้าร่วมกระบวนการถ่ายโอนนั้นไม่ใช่ปัญหาเลย
เพราะเงินเดือนมันย้ายมาตามตัว แต่สำหรับของผมมีการปรับ
ตำแหน่งน้อย ตรงที่แต่เดิมผมมีตำแหน่งเป็นนักวิชาการ
สาธารณสุข พอจะย้ายมาเป็นหัวหน้างานก็ต้องมาเป็นตำแหน่ง
นักบริหารงานสาธารณสุข ซึ่งต้องสอบเอานะฮะ

อบต. เปิดให้มีการสอบ ด้วยระเบียบของ อบต. เอง และ
มีการตรวจสอบด้วย ทุกอย่างโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้
หมด...”

อาจเป็นโชคดีของธีรศักดิ์ที่ย้ายมาอยู่ที่นี่ เพราะบุคลากร
ที่อยู่ในสังกัดของการถ่ายโอนในหลายพื้นที่อาจพบเจออุปสรรค
มากกว่านี้

“ข้อดีอีกอย่างของ อบต. ที่นี่คือเขามีความพร้อม มีการ
เตรียมการที่ดีมาก่อนการถ่ายโอน โดยเฉพาะเรื่องการเงิน
มีการเตรียมทุกอย่างไว้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน O.T. ที่
หลายพื้นที่เป็นปัญหากันอยู่ หรือเรื่องค่ารักษาพยาบาลก็สามารถ
เบิกได้เลยจาก อบต. ปัญหาเรื่องเงินอย่างอื่นๆ เจอกัน ผมไม่
เจอฮะ อย่างสองเดือนแรกของการถ่ายโอน สำหรับบางที่ต้องรอ
เงินเดือนหรือเงินเดือนไม่ออก ที่นี่ อบต. ก็สำรองเงินมาให้ก่อน
โดยทำแบบเอกสารระเบียบในการเบิกจ่ายอะไรขึ้นมาใหม่เองเลย
ท่านปลัดฯ เป็นคนพิมพ์แบบระเบียบด้วยตัวเองเลย

(หัวเราะ) ท่านบอกว่าอาจเป็นแบบที่ไม่ถูกต้องนัก แต่มันโปร่งใส ก็ไม่ต้องกลัว เราไม่ได้ทำอะไรผิด โชคดีอีกอย่างคือ CUP หรือพวก โรงพยาบาลและทางสาธารณสุขจังหวัดก็ให้ความร่วมมือดีมาก เขาไม่ทำกับบุคลากรที่ถ่ายโอนเหมือนตัดหางปล่อยวัด ไม่ได้คิดว่าไม่อยู่ในสังกัดตัวเองแล้วก็ไม่สนใจ ตรงข้ามเขาเอาใจช่วย ด้วยซ้ำ และในส่วนของการทำงานก็ยังคงประสานและร่วมมือกันดีเหมือนเดิมทุกอย่างอะ ประชุมเรื่องเกี่ยวกับสาธารณสุขที่ ก็มากันพร้อม ทั้งอนามัย โรงพยาบาล และ อบต.”

ธีรศักดิ์บรรยายอย่างออกรสออกชาติ นิ่งคุยกันไปเรื่อยเปื่อยทั้งสาระและมิใช่สาระ อันเกี่ยวกับการงานและการไม่งาน

ก่อนจะเย็นย่ำค่ำมืด เขาย้ำกับผู้ไปเยือนว่ามีค่านี้มีป่าที่อยู่ข้างอนามัยขอเป็นเจ้าภาพ แยกห้องข้าวเผื่อแล้ว

อ้อ...หรืออุดมการณ์จากงานข้าวกำลังจะถูกผ่องถ่ายให้ ผู้มาเยือนได้รับรสไปอีกคน...

2. ผู้ใหญ่ลึกลับจิตจล

พอสองพันห้าร้อยสี่ ผู้ใหญ่ลึกลับกลองประชุม
ชาวบ้านต่างมาชุมนุม มาประชุมที่บ้านผู้ใหญ่ลึ
ต่อไปนี้ผู้ใหญ่ลึกลับจะบอกเล่า ถึงเรื่องราวที่ได้ประชุมมา
ทางการเขาสั่งมาว่า ทางการเขาสั่งมาว่า
ให้ชาวนาเลี้ยงเปิดและสุกร

สถานีอนามัยบ้านวังหวาย

ฝ่ายตาสีหวัคลอน ถามว่าสุกรนั้นคืออะไร
 ผู้ใหญ่ลี้ลูกขึ้นตอบทันใด ผู้ใหญ่ลี้ลูกขึ้นตอบทันใด
 สุกรนั้นไซ้ไรคือหมาน้อยธรรมดา
 หมาน้อย หมาน้อยธรรมดา หมาน้อย หมาน้อยธรรมดา

บางส่วนของเพลงผู้ใหญ่ลี
 ประพันธ์โดยพิพัฒน์ บริบูรณ์

บทเพลงผู้ใหญ่ลีนี้โด่งดังในช่วงประมาณ พ.ศ. 2504 ใน
 ยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพลงนี้มีความโดดเด่นที่มักถูก

พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านวังหอย

นำมาใช้เสียดสีให้เห็นถึงอำนาจและการสื่อสารระหว่างราชการกับชาวบ้าน

เพลง ๆ เดียวกันนี้ยังสะท้อนให้เห็นการปกครองในอดีตที่มักมีการใช้อำนาจจากส่วนกลางสั่งลงไปสู่ชาวบ้าน ทั้งที่ไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน และชาวบ้านเองก็ไม่เข้าใจในนโยบายหรือโครงการนั้น ๆ เลย มีหน้าที่เพียงรับคำสั่งไปทำตาม

ผ่านมากกว่า 50 ปี จากยุคผู้ใหญ่ลี สังคมไทยเปลี่ยนไปจากเดิมมากแล้ว ชาวบ้านไม่ใช่ “ตาสีหวัคลอน” อีกต่อไปแล้ว บนหลังคาบ้านแทบทุกครัวเรือนแทบไม่เห็นเสาที่วิอะลูมิเนียม

แบบเก่า หากมี जानดาวเทียมมาแทนที่ เขาสามารถเลือกรับดูสื่อ
ที่ตรงกับจริต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรสนิยมทางการเมือง หรือหาความรู้
นานาประติมีได้ด้วยตัวเอง

ส่วน “ผู้ปกครองในระดับท้องถิ่น” หรือ “ผู้ใหญ่ลี” นั้น ก็หา
ใช้คนรับคำสั่งจากเบื้องบนมาผ่องถ่ายให้ชาวบ้าน หาใช้คนที่ไม่
รู้จักว่าหมูกับหมาไม่เหมือนกัน แต่พวกเขาคือตัวแทนประชาชน
พวกเขาได้รับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนให้บริหารจัดการ
จัดสรรผลประโยชน์ แบ่งสรรปันส่วนทรัพยากรที่เกิดจากการ
เสียภาษีของประชาชนไปอย่างเป็นธรรม

ที่สำคัญผู้ใหญ่ลีในยุคดิจิทัลไม่ได้รอคำสั่งจากเบื้องบน
เพียงอย่างเดียว หากเบื้องบนเชิงช้าไม่เข้าท่าเข้าที่ พวกเขา
ยังออกแบบบริหารจัดการเพื่อตอบสนองให้การทำงานในท้องถิ่น
ตอบโจทย์ตอบใจคนทำงานและชาวบ้านได้อย่างทันท่วงที

“ผมคิดว่าปัญหาสำคัญที่ทำให้การถ่ายโอนสถานี
อนามัยทั่วประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า นั้นเป็นเพราะว่าขาดทั้ง
ความจริงจังและจริงใจจากระดับกระทรวงฯ” พ.อ.อ.มานพ
หลังสิโย ปลัด อบต.วังหมัน กล่าวด้วยเสียงเข้ม

“ปัญหาคือโยนกันไปโยนกันมาระหว่างสองกระทรวง อัน
ที่จริงหากจะทำ ผมว่าสามารถทำได้เพราะมีกฎหมายการกระจาย
อำนาจในปี 2542 เป็นแกนที่สำคัญในการขับเคลื่อนอยู่แล้ว”
ควันกาแฟสีขาวลอยฟุ้งมาถ้อยกาแฟดำตรงหน้าปลัดฯ

เข้ตรู้อย่างนี้ พนักงานใน อบต. ยังมีเพียงบางตา ปลัดฯ
เล่าว่าเลือกที่จะมาทำงานก่อนเวลาเสมอ เขาบอกว่าจะได้มีเวลา

พ.อ.อ.มานพ หลังลิโย

คิดงานนานกว่าคนอื่น

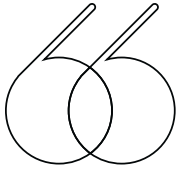
“ที่นี่ผมสามารถพูดได้เต็มปากว่าการถ่ายโอนเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว เพราะเท่าที่ทำกันมา 5-6 ปีทุกอย่างมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหมดเลย ไม่ว่าจะเป็น คน งาน ของ เครื่องมือเครื่องใช้ อาคารสถานที่ บุคลากร โดยเฉพาะเรื่องบุคลากรนั้นเราสามารถจัดจ้างบุคลากรเข้าไปเสริมการทำงานให้ออมนามัยได้ทันที โดยไม่ต้องรอคำสั่งมาจากเบื้องบน ชาวบ้านต้องการอะไร แบบไหน ก็สามารถทำงานจากข้างล่างขึ้นบน เราจ้างไปแล้วทำงานดีหรือทำงานไม่ดี ก็สามารถปรับเปลี่ยนได้ เห็นทำไม่ดีชาวบ้านเขา

จวกเองล่ะครับ...” กล่าวจบหัวเราะโคร่ฟันขาว ปลัดฯ เล่าต่อว่า

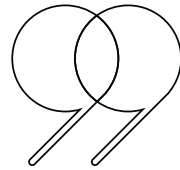
“หลักๆ หน้าที่ทางวิชาการ มาตรฐานอื่นใดเกี่ยวกับ
สาธารณสุขก็ยังคงเป็นหน้าที่ของอนามัย อบต. ไม่เข้าไปล้วงลูก
แต่สนับสนุนและร่วมมือกัน ในส่วนของงานด้านอื่นๆ เราเจอกัน
บ่อย ไม่เฉพาะเรื่องสุขภาพ เพราะเราสร้างสุขภาวะให้คน ต้องทำ
หลายเรื่องอะ เรื่องสังคมวัฒนธรรมด้วย และเราไม่รอให้ชาวบ้าน
เดินมาบอก หรือแค่ให้หมอแจกยา ตรวจไข้ รอรักษา ดังในอดีต
หากเรายังร่วมกันทำโครงการหลายๆ อย่างเป็นการสร้างเสริม
สุขภาพ เน้นสร้างก่อนซ่อม ซึ่งแต่ก่อนรูปแบบนี้มีแต่คนใน
แวดวงสาธารณสุขคิด แต่เดี๋ยวนี้ช่วยกันระดมช่วยกันคิดโครงการ
ทั้ง อบต. อนามัย และชาวบ้าน ก็ทำให้ได้โครงการหรือกิจกรรม
ที่ตอบโจทย์ชาวบ้านได้จริงๆ อะ”

จริงอยู่ ที่ออฟฟิศ อบต.วังหมัน ไม่มีฝ่ายสาธารณสุขมา
ผนวกรวมอยู่ในอาคารเดียวกันเหมือนแจกเช่นในพื้นที่ที่มีการ
ถ่ายโอนสถานอนามัยหลายๆ แห่งเลือกทำ ทั้งที่สถานอนามัย
บ้านวังหวาย อยู่ห่างจาก อบต. หลายสิบกิโลเมตร อนามัยและ
เจ้าหน้าที่ที่ถ่ายโอนทุกคนยังทำงานอยู่ในชุมชนกลางไร่กลางดง
เป็นเส้นทางที่อยู่ระหว่างทางที่จะสัญจรไปเขื่อนภูมิพล ทว่าที่
ตั้งของ อบต. กลับอยู่ข้างนอก ริมถนนชูเปอร์ไฮเวย์สายเหนือ
พวกเขาเล่าว่าถึงจะไม่นั่งทำงานในออฟฟิศเดียวกันแต่การ
ประสานงานระหว่างกันและกันเป็นไปอย่างเข้มข้น

“ทางอนามัยเขาไม่อยากออกมา (หัวเราะ) เขาว่าอยู่นี้
ไกลชาวบ้าน อยู่โน่นมีอะไรเกิดขึ้นได้ช่วยชาวบ้านทันทั่วทั้งที่ แต่

ผมสามารถพูดได้เต็มปากว่า
การถ่ายโอนมันเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว
เพราะเท่าที่ทำกันมา 5-6 ปี
ทุกอย่างมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหมดเลย
ไม่ว่าจะเป็น คน งาน ของ เครื่องมือเครื่องใช้
อาคารสถานที่ บุคลากร

ถึงอย่างไรระยะทางไม่เป็นอุปสรรค เราทำงานเชื่อมกันตลอด ทั้งทางอินเทอร์เน็ต ทั้งการพบกันบ่อยๆ จากการประชุมหารือ เรื่องโน้นเรื่องนี้ โดยเฉพาะเรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพ ระดับตำบลด้วย ซึ่งกองทุนฯนี้ผมว่ามีผลต่อการถ่ายโอนนะ เหมือนเป็นสะพานเชื่อมให้ออนามัยกับ อบต. ได้ทำงานร่วมกัน วางยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือทั้งกองทุน หลักประกันสุขภาพ ทั้งการถ่ายโอนที่เกิดขึ้นนี้ผมว่ามันมีส่วน ทำให้ชาวบ้านเขารู้สึกว่าเขาเป็นเจ้าของทรัพยากร อบต. ของเขา อนามัยของเขา เขามีสิทธิ์มีเสียง วันนี้ต้องยอมรับว่าคนวังหมัน ตื่นตัวขึ้นมากในทุกเรื่องไม่ใช่เฉพาะเรื่องสุขภาพ ฉะนั้น หลักการทำงานของเรานั่นแหละอันไหนที่ส่วนกลางล่าช้าเราไม่รอหะ เราทำอะไรได้ก่อนเราทำเลย”

ทั้งคำบอกเล่าของนักบริหารงานสาธารณสุขหนุ่ม และ ปลัด อบต. ทั้งการได้เห็นโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่ทั้งสามฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น อนามัย อบต. และชาวบ้านร่วมกันทำ ทำให้เรา ตระหนักว่า ทั้งฝ่ายผู้ใหญ่ลี ฝ่ายตาสี เปลี่ยนไปมากเหลือเกินแล้ว

หากสิ่งที่พวกเขาสะท้อนแทบจะเป็นเสียงเดียวกันว่า สิ่งที่ไม่เคยจะเปลี่ยนไปเลยคือ “ทางการ” เพราะ “ทางการ” ยังคง เน้นบริหารงานจากบนลงล่างและคงความซับซ้อนของคำสั่ง คง ความล่าช้าของการกระจายงบประมาณและกำลังคน

หากเป็นทีอื่น หากเปื่องบนไม่สั่งการลงมาคงทำได้เพียง รอ รอ รอ และรอ

กล่าวสำหรับที่นี่ ที่วังหมัน พวกเขาไม่รอและจะประชุม ระดมความคิดเห็นกันอย่างสม่ำเสมอ

อบต.วังหิน

นั้นคงไม่ใช่เพราะเสียงกลองจากผู้หญิงใหญ่ที่ต้องการ
นำข่าวจากเบื้องบนมาแจ้ง

แต่เพราะเสียงเรียกขานจากชาวบ้านข้างล่าง
นั้นต่างหาก

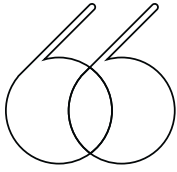

ปราสาทหินสติกก้อกธม จ.สระแก้ว

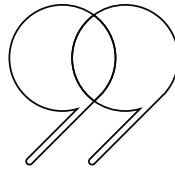
บุรพาวิถิ

เรื่องเล่าจากการถ่ายโอนสถานีนอนม้าใน
จ.สระแก้ว

ไม่ว่าจะสังกัดอะไรที่ไหน
ถ้าเรายังคงยืนยันว่า
ประโยชน์สูงสุดตกอยู่ที่ชาวบ้าน
ก็พร้อมจะรับความเปลี่ยนแปลง
ได้ง่ายมากค่ะ

วรวัชช์ เป็งติ
เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข
สถานีอนามัยคลองตาสุตร
ต.คลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว

ราวกับมีเทศกาลรออยู่ข้างหน้า ถนนสายนี้คึกคักขวัไหว
เต็มไปด้วยรถยนต์ ทั้งรถยนต์ทางการเกษตร รถตู้ และรถสิบล้อ
ด้วยเพราะเป็นทั้งทางรองรับนิคมอุตสาหกรรมทางขนส่งสินค้า
และ เอ่อ...ทางที่นำพาผู้คนไปแสวงโชคเป็นรูปธรรมจากการเล่น
พนันที่เมืองปอยเปต ประเทศเขมร

รถตู้บางรายเล่าให้ฟังว่าหากขยัน รายได้ของพวกเขา
สูงกว่าเงินเดือนรัฐมนตรี เพราะหากเจอนักพนันใจดี มือเติบ เมื่อ
รางวัลใหญ่มาถึงมือเขาจะแจกจ่ายให้ทิปไม่อัน

ถนนเป็นเนินสูงต่ำ สองข้างทางมีเพียงทุ่งเกษตร ไม่ว่า
เป็นไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และผักหลังดูจะมีพวกลูกปารา และ
ปาล์มน้ำมันเข้ามาแย่งชิงพื้นที่

นักพนันหวังเล่นพนันให้รวย

เกษตรกรที่เลือกปลูกพืชเพื่อขาย หวังโชคที่มาจากราคา
พืชผลที่ตัวเองไม่เคยตั้งราคาขายได้เอง

ใครๆ ก็หวังพึ่งโชคและอยากรวยกันทั้งนั้น

จะว่าไปถนนสายนี้น่าจะได้ชื่อว่าเป็นถนนสายแห่ง
ความหวัง คำที่มันเป็นทางสัญจรของคนหลากหลายอาชีพที่ล้น
รอคอยการมาถึงของ “โชคชะตา”

เรากำลังกล่าวถึง “บูรพาวิถี”

เส้นทางสายตะวันออกที่พาเราไปยัง อ.เขาฉกรรจ์
จ.สระแก้ว

ต่อเมื่อแยกจากทางหลักที่จะไปปอยเปตแล้วนั้นแหละ
รถราจึงจะซาลงบ้าง

ภูมิทัศน์ชุมชนชนบทไทย ณ พ.ศ.นี้ ที่ไหนๆ ก็มี
บรรยากาศร่วมคล้ายๆ กัน ที่อื่นก็คงไม่ต่างจากเขาฉกรรจ์ ถัดจาก
พื้นที่ทำการเกษตรแล้ว ในชุมชนก็มีร้านรวง มีความคึกคัก
มีร้านอาหารตามสั่ง มีร้านขายแกงสำเร็จรูป มีร้านคาราโอเกะ
มีที่ทำการของไฟแนนซ์ ลีซซิ่ง และประกันชีวิตรวมปะปนอยู่ใน
ชุมชน

วิถีชีวิตคนชนบทเปลี่ยนไปแล้ว พวกเขาค่อยๆ ขยับมา
เป็นคนชั้นกลางระดับล่าง มีเวลาที่เร่งรีบ เป็นครอบครัวเดี่ยวที่ซื้อ
อาหารสำเร็จรูปรับประทาน ใช้เวลาผ่อนคลายด้วยโทรทัศน์ ดีวีดี
และคาราโอเกะ มีชีวิตข้องเกี่ยวเรื่องเงินทองกับโลกภายนอกผ่าน
การกู้หนี้ยืมสินจากไฟแนนซ์ ลีซซิ่ง หรือเงินกู้นอกระบบ

เขาฉกรรจ์

คงเหลือแต่พวกโหยหาอดีตที่พยายามยึดเยียดให้ชนบท
ยังสวยงามดั่งภาพฝัน ที่มีแต่ผู้คนยิ้มแย้ม มีความสุข มี
ความพอใจในวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ มีทุ่งนาฉาบไล้แสงสีทอง มีรวง
ข้าวเม็ดสวยไร่แมลงซอนไซ

ภาพเหล่านั้นยังมีอยู่ก็จริง แต่ก็ปรากฏแน่วนิ่งอยู่เพียงใน
โปสการ์ดหรือหนังสือท่องเที่ยว เพราะวิถีชีวิตจริง ๆ และโลกทัศน์
ของ “คนข้างหลังภาพ” เปลี่ยนไปไม่เหมือนเดิมอีกแล้ว

ตลาดนัดยามเย็นที่เขาฉกรรจ์ มีความหลากหลายของ
อาหาร มีทั้งแผงขายซูชิ มีทั้งแผงขายปลาร้า มีทั้งร้านซ่อมมือถือ

และร้านซ่อมรถไถ ชีวิตของชาวบ้านอยู่กับความผันเปลี่ยน

พวกเขาอาจหาเงินและรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ได้มากกว่ามนุษย์เงินเดือน ที่สติดัยกับความมั่นคงจำเจในเมืองหลวง

แต่เดิมความใส่ใจหลักของชาวชนบทอาจอยู่ที่ความผันเปลี่ยนของฤดูกาล ความเปลี่ยนแปลงของ ดิน น้ำ ป่าเขา แต่ปัจจุบันน้ำหนักของความผันเปลี่ยนอาจย้ายมาอยู่ที่ราคาผลผลิต มาอยู่กับการขึ้นราคารายได้เพื่อเลี้ยงชีพ ชีวิตของคนในชนบทจึงพานพบกับความไม่แน่นอนอยู่ในทุกอณูของชีวิต ความเปลี่ยนแปลงจึงกลายเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต

เพราะทั้งไม่ได้มีความมั่นคงทางการเงิน ทั้งไม่ได้มีหลักประกันทางชีวิตเหมือนมนุษย์เงินเดือนที่เป็นคนชั้นกลางและคนชั้นสูงในเมือง

ฉะนั้น ความไม่เที่ยงหรืออนิจจังของชีวิต พวกเขาอาจไม่ได้รู้จักจากคำสอน คอรัสธรรมะ หรือคำเทศน์ของพระเซเลบ! แต่พวกเขารู้จักและสนิทกับมันดีผ่านประสบการณ์ชีวิต!

ความผันเปลี่ยนเวียนวนจึงไม่ใช่สิ่งคนในชนบทถือเป็นสาระสำคัญที่ต้องฟุ้งฟาย อะไรจะเปลี่ยนก็ต้องเปลี่ยน พวกเขายอมรับได้ง่าย

ยิ่งเปลี่ยนแล้วทำให้ชีวิตและการเข้าถึงบริการสุขภาพดีขึ้นก็ไม่ว่าจะขวางไว้ทำไม ชาวบ้านและบุคลากรประจำสถานีนอนามัยหลายๆ คนที่เขาจกรรจ์พูดตรงกันอย่างนั้น...

สถานีอนามัย คลองตาสุตร

1. คลองตาสุตร ไม่มีสูตรสำเร็จ

“สำหรับตัวพี่ พี่ไม่ได้ตื่นเต้นอะไรมากมายกับการจะต้องถ่ายโอนนะ พอมีหนังสือแจ้งมา เราก็รับเลย ไม่คิดมาก...” พูดจบ พี่อุ๋ หรือวรวัชณ์ เป็งดี เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ประจำสถานีอนามัยคลองตาสุตร อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว กล่าวแล้วยิ้มหวาน

“และอันที่จริงตั้งแต่ถ่ายโอนมา พี่ก็รู้สึกว่าจะไม่ได้กระทบอะไรนะ โดยเฉพาะกับบุคลากรในอนามัย แทบไม่ได้เปลี่ยนแปลง

วรวรรณ เป็งติ

อะไร แล้วที่กลัวๆ กันว่าจากทำงานในกระทรวงสาธารณสุขอยู่ดีๆ แล้วต้องกลายเป็นไปทำงานให้ อบต. ที่คนอาจมองเป็นองค์กรที่มีการเมืองสูง สำหรับพี่ไม่คิดอย่างนั้น พี่คิดว่าพี่ไม่ได้ทำงานให้ อบต. หรือให้ใคร เพราะพี่ทำงานให้ชาวบ้านค่ะ ฉะนั้น ไม่ว่าจะสังกัดอะไรที่ไหน ถ้าเรายังคงยืนยันว่าประโยชน์สูงสุดตกอยู่ที่ชาวบ้าน พี่ก็พร้อมจะรับความเปลี่ยนแปลงได้ง่ายมากค่ะ”

สำหรับเธอคงเป็นอย่างนั้นจริงๆ เพราะระหว่างที่นั่น สนทนากัน เธอแทบไม่ได้หยุดนิ่ง เต็มวันมึนงงโน่นนี่นั่นให้มา รับผิดชอบ ทั้งเซ็นเอกสาร ทั้งออกไปดูแลชาวบ้านที่เจ็บไข้ได้

ป่วย ทั้งที่สถานื่อนามัยคลองตาสุตรเป็นเพียงสถานีเล็ก ๆ ทว่าผู้ที่มารับบริการนั้นกลับคับคั่งคึกคักยิ่ง

“คนป่วยเยอะค่ะ โดยเฉพาะที่นี่ มีแรงงานต่างชาติ โดยเฉพาะชาวเขมรเข้ามาทำงานรับจ้างเยอะ แต่เรื่องอาหารโภชนาการและคุณภาพชีวิตของเขาไม่ดี เจ็บไข้ได้ป่วยกันเยอะ เราก็ต้องดูแลกันไป ไม่ได้แยกว่าเป็นคนชาติไหน เชื้อชาติใด มีบัตรเขาก็มีสิทธิ์ค่ะ” เธอทิ้งท้ายด้วยรอยยิ้มก่อนที่จะขอตัวไปตรวจไข้ผู้ป่วยชาวเขมรที่มารอการตรวจกันอยู่ข้างนอก

ด้วยทำเลที่ตั้งของสถานื่อนามัยคลองตาสุตร อยู่ห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหินปูน ซึ่งเป็นต้นสังกัดหลายกิโลเมตร ต่างจากสถานื่อนามัยคลองหินปูน อันเป็นอีกอนามัยหนึ่งในสังกัด อบต. เดียวกันที่ตั้งอยู่ติดกับ อบต. ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนการทำงานกับ อบต. ง่ายกว่าเพราะอยู่ใกล้ ๆ กัน

พี่อุ้มบอกว่านี้อาจทำให้กลายเป็นข้อจำกัดเพียงเรื่องเดียวของการถ่ายโอนของสถานื่อนามัยคลองตาสุตร เพราะบางครั้งหากมีงานด่วนที่ต้องประชุมหารือแบบพบเจอหน้ากัน ทำให้ต้องเสียเวลาในการเดินทาง

แม้ทาง อบต. จะเคยชักชวนให้เธอไปนั่งประจำอยู่ที่โนน แต่เธอก็ตอบปฏิเสธ ด้วยเกรงว่าภาระงานอันหนักหน่วงในการดูแลผู้ป่วยซึ่งมีจำนวนมากจะตกไปยังลูกน้องใต้บังคับบัญชา

ฉะนั้น เธอจึงยังคงเลือกที่จะใช้ที่ทำงานเป็นที่นี่ ส่วนความล่าช้าในเรื่องเอกสาร เรื่องการหารือ เธอคิดว่ามันเป็นเพียงเรื่องกระจ้อยร่อย ประโยชน์ของการถ่ายโอนอนามัยมีมากกว่า

และมีประโยชน์อันเป็นเหตุผลที่หนักแน่นเกินกว่าที่จะเอาเรื่องนี้มาทำให้ “สะดุดหู”

“ประโยชน์ที่มีต่อชาวบ้านมันมากกว่าจริง ๆ อย่างน้อยเรื่องเงินงบประมาณในการทำกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ เราสามารถทำได้เร็วขึ้น สะดวกขึ้น ไม่ต้องรอกจากส่วนกลาง อีกทั้งงานที่ทำก็ตอบสนองกับคนในพื้นที่โดยตรง เราได้ฟังเสียงเขาโดยตรง เขาต้องการอะไร เตือนร้อนเรื่องอะไรก็สามารถตอบสนองได้ตรงจุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเจ้าหน้าที่ที่ อบต. สามารถหาเพิ่มมาให้ได้มากขึ้น เรื่องการทำกิจกรรมด้านอื่นๆ ผ่านกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบลก็ช่วยเราได้เยอะ ส่วนปัญหาจุกจิกมีแน่ๆ ค่ะ ยอมรับว่ามีเยอะด้วย (ยิ้ม) ไม่ว่าจะเป็นระเบียบต่างๆ ที่เคยปฏิบัติไม่เหมือนกัน เรื่องการเบิกจ่าย เรื่องโอที แต่เรื่องเหล่านี้เราสามารถคุยกับนายก อบต. ได้โดยตรง สิ่งที่เคยเป็นสูตรสำเร็จ ต้องเป๊ะๆ เพื่อรายงานส่วนกลางก็สามารถยืดหยุ่นลงไปได้ ไม่ต้องมีสูตร แต่เรามาปรับสูตรนั้นให้เข้ากับการทำงานของเรามาหาทางออกร่วมกันกับ อบต. ดังนั้นก็ไม่มีอะไรที่ยากจนเกินไปค่ะ เพราะทุกอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้หมด นายก อบต. ท่านก็เข้าใจในการทำงานของเราด้วย ก็เลยไม่มีปัญหาอะไรค่ะ...” กล่าวจบเธอโปรยยิ้มหวานตามสไตล์

จริงสินะ สูตรมีไว้เพื่อปรับให้ตอบสนองคนใช้สูตรมากที่สุด ฉะนั้นสูตรสำเร็จในการถ่ายโอนคงไม่มี ทุกอย่างเลื่อนไหลแปรผันไปตามสถานการณ์และเงื่อนไขที่มาปะทะ การทำงานของสถานีอนามัยคลองตาสูตรบอกสูตรลับกับเราไว้อย่างนั้น

2. นักมนุษยวิทยาผู้มีหัวใจความเป็นมนุษย์

หากเดินทางไปจากภาคกลาง เมื่อไปถึงอำเภอเขาฉกรรจ์และจะมุ่งหน้าตรงไปยัง อ.วังน้ำเย็น เลยตัวอำเภอไปไม่นาน ก็เห็นอาคารโอโถงและป้ายใหญ่โตขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหินปูน และข้างหน้าอาคารอันโอโถงนั้นก็จะมีอาคารเล็กๆ ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีป้ายติดไว้เล็กๆ เช่นกันว่า “สถานีอนามัยคลองหินปูน”

“ผมชอบการทำงานแบบนักมนุษยวิทยาอะ” ปราชญ์นิติเดชสุภา ผู้เป็นทัพน้าของสถานีอนามัยคลองหินปูน กล่าวถึงการทำงานอย่างไรรอบสละดั่งกับชาวบ้านและกับองค์การบริหารส่วนตำบล

“ผมสนใจงานของอาจารย์หมอโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ อาจารย์ลือชัย ศรีเงินยวง ผมเรียนรู้และครุพักลักจำจากงานของท่าน ท่านมีวิธีการทำงานแบบนักมนุษยวิทยา กล่าวคือมีการทำงานแบบสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ซึ่งผมว่ามันจำเป็นมากนะสำหรับคนทำงานในพื้นที่เช่นหมออนามัย หากเราตั้งหน้ารอชาวบ้านอยู่ที่อนามัย ไม่ออกไปเรียนรู้ ไม่ออกไปรับรู้ ไปเห็นวิถีชีวิตของพวกเขา เราก็ต้องตั้งรับการรักษากันไม่รู้จบหรอกอะ

ตอนทำงานใหม่ๆ ผมเองเริ่มจากข้อสังเกตและข้อสงสัยว่าทำไมเรารักษาชาวบ้านแล้ว เขาออกไปก็มาอีก เวียนเข้าเวียนออกอยู่อย่างนั้น ซึ่งผมก็พบว่าถ้าเป็นอย่างนี้มันก็ไม่ใช่ว่าการรักษาที่แท้จริง ฉะนั้นผมก็เริ่มเลยอะ ลงไปลุย ไปดู ไปเห็น

ปราชญ์นิติ เดชสุภา

ไปร่วมคลุกคลีกับเขา ไปทำแผนที่เดินดิน ไปรู้วิถีชีวิตของเขา เขากินอะไร มีทุกข์เรื่องอะไร เครียดเรื่องอะไร มีความเชื่อ มีวิธี เยียวยาตัวเองอย่างไรบ้าง สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจชาวบ้าน มากขึ้น และสามารถช่วยบริการด้านสุขภาพให้พวกเขาได้ตรงจุด มากขึ้นครับ...”

หากใครมีโอกาสได้พบเจอพูดคุย จะเห็นได้ชัดว่าปราชญ์ เป็นนักสาธารณสุขหนุ่มที่ไฟแรง แว่วกระตือรือร้นที่ฉายฉาน ออกมาจากดวงตาของเขาอาจปลุกพลังในการทำงานให้ผู้ร่วม สันทนาอย่างไม่รู้ตัว

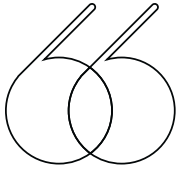
“ในส่วนของการถ่ายโอนนั้นผมสนับสนุนแนวทางนี้มา

ตั้งแต่ได้ยินแรกๆ แต่กระนั้นคนอย่างผมไม่ได้เชื่ออะไรง่ายๆ ก่อนที่จะลงมาเต็มตัว สิ่งที่ผมต้องทำคือการหาข้อมูลอย่างรอบด้าน ผมมาวิเคราะห์ด้วยตัวเองว่ามันดีหรือแย่กว่าเดิมอย่างไร อ่านๆ ค้นๆ ถามๆ เขาไปทั่ว หาข้อมูลจากทั้งสองฝั่งเลยอะ ทั้งฝั่งสาธารณสุขและฝั่งมหาดไทย จนมั่นใจว่ามันดีและไม่มีอะไรเสียหายจริงๆ แล้วผมจึงลงมาเล่นด้วย เชื่อไหมอะว่าผมเป็นคนสุดท้ายของที่นี่นะอะที่ตัดสินใจมา...”พูดจบก็หัวเราะรำประสาหนุ่มอารมณ์ดี

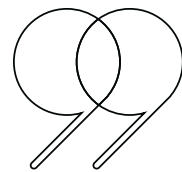
วงสนทนาถูกคันจิ้งหระด้วยน้ำเย็นๆ ที่ทำให้ผู้มาเยือนทั้งคลายกระหายและคลายร้อนร่วม กระนั้นอากาศยามเย็นเข้าหน้าร้อนของอำเภอเขาฉกรรจ์ช่างอ่าวได้สาหัสสากรรจ์จริงๆ

ปราชญ์เล่าว่าตั้งแต่มีการถ่ายโอน เขาได้ทำงานหลายอย่างที่ตรงกับใจมากขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นงานในเชิงการแพทย์และสาธารณสุขอย่างเดียว ทว่ายังสามารถร่วมมือกับ อบต. ทำกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อชาวบ้าน อีกทั้งฝ่ายชาวบ้านเองก็รู้มากกว่า และรู้แล้วว่าการดูแลสุขภาพนั้น สร้างจำเป็นกว่าซ่อม และคำว่า “สุขภาพะ” มีความหมายกว้างไกลกว่า “สุขภาพ” ตอนนี้การรณรงค์กิจกรรมต่างๆ จึงมีตั้งแต่สำหรับเด็กแรกเกิดไปจนกระทั่งถึงคนชรา

“ผมว่าสิ่งที่ช่วยเอื้อหนุนให้การถ่ายโอนของที่นี่เป็นไปได้ง่ายขึ้นอีกอย่างหนึ่งคือ กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล เพราะเราสามารถนำเงินจากกองทุนฯ นี้ มาทำงานหลายๆ เรื่องเลยอะ

ผมกับเพื่อนๆ น้องๆ ในอนามัย
กับพี่ๆ น้องๆ ใน อบต. ก็ทำงานกันง่ายขึ้น
ไม่มีใครเป็นเจ้านายใคร ไม่มีใครเป็น
ผู้บังคับบัญชาหรืออยู่ใต้บังคับบัญชา
หากทว่าเรามีแต่ความเป็นเพื่อนกัน
เพื่อนร่วมอุดมการณ์ในการที่จะปรับปรุง
พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ชาวบ้าน

หรือแม้แต่กระทั่งช่วงแรกที่มีการเบิกจ่ายจากต้นสังกัด คือมหาตไทยยังขลุกขลัก อบต. ก็แก้ปัญหาโดยเอาเงินจาก กองทุนฯ มาบริหารจัดการก่อน ซึ่งก็ไม่ได้เป็นการกระทำที่ผิดกฎ แต่อย่างใด เพราะเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานคือ เนื้อเดียวกันอยู่แล้ว คือการบริการทางสุขภาพ การสร้างเสริม สุขภาพให้กับคนในชุมชน”

คุยกันที่อนามัยได้ไม่เท่าไร ปราชญ์ก็ชักชวนให้ผู้มา เยือนไปเยี่ยมชมและสังเกตการณ์การทำงานที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองหินปูน เมื่อเข้าไปถึงชั้นล่างของอาคารอันโอโถง ทางซ้ายมือใกล้ๆ ประตูทางเข้าก็จะเห็นห้องทำงานสำหรับการ ทำงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล

ซึ่งปราชญ์บอกว่าบ่อยครั้งที่เขาก็มักจะเคลื่อนตัวมานั่ง ทำงานที่นี่ โดยเฉพาะเวลาที่ต้องเตรียมกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ ร่วมกับ อบต.

“การทำงานกับ อบต. ย่างมากอะ ไม่ยากเลย บางทีอาจจะ กลัวว่าเมื่อถ่ายโอนแล้ว อบต. จะเข้ามาล้วงลูก จะเข้ามาวางก้าม กับอนามัย แต่สำหรับที่นี่ไม่เป็นเช่นนั้นเลยอะ อบต. ให้เกียรติ เรามาก เขามีความเคารพเราในแง่ที่ว่าเขาเชื่อถือว่าเป็น ฝ่ายวิชาการสาธารณสุข เขาเชื่อว่าไม่มีใครรู้เรื่องการรักษาดูแล สุขภาพอนามัยของประชาชนได้ดีเท่าเรา ความเป็นระบบระเบียบ ในการทำงานด้านนี้เขาเชื่อถือเรามาก เขาเอ่ยปากเสมอว่าขอให้ มืออาชีพ อันหมายถึงอนามัยทำ และขอให้ค่อยๆ แนะนำให้เขาได้ เรียนรู้ด้วย ซึ่งเมื่อเป็นอย่างนี้ผมกับเพื่อนๆ กับน้องๆ ในอนามัย

กับพี่ๆ น้องๆ ใน อบต. ก็ทำงานกันง่ายขึ้นมาก ไม่มีใครเป็นเจ้านายใคร ไม่มีใครเป็นผู้บังคับบัญชาหรืออยู่ใต้บังคับบัญชา ทว่าเรามีแต่ความเป็นเพื่อนกันนะฮะ เพื่อนร่วมอุดมการณ์ในการจะปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ชาวบ้าน

จากที่ถ่ายโอนมาห้าปีกว่าเนี่ย สิ่ง que แสดงให้เห็นชัดเจนว่าการถ่ายโอนประสบความสำเร็จ สำหรับผมที่ชัดๆ มีสองเรื่อง คือ เรื่องแรกบุคลากรทั้งทาง อบต. และทางอนามัยก้าวหน้าขึ้น อย่างทางอนามัยนี่ชัดฮะ ง่ายๆ การเลื่อน การปรับตำแหน่งอะไรก็ง่ายขึ้นนะฮะ

สองคือเรื่องอาคารสถานที่ อบต. เขามีงบประมาณที่สามารถอุดหนุนให้เราปรับปรุงคุณภาพอนามัย สนับสนุนเรื่องการเพิ่มศักยภาพของการดูแลรักษา ทั้งเงิน งาน ของสามารถอนุมัติได้ หากมีเหตุผลที่ชัดเจนชี้แจงท่านนายกฯ ท่านเป็นนักเลงฮะ (หัวเราะ) นักเลงในที่นี้มีความหมายดีนะฮะ หมายถึงคำไหนคำนั้นและจริงจิง เอาจริง จจริงใจที่จะทำงานจริงๆ ผมก็ลุยงานได้สนุกขึ้นสิฮะคราวนี้”

พูดจบปราชญ์ก็หัวเราะร่าและขอตัวไปพักผ่อนพักผ่อนเพื่อนพ้องใน อบต. ต่ออย่างสนุกสนาน

3. คนจริง หัวใจจริง

ออกมาจากห้องทำงานของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบลไม่นานนัก ปราชญ์ก็ชวนผู้มาเยือนไปพูดคุยสนทนา

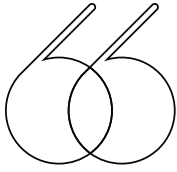
ชาย โต๊ะสิงห์

กับท่านนายก อบต.คลองหินปูน ซึ่งเพิ่งกลับเข้ามาจากการออกไปลงพื้นที่

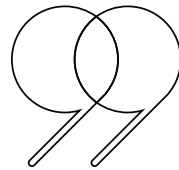
“ผมเป็นนักเลงไปแล้วหรือนะ” พุดจบ ชาย โต๊ะสิงห์ นายก อบต.คลองหินปูน ก็หัวเราะลั่นเมื่อผู้มาเยือนเล่าให้ฟังว่า ปราชญ์ได้เปรียบเทียบว่าเขาเป็น “นักเลง”

“เอออะ เป็นนักเลงก็ได้ แต่ไม่ใช่นักเลงหัวไม้ที่ไหนนะ ผมเลือกเป็นคนใจนักเลงดีกว่า เพราะผมคิดว่าการปกครองคนในต่างจังหวัดนี้ต้องถึงลูกถึงคน

ถึงลูกถึงคนในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า จะต้องไปปราบ

ผมเป็นนักเลงก็ได้
แต่ไม่ใช่นักเลงหัวไม้ที่ไหนนะ
ผมเลือกเป็นคนใจนักเลงดีกว่า
เพราะผมคิดว่าการปกครองคน
ในต่างจังหวัดนี้ต้องถึงลูกถึงคน
ถึงลูกถึงคนในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า
จะต้องไปปราบ ไปชู่หรืออะไรนะฮะ
แต่หมายความว่าเราต้องจริงจังกับเขา

ชาญ โต๊ะสิงห์
นายกอบต.คลองหินปูน
จ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว

ไปขู่หรืออะไรนะฮะ แต่หมายความว่าเราต้องจริงจังกับเขา ฉะนั้น
อย่างเรื่องการถ่ายโอนหนี้ เราต้องให้ความจริงจังกับเจ้าหน้าที่
อนามัย ว่าเราเชิญเขามาร่วมห้วมท้ายกับเรา เราจะดูแลเขา
อย่างดี ไม่ให้เขาต้องเสียสิทธิประโยชน์อื่นๆ ที่เขาพึงมีพึงได้ และ
ต้องทำความเข้าใจว่าเราไม่ได้ไปหา “ลูกน้อง” เพิ่มนะฮะ

การนำอนามัยมาสังกัด อบต. ไม่ใช่การหาลูกน้องเพิ่ม
ผมย៉ออย่างนี้หะ แต่เป็นการผนึกกำลังกันให้บริการสาธารณสุข
ที่ดีต่อประชาชนมาทำให้เต็มที่ มาช่วยกัน อนามัยเขาเก่งด้าน
สาธารณสุขเราก็เปิดโอกาสให้เขาคิด เปิดโอกาสให้เขาทำเต็มที่
ส่วนเราก็ช่วยเรื่องงบประมาณ เรื่องคน เรื่องสิ่งของอะไรไป

ผมไม่หวังอะไรมากนักนะฮะ หวังแค่เวลาที่พี่น้องใน
คลองหินปูนเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่ต้องเสียค่ารถ ค่ารา ค่าหยุกค่ายา
เพื่อที่จะถ่อไปถึงโรงพยาบาลประจำอำเภอ ประจำจังหวัด ผม
หวังเพียงทุกอย่างมีครบวงจรที่นี้ มีหมอ มีหมอพื้น มีเภสัชกร มี
พยาบาล มีทุกๆ บุคลากรพร้อมอยู่ในพื้นที่ของเรา เท่านั้นละฮะที่
ผมหวัง

และผมคิดว่าต่อไปในอนาคตเราจะต้องผลักดันสิ่งที่เรา
หวังนี้ออกมาให้ได้จริงๆ ผมก็ใช้หลักบริหารงานแบบบ้านๆ นะ
มีอะไรว่ากันตรงๆ คอยกันตรงๆ มาคุยกับผมตัวต่อตัวก็ได้หาก
ไม่สะดวกในวงประชุม ผมอยากให้คนทำงานมีความไว้วางใจ
กันก่อน ถ้าปราศจากสิ่งนี้แล้วก็ยากที่จะดำเนินการเรื่องใดๆ
สำเร็จฮะ”

คนจริงหัวใจนักเลงกล่าวทิ้งท้ายไว้ด้วยเสียงดังฟังชัด
อย่างนี้

อบต. พระเพลิง

4. ชายคาเดียวกัน

ถือเป็นความเขลาจากการตีขลุมไปเองของผู้มาเยือน ด้วยเข้าใจไปว่าภาพที่เห็นผู้คนคลาคล่ำในบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลพระเพลิง อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว นั้นด้วยเป็นวาระของงานเทศกาลอะไรสักอย่าง

หรืออีกทางอาจมีการหาเสียงของนักการเมืองตามมาคาดคิดที่ติดมานานว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับนักการเมืองคือการต่อรองซื้อขายเสียงและผลประโยชน์

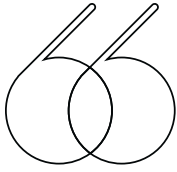
เป็นการคิดที่เข้าใจผิดอย่างสิ้นเชิง และเป็นมายาคติที่น่าจะลบล้างไปจากทัศนคติเสียที เพราะการที่คนมาคลาคล่ำกันในยามตะวันคล้อยบ่ายเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากพ่อแม่ผู้ปกครองมารอรับลูกหลานอันรออยู่ในศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับ อบต. และเป็นหนึ่งในสวัสดิการที่ อบต. ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

ส่วนเจ้าหน้าที่ข้าราชการหน่วยงานต่างๆ ที่แวะเวียนขับรถมาที่นี่เพราะแต่ละวันพวกเขามีงานต้อง “ตาม” และ “สานต่อ” บ้างก็มาเพื่อรอเอกสาร บ้างก็มาเพื่อหารือ บ้างก็มาเพื่อแลกเปลี่ยนพูดคุยเรื่องการทำงาน

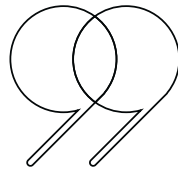
ใช่ พื้นที่เพียงไม่กี่ไร่ของ อบต. แห่งนี้ อาจมีความหมายและมีค่ากว่าศูนย์ประชุมอันใหญ่โต หรือโรงแรมหรูๆ ในเมืองกรุงที่เน้นแต่การค้าๆ ขายๆ หรือการนำเสนอผลงานอันวาววอนอยู่กับที่ ทว่าสาระในการปะทะพูดคุยหรือประชุมกันแทบจะหาไม่ได้

“อย่างนี้แหละครับ พอดคล้อยบ่ายที่นี่ก็จะมีคนพลุกพล่านหน่อย นอกจากบรรดาผู้ปกครองที่มารอรับลูกหลานที่ศูนย์เด็กเล็กแล้ว เราก็จะมีการพบปะพูดคุยกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่การปกครองของ อบต. ลำพระเพลิง แห่งนี้ครับ” กิตติ ปีกครีก นายก อบต. พระเพลิง เล่าเพื่อคลายความไขว้เขวของผู้มาเยือน

“เราทำงานกันอย่างนี้มานานแล้วครับ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะไม่เป็นทางการนี่ดีนะผมว่า เพราะบางทีการนัดอะไรเป็นทางการเอาจริงเอาจัง ซึ่งขังมันทำให้

ถึงแม้ในบางเรื่องจะเป็นภาระ
ที่เพิ่มขึ้นก็ยินดีทำ
เพราะเรามีเป้าหมายคือ
ประโยชน์ของชาวบ้านเป็นหลัก

กิตติ ปักครีก

นายกอบต.พระเพลิง

ต.พระเพลิง อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว

กิตติ ปัทกริก

เราไม่ได้ขอเท็จจริง จะได้แต่ใบรายการ จะได้แต่เอกสาร แต่การนัดคุยกันแบบนี้เราได้รับรู้ข้อมูลมากกว่านั้น ได้ทราบทุกซอกซี้ด ได้ทราบข่าวกอสสิปประจำหมู่บ้าน” นายกฯ หัวเราะเมื่อเห็นผู้มาเยือนเลิกคิ้วด้วยความสงสัยว่า ข่าวกอสสิปประจำหมู่บ้านจำเป็นสำหรับการบริหารงานของ อบต. ด้วยหรืออย่างไร

“(หัวเราะ) อ้าว จำเป็นนะครับ มันทำให้เรารู้ว่าใครทำงานอย่างไร บางทีชาวบ้านเขาเอาข้อมูล ข้อเท็จจริงมาให้ฟังผ่านการนินทา เจ้าหน้าที่คนนั้นทำงานอย่างนี้ เจ้าหน้าที่คนนั้นทำงานอย่างโน้น ใครทำจริงไม่ทำจริงอย่างไรนี้เรารู้ได้ก็จากวงนินทา

เท่านั้นนะครับ” กล่าวจบหัวเราะร่วนตาหยี

“ส่วนเรื่องการถ่ายโอนนั้น ผมทราบเรื่องก็รีบทำเลย เพราะสนใจ ผมเป็นคนสนใจเรื่องการกระจายอำนาจมากอยู่แล้ว เมื่อทราบข่าวก็ศึกษาหาความรู้เพิ่ม คั่นคว้า สอบถามจากคนที่เรารู้จัก จากการเรียนรู้ดูงาน ซึ่งผมชอบมากเลยนะการอบรม การไปดูงาน นายกฯ บางคนอาจเบื่อ แต่ผมชอบมากเพราะผมว่าได้ความรู้ดี เมื่อได้ออกไปดู ไปศึกษาแล้วก็พบว่านี่เป็นนโยบายที่ดีมาก ไม่ได้มองว่าเป็นการรับภาระที่เพิ่มขึ้น และถึงแม้ในบางเรื่องจะเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นก็ยินดีทำเพราะเรามีเป้าหมายคือประโยชน์ของชาวบ้านเป็นหลัก ฉะนั้น ผมไม่เห็นโทษอันใดของการถ่ายโอนเลย ถ้าจะมีโทษผมก็ว่าโทษที่อ่อนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ทำให้หลาย ๆ พื้นที่มีข้อมูลในการตัดสินใจช้า

และที่สำคัญคือน่าจะออกคู่มือมาให้ชัดเจนว่ามีระเบียบอะไรอย่างไร ไม่ใช่ปล่อยให้เรากล้าทางกันไปเอง คนมาอยู่ชายคาเดียวกันนะครับ ควรจะมีกฎมีกรอบอะไรไว้ให้หน่อย เพื่อที่จะไม่มีปัญหาตามมาภายหลัง เห็นไหมฮะ คนจะแต่งงานกันยังต้องไปจดทะเบียนเพื่อให้มีกฎหมายบางตัวรับรองสิทธิเสรีภาพของกันและกันเลย ฉะนั้นการมีอะไรรองรับที่ชัดเจน ผมว่าน่าจะช่วยให้หลายพื้นที่ที่ยังลังเลอยู่ ในขณะนี้สามารถตัดสินใจได้ไวขึ้น”

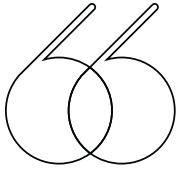
อมร นิยมสิทธิ์

๕. トラบชั่วชีวิต

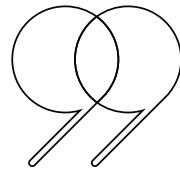
เธอเล่าว่าเธอเห็นชีวิตของคนบางคนในชุมชนตั้งแต่ยัง
แก่ผ้ามาให้เธอฉีดวัคซีน จนวันนี้มีลูกหลานกระจองอแงแล้ว

เปล่า อมร นิยมสิทธิ์ พยาบาลวิชาชีพ แห่งสถานีนามัย
นาคันหัก ไม่ได้สูงวัยอย่างที่ใครกำลังคิด เธอยังคงดูสดใส มี
รอยยิ้มสดชื่น

และการที่เธอเห็นชีวิตคนบางคนมาตั้งแต่แรกเกิด
ไปจนให้กำเนิดลูกหลานนั้น เป็นเพราะเธอทำงานอยู่ที่นี้มานาน
ถึง 24 ปีแล้ว

พอมาแล้วก็พบว่าทุกอย่างไม่เปลี่ยนแปลง
ตราบใดที่เรายังทำงาน
รับใช้เขา (ชาวบ้าน) ได้ดังเดิม
ตอนนี้เรียกว่าดีกว่าเดิมด้วยซ้ำ
เพราะว่ามันตอบสนองความต้องการ
ของเขาได้มากขึ้น

จهر นิยมลิตธี

พยาบาลวิชาชีพสถานีนานาณาคันคัก

ต.พระเพลลลจ จ.ว้จน้ำเย้น จ.สระแถ้ว

“ไม่ใช่เฉพาะชาวบ้านเท่านั้น กับท่านนายก อบต. คนปัจจุบัน เราก็รู้จักมักคุ้นกันมาตั้งแต่ท่านยังไม่เป็นนายก เห็นพัฒนาการในชีวิตท่านมาตลอด ได้เห็นความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของท่าน ตั้งแต่วุฒิการศึกษาไม่สูงมากจนกระทั่งปัจจุบันท่านเรียนจนจบปริญญาโท ไม่ได้มากล่าวชมกันตรงนี้นะ แต่พี่คิดว่าท่านเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนมากกว่าการเน้นการพัฒนาสร้างสิ่งปลูกสร้าง เช่นพวก ถนนหนทาง” กล่าวเสร็จพี่อมรก็ยิ้มหวาน ภายนอกเธอดูเป็นคน นิ่มนวล อ่อนหวาน หากน้องๆ ที่ร่วมทำงานด้วยกันที่นี่ แอบกระซิบบอกว่าเธอขยัน อึด อดทน ต่อการทำงานยากๆ ได้อย่าง น่าทึ่ง

“เรียกได้ว่าการถ่ายโอนที่นี่แทบไม่มีปัญหาอะไรเลย มันสิ้นไหล แทบไม่มีรอยสะดุด หลายๆ เรื่องที่บุคลากรทาง สาธารณสุขกังวลอันเกี่ยวกับการเลื่อนขั้น การปรับตำแหน่ง สิทธิสวัสดิการต่างๆ จะสูญหายไป แต่สำหรับที่นี่ หรือยก ตัวอย่างจากตัวพี่โดยตรงก็ได้ พี่ไม่ได้รับผลกระทบเลย อย่างพี่ ปรับจากพยาบาลวิชาชีพ 6 เป็นพยาบาลวิชาชีพ 7 ก็เร็วกว่า ตอนที่อยู่สังกัดเดิมเสียอีก อาจจะมีจุดสะดุดนิดหน่อยตรงเรื่อง สิทธิสวัสดิการในการรักษาพยาบาล ที่เมื่อก่อนเราไม่ต้องจ่ายเงินไปก่อน แคสแกนนิ้วมือก็เสร็จแล้ว แต่ตอนนี้ต้องจ่ายเงินไป ก่อนแล้วมาเบิกคืนทีหลัง แต่ด้วยประสิทธิภาพของการบริหาร การเงินของ อบต. ที่นี่ ก็ไม่ได้เบิกจ่ายช้าอะไร เบิกเร็วมากคะ น้องการเงินที่นี่น่ารักมาก (ลากเสียงยาว) คอยช่วยเหลือ คอย

อำนวยความสะดวกให้เราทุกอย่าง

ตอนถ่ายโอนใหม่ ๆ ก็มีปัญหาเรื่องใบสำคัญในการเบิกจ่าย เรื่องระเบียบงาน เราเคยทำมาอีกแบบหนึ่ง พอเข้า อบต. อีกแบบหนึ่ง มีใบฎีกา มีอะไรต่าง ๆ ที่เราไม่ชิน น้องเขาก็ถ่ายแบบเอกสารมาให้ดูถึงที่เลย เรียกได้ว่าบุคลากร อบต. น่ารักทุกคนเลย ไม่ได้แบ่งแยกว่าเราเป็นอนามัย แต่เราทำงานกันแบบว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของเขา เขาเป็นส่วนหนึ่งของเรา บางครั้งเขางานไม่ยุ่งมาก ประวัติคนไข้เขายังมาช่วยทำให้เลย (หัวเราะสดชื่น)

ยอมรับนะว่าตอนถ่ายโอนแรก ๆ พี่ใจหายเหมือนกัน เพราะเรารู้สึกเราทำงานกระทรวงสาธารณสุขมาครึ่งชีวิต เราเป็นคนสาธารณสุข แล้วการเป็นคนสาธารณสุขเนี่ยมันน่าภาคภูมิใจ ชาวบ้านเรียกหมอ ให้การเคารพนับถือ วันหนึ่งย้ายมาอยู่อีกสังกัดหนึ่งจะเป็นอย่างไร แต่พอมาแล้วก็พบว่าทุกอย่างไม่เปลี่ยนแปลง ตราบใดที่เรายังทำงานรับใช้เขาได้ดังเดิม ตอนนี้เรียกว่าดีกว่าเดิมด้วยซ้ำ เพราะว่ามันตอบสนองความต้องการของเขาได้มากขึ้น เห็นชัด ๆ คือเรื่องสถานที่ เรื่องการปรับปรุงทัศนียภาพ การปรับปรุงสถานอนามัยด้วยงบประมาณของ อบต.

รู้ไหม อนามัยที่นี่เหมือนเซเว่นเลย เราอาจจะมีเจ้าหน้าที่ไม่มากก็จริง แต่เราไม่เคยปิดสถานอนามัยเลย ใครมาเดือดร้อนเจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไรเรียกได้ 24 ชั่วโมงแล้วยังปัจจุบันพอผนวกกับ อบต. เรายังมีระบบฉุกเฉินส่งต่อที่ดี ทาง อบต. ซึ่งท่านนายกฯ บริจาครถไว้สำหรับส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน 2 คันเลย

เรียกได้ว่าพี่เห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นมากต่อการให้บริการประชาชน
นะคะ คิดว่าถ้าไม่มีอะไร พี่คงอยู่ที่นี้ไปตราบนานชีวิตการทำงาน
จนเกษียณอายุเลยละค่ะ...”

.....

ขับรถออกมาจากนาคันหัก สองข้างทางมีเพียงไร่อ้อย
และไร่มันสำปะหลัง ลมไม่ไหวติง เปลวแดดเด่นระริกอยู่ในเงื้อม
ของอากาศ จู่ๆ ก็เกิดลมพายุหมุนเล็กๆ ชาวไร่สองสามคนที่
ออกมาทำงานกลางแดดส่งเสียงตะโกนให้เด็กๆ ที่นั่งเล่นอยู่กลาง
ไร่ ไปหลบลมพายุ

พายุหมุนตัวหอบเอาละอองธุลีจากเถาถ่าน อันเกิดจาก
การเผาซังอ้อยและซังข้าวโพดม้วนรวมกันไปลอยคว้างอยู่กลาง
อากาศ

คนเดินทางหยุดพักรถเพราะไม่อยากขับฝ่าพายุ หันกลับ
ไปมองทางที่ผ่านมาข้างหลัง สถานีอนามัยนาคันหักเรือนกลางอยู่
กลางระริกแดด

ให้เพียงนึกแปลกใจกับตัวเองว่าเหตุใดท่ามกลาง
อากาศร้อนอ้าว ใจในตอนที่เราเข้าไปข้างในสถานที่แห่งนั้น
กลับจำเย็น

ภาพกิจกรรมร่วมกับชุมชนนันทนัท

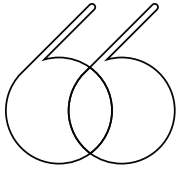

Facebook

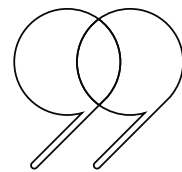
ชมรมหมอจอนามัย

ถ่ายโอนแห่งประเทศไทย

ฉันมีประโยชน์มากในแง่ที่ว่าใครมีปัญหา
มีเรื่องอะไรที่ไม่รู้ไม่ทราบก็เอามาปรึกษากัน
บางที่ถ้าไม่ได้คำตอบ ผมก็จะดึงลิงก์
จากที่อื่นมาให้ บางทีไปเชิญผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ
มาตอบ ทั้งผู้รู้จากฝ่ายสาธารณสุข
และฝ่ายมหาดไทย
ก็ได้ประโยชน์มหาศาลเลย

ว่ากันว่า การก่อเกิดขึ้นของเฟซบุ๊ก ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อสังคมและวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติ

ใช่เพียงแต่ส่องถ่าย เผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูลเพียงเท่านั้น แต่ในหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศในตะวันออกกลาง เฟซบุ๊กได้ส่งผลกระทบสะท้อนต่อหน้าประวัติศาสตร์การเมือง (2007- 2011) อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

นอกจากในประเด็นใหญ่ๆ แล้ว เฟซบุ๊กยังเปลี่ยนวิถีชีวิต ปฏิสัมพันธ์และสร้างพื้นที่สาธารณะ รวมถึงที่รื้อฐานให้กับผู้คนอย่างมหาศาล

สถิติของผู้ใช้เฟซบุ๊กอย่างเป็นทางการจากเว็บไซต์ facebook.com/advertising (นับเฉพาะผู้ใช้ที่ระบุว่าตัวเองอยู่ใน

ประเทศไทย) ระบุว่า ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2552 มีผู้สมัครใช้บริการ 1,600,000 ชื่อ ในอีกหนึ่งเดือนต่อมาคือวันที่ 31 ธันวาคม 2552 มี 1,963,560 ชื่อ พอถึงวันที่ 20 กรกฎาคม ปีเดียวกัน ตัวเลขของผู้สมัครเฟซบุ๊กของประเทศไทยสูงถึง 4,216,680 ชื่อ กระทั่ง ณ วันที่ 13 มกราคม 2554 หรืออีกประมาณเพียงหกเดือน ตัวเลขผู้ใช้เฟซบุ๊กก็พุ่งขึ้นไปอยู่ที่ 7,387,960 ชื่อ

ปรากฏการณ์นี้ย่อมไม่ธรรมดา นิค เบอร์เซอร์ บล็อกเกอร์ และผู้สนใจศึกษาปรากฏการณ์เกี่ยวกับเว็บไซต์เฟซบุ๊ก ชาวอังกฤษ ทำการจัดอันดับ 30 ประเทศ ที่มีผู้ใช้บริการเว็บไซต์ เฟซบุ๊กมากที่สุดในโลก ผลปรากฏว่าประชากรของประเทศใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย มีอัตราการสมัครเป็นสมาชิกของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ แห่งนี้ที่เติบโตขึ้นอย่างก้าวกระโดด

โดยมีสมาชิกเฟซบุ๊กมากเป็นอันดับที่ 21 ของโลก จำนวน ผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นถึงราว 240% ในปี 2553 หรือเพิ่มสูงขึ้นเกือบ 4,000% ในช่วงเวลาสองปีที่ผ่านมา

จนถือเป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตของจำนวน สมาชิกเฟซบุ๊กสูงที่สุดเป็นอันดับ 2 ของโลกในรอบปีที่ผ่านมา รองจากบราซิลประเทศเดียว (มติชนออนไลน์ 8 มกราคม 2554)

แม้จะไม่ใช่ข่าวดูๆ ว่าในเดือน พ.ค. 2555 ได้มีเฟซบุ๊ก กลุ่มหนึ่งปรากฏตัวขึ้น คือเฟซบุ๊กที่มีชื่อ “ชมรมหมอนามัย ถ่ายโอนแห่งประเทศไทย” แต่การก่อตัวขึ้นของกลุ่มนี้กลับมี นัยสำคัญยิ่งต่องานกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ผ่านการถ่ายโอน

หน้าเพจของกลุ่ม

สถานีนอามัยไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สมาชิกในกลุ่มเฟซบุ๊กนี้ ส่วนใหญ่ล้วนเป็นบุคลากรทางสาธารณสุขหรือเรียกกันง่ายๆ ว่า “หมอนามัย” ที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างพากันมาแวะเวียนแลกเปลี่ยนข่าวสาร ทุกข์สุข รวมไปถึงการส่งมอบถ้อยคำหรือเพลงให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างไม่ขาดสาย

“ผมเป็นคนตั้งมันขึ้นมาเองแหละฮะ (หัวเราะอย่างอารมณ์ดี)” ปราชญ์นิติ เดชสุภา พยาบาลวิชาชีพแห่งสถานีนอามัยคลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว เล่ากลั้วหัวเราะ

“มันเกิดจากความอึดอัดนะฮะ เพราะผมมีความคิดว่าเรา

3 มกราคม 2013

in ชมรมหมอนามย้อถ่ายโอนแห่งประเทศไทย (Photos) - Updated about 4 months ago

เที่ยวปีใหม่ 2013 กับการออกกล้องใหม่

ภาพกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกนำมาแบ่งปัน

ประชุมๆ กัน หลายหน ประชุมเสร็จแล้วก็ต่างคนต่างไป ไม่มี
การสื่อสารกันเลย

ดังนั้น ผมจึงมองหาอะไรที่เป็นช่องทางไว้ให้พวกเราได้
สื่อสารกัน ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จึงพบว่าเฟซบุ๊ก
นี่แหละง่ายสุด ประหยัดสุด และทรงประสิทธิภาพสุด เมื่อตั้งมา
แล้วก็ดึงเพื่อน ๆ มาเข้ากลุ่ม ซึ่งต่างให้การตอบรับมากันอย่าง
คึกคัก ที่สำคัญมันมีประโยชน์มากในแง่ที่ว่าใครมีปัญหา มีเรื่อง
อะไรที่ไม่รู้ไม่ทราบก็เอามาปรึกษากัน บางทีถ้าไม่ได้คำตอบผม
ก็จะดึงลิงก์จากที่อื่นมาให้ บางทีไปเชิญผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ มาตอบ
ทั้งผู้รู้จากฝ่ายสาธารณสุขและฝ่ายมหาดไทย

ก็ได้ประโยชน์มหาศาลเลยอะ อย่างน้อยที่สุดพวกเรา
ก็ได้รวมกลุ่มกันส่งเสียง เสียงเบาๆ ก็ดังขึ้น ที่สำคัญเราได้ช่วย
แก้ปัญหาบางอย่างอย่างเป็นรูปธรรม อย่างน้อยๆ ที่เพิ่งถ่ายโอน
มาใหม่ไม่รู้เรื่องสิทธิการเงิน การเบิกจ่าย ก็สามารถนำมาปรึกษา
ในเฟซบุ๊กได้ ก็มีคนให้คำแนะนำกันไป

ตอนนี้ไม่ใช่มีผมคนเดียวแล้วที่ช่วยๆ กันทำ มีเพื่อน
พ้องน้องพี่อีกมากมายที่เข้ามาให้ความรู้หรือหาหรือกันสม่าเสมอ
ไม่ว่าจะเป็นพี่โสภณ (สถานีอนามัยบ้านม่วง จ.ราชบุรี) พี่เอนก
(สถานีอนามัยวังแขม จ.กำแพงเพชร) พี่ประสงค์ (สถานีอนามัย
นาพุ จ.อุดรธานี) และอีกหลายๆ ท่าน ต่างแวะเวียนกันมาให้
ข้อมูล ตอบคำถาม หรือตั้งคำถามอย่างสม่าเสมอ บางทีเสียงที่
เคยแผ่วเบาของเราก็ดังขึ้นมาบ้าง แรงที่อ่อนก็แข็งขึ้นมาเพราะ
เฟซบุ๊กเนี่ยละอะ” กล่าวจบหนุ่มอารมณ์ดีก็หัวเราะร่วนตามเคย

บางทีพื้นที่เล็กๆ การเริ่มต้นเล็กๆ จากข้อมูล ทั้งที่เป็น
ทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งหมดทั้งมวลที่สื่อสารไหลเวียนอยู่
ในเฟซบุ๊กนาม “ชมรมหมออนามัยถ่ายโอนแห่งประเทศไทย” นี้

อาจนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลของ
ผู้บุกเบิกเส้นทางซึ่งเป็นสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์แห่งนี้

และบางทีพื้นที่เล็กๆ แห่งนี้อาจสร้างความเปลี่ยนแปลง
“ใหญ่ๆ” ให้กับกระบวนการถ่ายโอนสถานีอนามัย

และบางทีพื้นที่เล็กๆ แห่งนี้อาจส่งพลังที่ส่งผล
สะท้อนจนสั่นไหวไปทั้งประเทศก็ได้

ใครจักกล้าสบประมาท...

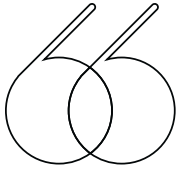

นพ. พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข

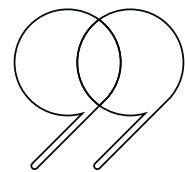
คนทางทาง

บทสัมภาษณ์ นพ.พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
(สวรส.)

เป็นที่ตระหนักรู้กันอย่างชัดเจนว่า
การกระจายอำนาจนั้นต้องเกิดขึ้น
ในทุกองคาพยพของสังคม จึงจะทำให้สิทธิ
และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชน
มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
เพราะต้องไม่ลืมว่าคน เงิน งาน สิ่งของเหล่านั้น
ก็มาจากภาษีของพวกเขาค่ะ ฉะนั้น จึงเป็น
เหตุสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายโอน
สิ่งเหล่านี้ไปสู่มือของพวกเขาเอง

“การกระจายอำนาจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและในสังคมไทยยุคปัจจุบัน”
นพ.พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กล่าวอย่างชัดเจนเมื่อถูกถามถึงเหตุเจ็อนสำคัญที่ต้องมีการถ่ายโอนสถานีนอนมัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและสถานบริการสาธารณสุข จากสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คุณหมอเกริ่นนำด้วยน้ำเสียงหนักแน่น จากนั้นจึงอธิบายต่อด้วยน้ำเสียงสุขุมว่า

“เป็นที่ตระหนักกันอย่างชัดเจนว่าการกระจายอำนาจนั้นต้องเกิดขึ้นในทุกองคาพยพของสังคม จึงจะทำให้สิทธิโอกาสใน

การเข้าถึงทรัพยากรของประชาชน มีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน
ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนไหนของประเทศ

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายๆ ถิ่นที่มีความพร้อมในแทบทุกด้าน โดยเฉพาะทรัพยากรที่เราเรียกขานกันง่ายๆ ว่า คน เงิน งาน ของ และต้องไม่ลืมว่าคน เงิน งาน ของ ก็มาจากภาษีของพวกเขาทิ้งั้น ฉะนั้น จึงเป็นเหตุสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการผ่องถ่ายสิ่งเหล่านี้ไปสู่มือของพวกเขาเอง เพื่อให้การบริการสาธารณะสุขจะได้สะดวก สอดคล้องตรงกับความต้องการของคนในชุมชน

กล่าวง่ายๆ ว่า ทุกอย่างพร้อมแล้ว และถึงเวลาแล้ว ที่ผ่านมามีประชาชนในชุมชนท้องถิ่นจำนวนมากที่ขาดโอกาสได้รับความไม่เท่าเทียมในการให้บริการ ทั้งจากระยะทาง จากเครื่องมือการแพทย์ที่พวกเขาเข้าไม่ถึง

มาบัดนี้ถึงเวลาแล้ว เป็นโอกาสแล้วที่พวกเขาจะได้จัดสรรปันส่วนและมองหาหนทาง วิธีการที่ดีที่สุดในการตอบสนองการดูแลสุขภาพของเขาเอง ทั้งนี้วิธีการจัดการแต่ละถิ่นที่อาจไม่เหมือนกัน แตกต่างกันไปตามเงื่อนไข ตามบริบทของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

ซึ่งรายละเอียดในส่วนต่างๆ นี้ สวรรส. ในฐานะสถาบันการวิจัย ได้ทำงานวิจัยมาอย่างต่อเนื่องและมีข้อเสนอที่ชัดเจนเพื่อสะท้อนไปยังหน่วยงาน กระทรวง กรม กอง ที่เกี่ยวข้อง อาจเรียกได้ว่า สวรรส. ทำหน้าที่เสมือนกาวที่คอยเชื่อมรอยต่อที่มันยังไม่เรียบ ว่าตรงไหนขาดตรงไหนเกิน เราทำเสนอออกมาเป็น

งานวิจัยเรียบร้อยแล้วครับ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เราทำกาออกมาแล้ว
ขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานเขาจะหยิบกาเราไปใช้หรือไม่ครับ”
คุณหมอกล่าวจบพร้อมรอยยิ้มละมุน

ได้รับรู้ดังนี้แล้วหลายคนคงเกิดคำถาม ในเมื่อทุกอย่าง
พร้อม คนในท้องถิ่นพร้อม ทรัพยากรพร้อม พ.ร.บ.การกระจาย
อำนาจก็ประกาศออกมาตั้งแต่ปี 2542 แล้วว่ากระทรวง
สาธารณสุขต้องกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขทั้งภารกิจ
งบประมาณ บุคลากร และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

แล้วเหตุอันใด ท่ามกลาง อบต. จำนวนเกือบ 7,000 แห่ง
ทั้งประเทศ จึงมีการถ่ายโอนสถานีนามัยเกิดขึ้นเพียง 46 แห่ง
นี่เป็นประเด็นที่ทำให้หลายคนงง

“โอ...มันมีหลายปัจจัยมากครับ แต่ละถิ่นแต่ละที่ไม่
เหมือนกัน ทูทางสังคมไม่เท่ากัน เจื้อนไขแต่ละที่มีต่างเหตุต่าง
ปัจจัยกันไป บางที่ฝ่ายสาธารณสุขไม่พร้อม บางที่ฝ่ายองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่พร้อม บางที่พร้อมทั้งสองฟากแต่ขาด
งบประมาณ

แต่ทว่าประเด็นที่สำคัญคือ ผมมองว่าผู้นำท้องถิ่นก็มีผล
อย่างมากต่อการถ่ายโอน ถ้าผู้นำในท้องถิ่นใดเล็งเห็นความสำคัญ
และเอาตัวกับการถ่ายโอน การถ่ายโอนในพื้นที่นั้นๆ ก็จะเกิดขึ้น
ได้ไม่ยากและไม่นานเลยครับ

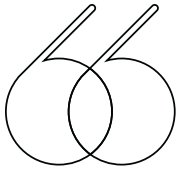
นอกจากผู้นำระดับท้องถิ่นแล้ว ผมยังมองว่าเหตุสำคัญ
ที่ทำให้การถ่ายโอนไม่เนิ่งและเกิดขึ้นอย่างเชื่องช้า คือปัจจัยทาง

การเมืองครับ การเมืองไม่นิ่งเอาเสียเลย โดยเฉพาะการเมืองในระดับประเทศ ผู้บริหารในระดับประเทศไม่เห็นความจำเป็น ไม่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้

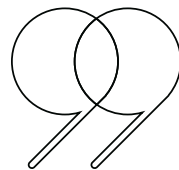
เชื้อไหมครับ ผมเคยคุยกับผู้บริหารประเทศในกระทรวงต่างๆ เขาบอกว่าเขายังไม่มีความเชื่อมั่นในการกระจายอำนาจ ไม่เชื่อมั่นในพื้นที่้องประชาชน เขายังคิดว่าประชาชนคิดเองไม่เป็น เขายังคงคิดว่าประชาชนต้องรอคำสั่ง การปกครอง และการจัดการจากส่วนกลาง เขาเชื่อว่าถ้าขึ้นปล่อยให้มีการจัดการบริหารกันเอง ประชาชนยังทำไม่ได้ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นความคิดที่ผิดมหันต์ครับ ณ เวลานี้ ณ พ.ศ. นี้ ประชาชนเปลี่ยนไปมากแล้ว เขารู้อะไรมากกว่าที่คนส่วนกลางรู้ด้วยซ้ำ

อีกอย่างเขาจะมีวิธีคิด มีภูมิปัญญา มีการจัดสรรบริหารกันเองได้ดีกว่าคนจากส่วนกลางไปจัดการให้ด้วยซ้ำ...” คุณหมอพูดจบก็ทอดสายตาวูบหนึ่ง เผยให้เห็นถึงความผิดหวังที่มีต่อผู้บริหารระดับประเทศเจืออยู่

คำตอบดังกล่าวอาจทำให้เราเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้การถ่ายโอนเกิดขึ้นอย่างเชื่องช้า อย่างไรก็ตามแม้จะมีการถ่ายโอนสถานีนามัยและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปแล้ว 46 แห่ง ทว่าเสียงสะท้อนจาก 46 แห่งนั้น สะท้อนออกมาคล้ายๆ กันว่า อีกเหตุที่ทำให้การถ่ายโอนไม่ใคร่สัมฤทธิ์ผล ก็คือต้นสังกัดเดิมอันหมายถึงกระทรวงสาธารณสุขนั่นเอง หลายที่บ่นว่าทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่ใคร่ให้ความร่วมมือ บางที่ถึงขั้นแบ่งเขาแบ่งเรา

แม่ต้องปล่อยให้ลูกตัดสินใจเอง
เรียนรู้ด้วยตัวเอง เขาจะได้เติบโตและ
มีชีวิตอย่างที่เขาอยากจะทำอยากจะเป็น
โดยการเลือกของตัวเอง

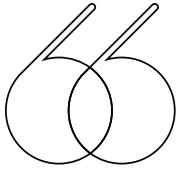

เหตุใดกันหนอถึงทำให้ฉันลังกั้ดที่ทำงานเกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพประชาชนโดยตรง จึงสร้างรอยร้าวให้เกิดกับกระบวนการถ่ายโอน

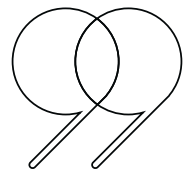
“(หนึ่งคิด) เรื่องนี้ผมคิดว่าไม่ได้เกิดจากเจตนาร้ายอะไรของฝ่ายกระทรวงสาธารณสุขนะฮะ แต่บางทีเขาอาจจะมีวิธีคิดแบบ “แม่หวงลูก” ซึ่งแม่ไม่ได้มีเจตนาร้ายกับลูก เพียงแต่เป็นห่วงลูกที่เราเลี้ยงมา ไปอยู่กับคนอื่นจะดีเหมือนอยู่กับเราไหม จะอยู่รอดปลอดภัยไหม จะพบปัญหาอะไรหรือเปล่า อะไรอย่างนี้ ซึ่งทั้งนี้ทั้งนั้น แม่ต้องปล่อยให้ลูกตัดสินใจเอง เรียนรู้ด้วยตัวเอง เขาจะได้เติบโตและมีชีวิตอย่างที่เขาอยากจะทำ อยากจะเป็นโดยการเลือกของตัวเอง มันจะตอบโจทย์ให้ชีวิตเขามากกว่า บางครั้งการห่วงอาจเป็นการทำร้ายลูกอย่างไม่ตั้งใจก็ได้เนอะครับ”

ผ่านมาเกือบหกปี บัดนี้แม้การถ่ายโอนจะค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างช้าๆ แต่ทว่าอาจเป็นจังหวะช้าแต่มั่นคง อาจกล่าวได้ว่าหน่วยบริการสาธารณสุขทั้ง 46 แห่ง เป็นเสมือนคนกลางทาง เป็นผู้ริเริ่มบุกเบิก แนนอน ย่อมต้องเผชิญกับความเหนื่อยยากมากกว่าผู้มาทีหลัง ทว่าความเหนื่อยยากนั้นอาจแปรดอกออกผล สร้างคุณูปการต่อประเทศชาติและประชาชน

“ผมค่อนข้างเห็นใจเนอะครับสำหรับผู้ถ่ายโอนมาในระยะแรก คนมาก่อน คนบุกเบิก ย่อมต้องเหนื่อยเป็นธรรมดา เปรียบได้กับคนที่หักล้างทางพงทำทางให้คนอื่น ๆ ย่อมโดนหนามเกี่ยว ย่อมเจอทางขรุขระ ย่อมพบกับขวากหนาม แต่ก็เป็นการทำให้

คนที่หักล้างทางพงทำทางให้คนอื่น ๆ
ย่อมโดนหนามเกี่ยว ย่อมเจอทางขรุขระ
ย่อมพบกับขวากหนาม แต่ก็เป็นการทำให้
ผู้เดินตามมาสามารถเดินได้อย่างสะดวกมากขึ้น
อย่างที่คุณหมอมงคล ณ สงขลา กล่าว
คนกลุ่มนี้เปรียบเสมือน “อิฐก้อนแรก”
อิฐที่เป็นฐานที่ต่อไปจะก่อให้เกิดเป็นเจดีย์
อันสวยงาม ทั้งไว้เป็นมรดกและคุณประโยชน์
ไปตราบจรรุ่นลูกรุ่นหลาน

ผู้เดินตามมาสามารถเดินได้อย่างสะดวกมากขึ้น อย่างที่คุณหมอมงคล ณ สงขลา กล่าวว่า คนกลุ่มนี้เปรียบเสมือน “อิฐก้อนแรก” อิฐที่เป็นฐานที่ต่อไปจะก่อให้เกิดเป็นเจดีย์อันสวยงาม ทั้งไว้เป็นมรดกและคุณประโยชน์ไปตราบนานแสนนาน

**อย่าท้อถอยนะคะครับ ขอให้แข็งแรงทั้งกายและหัวใจ
อย่างน้อยเรากำลังบุกเบิกนิยามใหม่ ปรากฏการณ์ใหม่ใน
การดูแลสุขภาพประชาชนให้ประเทศไทยของเรานะคะครับ...”**

ปัจฉิมบท

จากก้าวที่ผ่านไปของการถ่ายโอนที่ผ่านมา เราพบเห็นเหตุเงื่อนไข ปัจจัยผลักดันให้อปท. และ สอ. สามารถทำการถ่ายโอนได้ และเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอน เช่น กรณี อบต. วังหมั่น เราเห็นผู้นำท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยค่อยๆ เรียนรู้การทำงานร่วมกัน จนกระทั่งมีการทำงานเป็นทีมและเข้ากันด้วยดี เจ้าหน้าที่ทุกคนจึงมีความสุขในการทำงาน

กรณีเทศบาลตำบลบ้านฆ้อง เราเห็นปลัดเทศบาลตั้งใจทำงาน เห็นการปรับตัวของเจ้าหน้าที่ เห็นการทำงานระดับพื้นที่ที่เข้มแข็งจนสามารถตอบโจทย์ปัญหาสุขภาพของคนในท้องถิ่นได้ตรงกับความต้องการ

กรณี อบต.บ้านปรก เราเห็นนวัตกรรมในการแก้ไข

ปัญหาสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยหลังการถ่ายโอนการทำงานร่วมกับชุมชน โรงเรียน มีความโดดเด่น เช่น การรณรงค์ในโรงเรียน งานป้องกันยาเสพติด

กรณี อบต.คลองหินปูน และ อบต.พระเพลิง ผู้นำท้องถิ่นสนับสนุนและให้ความสำคัญกับงานสาธารณสุข เจ้าหน้าที่เล็งเห็นประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพของคนในพื้นที่

กรณี อบต.ฝายแก้ว เราเห็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทำงานร่วมกับ อบต. ได้อย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ประสานการดำเนินงาน การพัฒนาองค์กร การจัดหางบประมาณ การพัฒนาบุคลากร เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน การติดตามประเมินผล การสร้างเครือข่ายกระบวนการทำงานจากภาคประชาชน การสนับสนุนให้มีการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน การพัฒนากระบวนการป้องกันโรคในชุมชนให้มีคุณภาพ ฯลฯ

ประสบการณ์ต่างๆ เหล่านี้ อาจจะเหมือนหรือต่างกับพื้นที่ที่ถ่ายโอนแล้วอีกหลายแห่ง แต่ก็สามารถเป็นบทเรียนให้กับ อบต. ที่ประสงค์จะรับโอน สอ. ตลอดจนเจ้าหน้าที่ สอ. ที่ประสงค์จะโอนย้ายไป อบต. ด้วย

ประเด็นการกระจายอำนาจในรูปแบบการถ่ายโอนสถานีนานามัย หากผู้บริหารระดับกระทรวงและระดับจังหวัดเปิดใจยอมรับความเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก ไม่ติดกับดักของคำว่าวิชาชีพซึ่งต้องอยู่ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ตลอดจนมองว่าปัจจุบันผู้บริหาร

ท้องถิ่นเป็นผู้นำที่เก่ง เข้มแข็ง เป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ มีวิสัยทัศน์
และความสามารถในการบริหารจัดการ เพียงแต่มอบ
นโยบายในการดูแลสุขภาพของคนในพื้นที่ให้เหมาะสม
ส่วนเรื่องวิชาชีพ หมออนามัยสามารถดำเนินการไปได้ เพราะ
มีความสามารถทั้งทางด้านวิชาการและการบริหาร ปรับตัว
เข้ากับบริบทการเมืองท้องถิ่นได้ดี มีจุดยืนของตนเอง หาก
ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขทั้งในระดับส่วนกลางและระดับ
จังหวัดสามารถทะลุผ่านประเด็นนี้ไปได้ ก้าวต่อไปของการ
กระจายอำนาจคงเป็นไปได้โดยไม่ไกลเกินฝัน

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ

**ประธานคณะกรรมการกำกับทิศทาง
แผนงานวิจัยและพัฒนาการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข**

“การเปลี่ยนแปลงโลกทั้งใบ
ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากคนกลุ่มเล็กๆ
สิ่งที่เรากำลังทำอยู่นี้
คือการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย
โดยคนกลุ่มเล็กๆ ที่มีความมุ่งมั่น
และมีความกล้าพอ
ที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศไทย
จากการรวมศูนย์อำนาจ
ไปสู่การกระจายอำนาจที่แท้จริง”

รายชื่อสถานีอนามัยถ่ายโอน
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จำนวน 28 แห่ง

จังหวัด	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่รับโอน	สถานีอนามัย ที่ถ่ายโอน
1. ลำปาง	1. อบต.ลำปางหลวง อ.เกาะคา	1. สอ.ลำปางหลวง
2. ตาก	2. อบต.วังหมัน อ.สามเงา	2. สอ.วังหวาย
3. กำแพงเพชร	3. อบต.วังแฉ่ม อ.คลองขลุง	3. สอ.วังแฉ่ม 4. สอ.บ่อทอง
4. อุทัยธานี	4. อบต.หาดทอง อ.เมือง	5. สอ.หาดทอง
5. บุรีรัมย์	5. ทต.หนองแวง อ.ละหานทราย	6. สอ.หนองตาเยา 7. สอ.หนองหว่า
6. อุตรธานี	6. อบต.นาพุ อ.เพ็ญ	8. สอ.นาพุ
7. อุดรฯ	7. ทต.บางนมโค อ.เสนา	9. สอ.บางนมโค
8. ปทุมธานี	8. ทม.บึงยี่โถ อ.ธัญบุรี	10. สอ.บึงยี่โถ
9. ลพบุรี	9. ทม.เขาสامยอด อ.เมือง	11. สอ.เขาสามยอด
10. กาญจนบุรี	10. ทต.วังศาลา อ.ท่าม่วง	12. สอ.วังศาลา
11. สมุทรสงคราม	11. อบต.บ้านปรก อ.เมือง	13. สอ.บ้านปรก
12. จันทบุรี	12. อบต.เกาะขวาง อ.เมือง	14. สอ.เกาะขวาง
13. ราชบุรี	13. อบต.ด่านทับตะโก อ.จอมบึง 14. ทต.บ้านฆ้อง อ.โพธาราม	15. สอ.ด่านทับตะโก 16. สอ.บ้านฆ้อง

จังหวัด	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่รับโอน	สถานีอนามัย ที่ถ่ายโอน
14. เพชรบุรี	15. อบต.บ้านหม้อ อ.เมือง	17. สอ.บ้านหม้อ
15. สระแก้ว	16. อบต.พระเพลิง อ.เขาฉกรรจ์	18. สอ.นาคันหัก
	17. อบต.คลองหินปูน อ.วังน้ำเย็น	19. สอ.คลองตาสูตร 20. สอ.คลองหินปูน
16. นครศรีธรรมราช	18. อบต.ปากพูน อ.เมือง	21. สอ.บ้านศาลาบางปู 22. สอ.บ้านปากพูน
17. กาฬสินธุ์	19. อบต.ทุ่งคลอง อ.คำม่วง	23. สอ.บ้านเตือเก่า
18. เชียงใหม่	20. ทต.สุเทพ อ.เมือง 21. อบต.ท่าผา อ.แม่แจ่ม 22. อบต.สันนาเม็ง อ.สันทราย	24. สอ.สุเทพ 25. สอ.บ้านป่าแดด 26. สอ.บ้านสันนาเม็ง
	23. อบต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม	27. สอ.ดอนแก้ว
19. สุราษฎร์ธานี	24. อบต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน	28. สอ.บ้านโหลกหล้า

รายชื่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จำนวน 11 แห่ง

จังหวัด	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่รับโอน	รพ.สต. ที่ถ่ายโอน
1. ชลบุรี	1. เทศบาลเมืองหนองปรือ อ.บางละมุง	1. รพ.สต.บ้านมาบประชัน
2. ราชบุรี	2. เทศบาลตำบลบ้านฆ้อง อ.โพธาราม	2. รพ.สต.บ้านเก่า
	3. เทศบาลตำบลหลุมดิน อ.เมือง	3. รพ.สต.หลุมดิน
3. ลพบุรี	4. อบต.เขาสมอคอน อ.ท่าวัง	4. รพ.สต. บ้านเขาสมอคอน
4. กำแพงเพชร	5. อบต.ปางตาไว อ.ปางศิลาทอง	5. รพ.สต.คลองปลาสร้อย 6. รพ.สต.เพชรเจริญ
5. น่าน	6. อบต.ฝายแก้ว อ.ภูเวียง	7. รพ.สต.บุปผาราม 8. รพ.สต.ฝายแก้ว
6. พิษณุโลก	7. อบต.สมอแข อ.เมือง	9. รพ.สต.สมอแข
7. ตาก	8. อบต.แม่ต๋น อ.แม่ระมาด	10. รพ.สต.บ้านคำห้วน
	9. เทศบาลตำบลท่าสายลวด อ.แม่สอด	11. รพ.สต.ท่าสายลวด

**รายชื่อสถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.)
และสุรศาลา ที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จำนวน 7 แห่ง**

จังหวัด	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่รับโอน	สสช. และสุรศาลา ที่ถ่ายโอน
1. น่าน	1. อบต.ฝายแก้ว อ.ภูเวียง	1. สสช.บ้านดงป่า
2. ตาก	2. อบต.แม่ต๋น อ.แม่ระมาด	2. สสช.บ้านห้วยหมาบ้า 3. สสช.บ้านห้วยมะพร้าว 4. สสช.บ้านห้วยสีนา 5. สสช.บ้านห้วยโป่ง 6. สุรศาลาบ้านเกร็ดมอคี 7. สุรศาลาบ้านห้วยน้ำเย็น

“เราเป็นอิฐก้อนแรก
ที่กำลังก่อเจดีย์ในสังคมใหม่ เราอาจถูกกระแทก
อาจจะบิดกร่อนหรือว่าแตกสลายได้
แต่ขอให้ภาคภูมิใจว่าเราเป็นอิฐก้อนแรก
ในการก่อเจดีย์ที่สวยงามให้กับประเทศชาติ”

นพ.มงคล ณ สงขลา
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

“การเปลี่ยนแปลงโลกทั้งใบ ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากคนกลุ่มเล็กๆ
สิ่งที่เรากำลังทำอยู่นี้คือการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย
โดยคนกลุ่มเล็กๆ ที่มีความมุ่งมั่นและมีความกล้าพอ
ที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศไทยจากการรวมศูนย์อำนาจ
ไปสู่การกระจายอำนาจที่แท้จริง”

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ
ประธานคณะกรรมการกำกับทิศทาง
แผนงานวิจัยและพัฒนาการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

9 789742 991982